

OBSAH VZDELÁVANIA

PRE 2.,3.,4. a 6. ROČNÍK

**PRE ŽIAKOV S AUTIZMOM ALEBO ĎALŠÍMI PERVAZÍVNÝMI
VÝVINOVÝMI PORUCHAMI S MENTÁLNYM POSTIHNUTÍM**

**SLOVENSKÝ JAZYK A
LITERATÚRA**

PRE 2.,3.,4. a 6. ROČNÍK

**PRE ŽIAKOV S AUTIZMOM ALEBO ĎALŠÍMI PERVAZÍVNÝMI
VÝVINOVÝMI PORUCHAMI S MENTÁLNYM POSTIHNUTÍM**

2. ROČNÍK

Čítanie a literárna výchova 2. ROČNÍK - 1. úroveň

CIELE

- Vedieť počúvať krátky, učiteľom čítaný text,
- nájsť a ukázať učiteľom pomenovaný obrázok, symbol,
- vedieť vložiť pomenovaný obrázok tam, kam patrí, podľa inštrukcie učiteľa.

OBSAH

Čítanie

Zameriavanie pozornosti na určený objekt, obrázok.

Spoznávanie objektu, obrázku na základe učiteľovho pomenovania.

Pomenovávanie predmetov, javov, činností, obrázkov a iné.

Rozlišovanie obrázkov podľa určitých znakov – triedenie geometrických obrazcov (kruhy, štvorce, trojuholníky), neskôr aj rôznych iných obrazcov, znakov (napr. piktogramov alebo abstraktných znakov), ukladanie dvoch rovnakých obrazcov, znakov vedľa seba zľava doprava.

Manipulácia s obrázkami podľa jednoduchej inštrukcie.

Chápanie polohy predmetu – hore, dolu, uprostred, na začiatku, na konci, pred, za, nad, pod, medzi..., pojmy nacvičujeme postupne a vždy len v závislosti od schopností žiaka – môže ich byť celkovo prebratých (nacvičených) menej alebo aj viac. Usporiadovanie viacerých predmetov, symbolov do radu (do riadku) zľava doprava.

Literárna výchova

Počúvanie a nácvik rytmizovaného textu.

2. ROČNÍK - 2. úroveň

CIELE

- Upevniť poznanie/čítanie samohlások nacvičovaných v predchádzajúcom ročníku,
- nácvik poznania (čítania) ďalších písmen,
- vedieť spojiť niektoré samohlásky so spoluhláskou do slabiky,
- chápať význam prečítanej zmysluplnej slabiky.

OBSAH

Zameriavanie pozornosti na určené zobrazenie predmetu, nákres.

Pomenovávanie určených zobrazení, nákresov.

Poznanie polohy na ilustrácii, kresbe – hore, dolu, vyššie, nižšie, na kraji, uprostred, na konci, pred, za, nad, pod, medzi.

Priradovanie tvarovo alebo farebne rovnakých obrazcov.

Vyradovanie tvarovo alebo farebne odlišných obrazcov zo skupiny tvarovo alebo farebne rovnakých obrazcov.

Upevňovanie čítania samohlások.

Nácvik čítania spoluhlások m, l, t, p, v, ich spájanie so samohláskami.

Využívanie zmysluplných slabík ako krátkych slov pri dopĺňaní ilustrácie jednoslabičným „textom“.

Literárna výchova

Počúvanie a nácvik memorovania rytmizovaného textu.

Upriamenie pozornosti na počúvanie krátkeho príbehu.

2. ROČNÍK - 3. úroveň

CIELE

– Zvládnuť techniku čítania jednoduchých samostatných slov,

– chápať zmysel výpovede jednoduchej vety (dvojslovnej) po jej vlastnom prečítaní,

– chápať dej z krátkeho textu prečítaného pedagógom.

OBSAH

Opakovanie a utvrdzovanie písmen z predchádzajúceho ročníka.

Nácvik čítania ďalších písmen abecedy: b, j, s, n, d, z, y, h, k, c, r.

Čítanie slabík, jednoslabičných a dvojslabičných slov.

Automatizácia čítania jednoslabičných slov so zatvorenou slabikou.

Literárna výchova

Čítanie krátkeho literárneho útvaru určeného deťom, s využívaním modulácie hlasu a stvárňovaním čítaného textu ilustráciami (detská poézia s dejom, krátke rozprávky).

Predčítanie príbehu s jednoduchým dejom, s cieľom nácviku reprodukcie jeho obsahu formou odpovedí na otázky, pomenovaním ilustrácií, obrázkov k vypočutému textu. Nácvik rytmizovanej riekanky.

3. ROČNÍK

Čítanie a literárna výchova 3. ROČNÍK - 1. úroveň

CIELE

- Vedieť ukázať na pomenovaný obrázok a jeho časti,
- vedieť čítať samohlásky,
- vedieť si vypočítať krátky čítaný text s dejom.

OBSAH

Zameriavanie žiakovej pozornosti na predmet, ktorý učiteľ pomenuje a na obrázok, ktorým je príslušný predmet znázornený.

Priradovanie obrázkov k reálnym predmetom, ktoré jednotlivé obrázky znázorňujú.

Upevňovanie chápania určenia polohy kresby určitého objektu a jeho častí (hore, dolu, v strede...).

Nácvik čítania samohlások a – á, e – é, i – í, o – ó, u – ú.

Literárna výchova

Nácvik napodobňovania rytmizovaného textu, nehovoriaci žiaci iba rytmizovaným pohybom rúk – vyťukávaním rytmu dlaňou o podložku, vytľeskávaním. Počúvanie krátkeho príbehu.

3. ROČNÍK - 2. úroveň

CIELE

- Rozšíriť čítanie písmen o ďalšie spoluhlásky,
- čítanie slabík,
- čítanie dvojslabičných slov s otvorenými slabikami,
- chápať zmysel prečítanej zmysluplnej slabiky, slova.

OBSAH

Čítanie slabík s upevňovanými písmenami z predchádzajúceho ročníka.

Nácvik čítania spoluhlások – b, j, s, n, d, z.

Spájanie spoluhlások do dvojslabičných slov s otvorenými slabikami, podporované grafickým znázornením alebo predvedením príslušného predmetu, objektu.

Literárna výchova

Počúvanie príbehu s porozumením.

Rozvíjanie schopnosti porozumenia deja pomocou otázok a ilustrácií.

3. ROČNÍK - 3. úroveň

CIELE

- Osvojiť si ďalšie písmená abecedy,
- čítať jednoduché vety,
- vedieť s porozumením prečítať krátky text so slovami, ktoré má žiak zvládnuté izolovane,
- vedieť analyzovať slovo na hlásky,
- vedieť sa sústrediť pri počúvaní umeleckého textu,
- poznať využívanie modulácie hlasu pedagógom (smútok, radosť, hnev).

OBSAH

Nácvik čítania písmen abecedy č, š, ž, ď, ť, ň, ľ, g, f, ch.

Automatizácia čítania nacvičovaných písmen v slabikách.

Nácvik čítania slov, v ktorých sa vyskytujú dvojhlásky ia, ie, iu.

Vytváranie zručnosti plynulého čítania jednoduchých slov zoradených do radu, prípadne aj zmysluplných vetných celkov – výpovedí (dvoj- až štvorslovné vety). Nácvik čítania s porozumením jednotlivých slov a jednotlivých jednoduchých viet.

Literárna výchova

Sústredovanie pozornosti na čítaný, reprodukováný alebo dramatizovaný text – príbeh. Overovanie porozumenia vypočutého textu prostredníctvom otázok.

Nácvik modulácie hlasu pri vyjadrení pocitov.

PROCES

Na 1. úrovni si žiaci upevňujú získané schopnosti a nadobudnuté vedomosti, učia sa postupne čítať všetky samohlásky okrem ypsilonu, vyhľadávajú ich v skupinách iných písmen, teda rozlišujú už nielen grafické znázornenia predmetov s výrazne odlišnými prvkami, ale postupne prechádzajú na spoznávanie vzájomných odchýlok v tvaroch písmen.

Na vyšších úrovniach - pri spájaní písmen do slabík a do slov má byť čo najviac využívaný zmysel slov - vhodné sú citoslovčia na vyjadrenie hlasu zvierat, zvuku strojov a i., napr. pápá, papá, bum, hop...

Pri nácviku čítania písmen „Ď, Ť, Ň, Ľ“ sa nevychádza z ich grafickej podobnosti s písmenami „D, T, N, L“, ale vyučujú sa ako nové písmená s ich vlastnou výslovnosťou – je to len osobitosť slovenského jazyka, že grafémy týchto foném sú odvodené od grafickej podoby iných foném.

Písanie a čítanie slov, v ktorých sa fonémy ď, ť, ň, ľ vyskytujú s mäkčeňmi alebo bez nich, je potrebné nacvičovať tiež bez gramaticky odôvodňovaného pravopisu (NIČ, DETI, ĎALEJ, VIDÍM ŤA, KÚPIM TI, ...); u žiakov s AU alebo PVP s MP, u ktorých väčšinou zlyháva schopnosť vytvárať analógiu, sa

budovanie vedomostí zakladá na mechanickej pamäti, nie na ovládaní a aplikácii pravidiel slovenského pravopisu, ktorý má najmä pre výslovnosť veľa odchýlok, napr. v slove „letieť“ sa skupina „-tie-“ vyslovuje mäkko, kým v slove „tieto“ sa vysloví tvrdo a pod.. Žiakov, ktorí dokážu aplikovať pravidlá, možno usmerniť nasledovne: „Na písmenách D, T, N, L nemôže byť vtedy mäkčeň, keď po nich nasleduje písmeno „I“ alebo „E“.

Žiakov využívajúcich globálnu metódu nácviku čítania je potrebné priebežne cvičiť aj v analýze slov na hlásky, priradovaní správnej grafémy k slovu na jeho začiatku alebo konci, ako dôležitých faktorov pre samostatné písanie.

Rytmizovanie textu slúži jednak na vnímanie slabík v slove a jednak – pri detských riekankách na vnímanie zážitku z deklamovania; rytmizácia harmonizuje fyziologické procesy a uvoľňuje napätie, vyvoláva uspokojenie zo stereotypného opakovania určitého rytmu. Nacvičovanie rytmizovaných riekaniek, vyčítaniek a pod. možno do činnosti žiaka zaradiť viackrát v priebehu dňa – na hodinách čítania, rozvíjania grafomotorických zručností a písania, rozvíjania komunikačných zručností, najmä však v časti hodiny určenej na prvky literárnej výchovy. Pri rytmizácii textu, alebo sólovo vyslovovaných slov je okrem tleskania vhodné využívať jemné poklopávanie dlaňou alebo len prstami nedominantnej ruky o podložku, pričom sa pri dlhej slabike ruka na podložke pridrží, pri krátkej sa z podložky hneď zodvihne.

Žiak sa učí rozlišovať moduláciu hlasu postupne, nie každý je schopný moduláciu hlasu prirodzene vnímať. Modulácia hlasu je dôležitá jednak v bežnom dialógu, ale je tiež obohatením estetického zážitku pri vyjadrení otázky, zvolaní, smútku, hneve, dobrej nálady, nielen prostredníctvom významu slov.

4. ROČNÍK

Čítanie a literárna výchova 4. ROČNÍK – 1. úroveň

CIELE

- Zvládnuť čítanie dlhých samohlások a ďalších písmen,
- zvládnuť čítanie zmysluplných slabík a dvojslabičných slov s otvorenými slabikami,
- vedieť si vypočítať krátky čítaný text,
- vedieť si vypočítať krátky reprodukováný text,
- vedieť vytvoriť odpoveď na otázku zameranú na vypočítaný text, nehovoriaci žiaci náhradným komunikačným prostriedkom alebo jednoslovné.

OBSAH

Nácvik čítania samohlások s rozlišovaním ich dĺžky: á, é, í, ó, ú.

Postupný nácvik čítania hlások: m, l, v, t, p.

Nácvik čítania slabík.

Nácvik počúvania krátkeho čítaného textu doplneného o ilustrácie.

Nácvik tvorenia odpovedí na otázky kladené po prečítaní textu.

Literárna výchova

Počúvanie a nácvik prednesu rytmizovaného textu.

4. ROČNÍK - 2. úroveň

CIELE

- Osvojiť si čítanie ostatných písmen abecedy,
- osvojiť si čítanie hláskových skupín s novými písmenami,
- vedieť si vypočítať krátky literárny text – čítaný alebo/a reprodukováný,
- rozšíriť si slovnú zásobu,
- rozvíjať schopnosti pochopiť zmysel vypočítaného čítaného alebo/aj reprodukovaného textu.

OBSAH

Opakovanie a upevňovanie čítania a písania doteraz osvojovaných písmen.

Nácvik čítania a písania ďalších písmen: y, h, k, c, r.

Vytváranie ďalších stereotypov v čítaní pri osvojovaní si čítania nových slov s nacvičovanými písmenami.

Nácvik čítania slov s dvojhláskami ia, ie, iu.

Literárna výchova

Využívanie vytvoreného stereotypu pri počúvaní textu s následným tvorením odpovedí na položené otázky, resp. vyberaním súvisiacich ilustrácií.

4. ROČNÍK - 3. úroveň

CIELE

- Vedieť čítať všetky písmená slovenskej abecedy,
- poznať málo frekventované písmená zaradené do slovenskej abecedy,
- čítať slabiky, jednoduché slová so všetkými písmenami,
- poznať bodku, otáznik, výkričník ako ukončenie vety,
- vedieť odlíšiť význam oznamovacej a opytovacej vety,
- vedieť vyhľadať v rade slov slová rovnakého významu
- vedieť vyhľadať v rade slov slová podobného významu,
- rozlišovať samohlásky a spoluhlásky,
- vedieť rozčleniť slovo na slabiky vo zvukovej podobe,
- tvorba odpovede vo forme vety na otázku položenú k práve čítanému textu,
- slovný opis predmetu.

OBSAH

Čítanie

Nácvik čítania písmen í, ŕ, dz, dž, ä, ô.

Učiť sa poznať málo frekventované písmená v slovenskom jazyku w, x, q.

Čítanie radu slov na kartičkách uložených vedľa seba zľava doprava a čítanie tých istých slov napísaných vedľa seba na tabuli (resp. na papieri).

Počúvanie čítania slov, ktoré tvoria vetu ukončenú bodkou, spájané so žiakovým opakovaním (čítaním) príslušných viet.

Počúvanie čítania slov, ktoré tvoria vetu ukončenú otáznikom, spájané so žiakovým opakovaním (čítaním) príslušných viet.

Počúvanie čítania slov, ktoré tvoria vetu ukončenú výkričníkom, spájané so žiakovým opakovaním (čítaním) príslušných viet.

Literárna výchova

Rozširovanie slovnej zásoby – nácvik akceptovania použitia rôznych slov pre to isté pomenovanie reality (kniha – knižka, okno – oblok, bába – bábika, babka – stará mama – starká, dedko -..., les – hora, poslušný – dobrý, neposlušný – zlý, pieseň - pesnička) – pričom dlhšie (ťažšie) slovo povieme sami a kratší ekvivalent k nemu žiak vyhľadá a určí prostredníctvom kartičky.

PROCES

Pri upevňovaní čítania, resp. poznávania samohlások sa treba zamerať na rozlišovanie krátkych a dlhých samohlások. Zvyšovanie vnímania dĺžky hlások je vhodné podporovať s pohybom vydávajúcim zvuk. Okrem tlieskania sa odporúča využívať jemné poklopávanie dlaňou alebo len prstami nedominantnej ruky o podložku, pričom pri dlhej slabike sa ruka na podložke pridrží, pri krátkej sa z podložky hneď zodvihne.

Čítanie krátkeho textu sa využíva na zameranie pozornosti – na nácvik počúvania a na navodenie témy pri nácviku riadeného rozhovoru typu otázka – odpoveď; tvorenie odpovede sa podporuje využitím jednoduchej ilustrácie, ktorá znázorňuje len objekt patriaci k danej otázke (nie tzv. dejová ilustrácia).

Súčasťou čítania – literárnej výchovy je nácvik krátkeho rytmizovaného textu – detskej riekanky, básničky; deklamáciou rytmického textu sa podporuje vnímanie zvýrazneného rytmu, usmernenie dýchania pri produkcii reči. Rytmizovaním každého pohybu, teda aj pohybu rečových orgánov o. i. dochádza k podporovaniu harmonizácie fyzických procesov v organizme. Cieľom nie je riekanku ovládať spamäti za krátky časový úsek. Riekanka sa nacvičuje postupne tak, že žiak si zvyká na opakovanú rytmizáciu známeho textu a obľúbi si aj prípadnú príslušnú činnosť spojenú s rytmizáciou osvojeného textu.

6. ROČNÍK

Čítanie a literárna výchova, gramatika, sloh 6. ROČNÍK – 1. úroveň

CIELE

- Utvrdiť čítanie a písanie písmen naučených v predchádzajúcich ročníkoch,
- naučiť sa čítať a písať ďalšie písmená abecedy,
- čítať zmysluplné slabiky a krátke slová s ďalšími, postupne osvojovanými si písmenami,
- vedieť napísať svoje meno a priezvisko,
- vedieť sa sústrediť pri počúvaní reprodukovanej rozprávky, príbehu,
- vedieť vyjadriť správnosť, resp. nesprávnosť konania postáv, resp. svoje pocity („páči sa mi, nepáči sa mi“).

OBSAH

Čítanie a literárna výchova

Opakovanie a utvrdzovanie čítania písmen a ich zoskupenia v slabikách a slovách z predchádzajúcich ročníkov.

Oboznámenie sa s čítaním ďalších písmen abecedy: y – ý, h, k, c, r.

Automatizácia čítania doteraz nacvičených slov v krátkom texte.

Nácvik čítania slov s dvojhláskami ia, ie, iu.

Využívanie interpunkcie zaznamenatej v texte pri nácviku intonácie pri čítaní – bodka, otáznik.

Učiť sa spoznávať zo slov a modulácie hlasu pocity – radosť, hnev, smútok.

Na základe konania postáv rozlišovať dobro a zlo.

Gramatika

Opakovanie a utvrdzovanie písania písmen a slov nacvičených v predchádzajúcich ročníkoch.

Nácvik písania ďalších písmen abecedy.

Sloh

Učiť sa rozlíšiť, ktoré obrázky z ponúknutého súboru súvisia s vypočutým textom (príbehom) a ktoré s ním nesúvisia.

Učiť sa napísať svoje meno s priezviskom a adresu bydliska (aj s ulicou a číslom domu).

6. ROČNÍK – 2. úroveň

CIELE

- Rozšíriť osobný frekvenčný slovník pre čítanie,
- oboznámiť žiaka s písmenami „í, í“ a spoluhláskovými skupinami vo fonémach „dz, dž“,
- vedieť napísať vlastné mená osôb s veľkým začiatočným písmenom,
- vedieť udržať pozornosť pri počúvaní reprodukovaného textu v predĺženom čase,
- vedieť napísať svoje meno s priezviskom a adresu bydliska,
- vedieť napísať meno a priezvisko svojej matky a otca,
- vedieť vymenovať postavy z príbehy.

OBSAH

Čítanie a literárna výchova

Opakovanie čítania doteraz naučených písmen.

Opakovanie čítania známych slov (nachádzajúcich sa v osobnom frekvenčnom slovníku).

Nácvik čítania textu, spojený s rozširovaním osobného frekvenčného slovníka z oblasti podľa záujmov žiaka.

Počúvanie umeleckého textu – rozprávky, veršované príbehy, v učiteľovom podaní aj v reprodukovanej podobe.

Tvorenie odpovedí k otázkam z textu prečítaného učiteľom – vymenovať postavy z príbehu, vedieť povedať, ktorá osoba (zvieratko) čo robilo, vyjadriť spoznanie rozlíšenie dobra a zla, správnosti a nesprávnosti konania postáv a vyjadriť vlastné pocity („čo sa mi páči, nepáči.“).

Gramatika

Nácvik písania nových písmen nacvičovaných v zložke čítanie.

Nácvik a upevňovanie písania vlastných mien osôb s veľkým začiatočným písmenom s predlohou (ak žiak nepoužíva pri písaní iba veľké tlačené písmená).

Písanie bez písomnej predlohy – pomenovanie javov a predmetov podľa jednoduchých ilustrácií a ich zaznamenanie slovom.

Sloh

Nácvik a upevňovanie napísania svojho mena, priezviska, adresy (bez predlohy).

Nácvik a upevňovanie napísania mena a priezviska matky, otca, prípadne súrodencov, svojej učiteľky, názov školy a pod. (s predlohou).

6. ROČNÍK – 3. úroveň

CIELE

- Naučiť sa poradie foném v slovenskej abecede,
- vedieť rozlíšiť rod a číslo podstatných mien,
- vedieť rozlíšiť životnosť podstatných mien mužského rodu,
- vedieť vyhľadať sloveso v rade slov,
- vedieť určiť zmenu významu oznámenia pri zmene predložky pri slove,
- vedieť použiť osobné zámeno namiesto podstatného mena.

OBSAH

Čítanie a literárna výchova

Zlepšovanie plynulosti čítania a intonácie oznamovacích a opytovacích viet.

Čítanie s porozumením – nacvičovať zapamätanie si obsahu prečítaného textu – podľa kontrolných otázok.

Zoznamovanie sa s detskými literárnymi dielami prostredníctvom nahrávok a televíznych a rozhlasových relácií (ľudové rozprávky, príbehy z prírody, príbehy o deťoch... – žáner sa určuje podľa záujmov žiaka).

Gramatika

Nácvik slovenskej abecedy spamäti v nasledovnom poradí (bez písmen s dĺžkami): A B C Č //D Ď E F //G H CH I //J K L M //N Ň O P //Q R S Š //T Ť U V //W X Y Z Ž (pozri proces).

Oboznámiť sa s obojakými spoluhláskami „b, p, m” a s významom ich pomenovania („obojaké“ = po nich sa v niektorých slovách píše „mäkké i“ a v iných „tvrdé y“ – naučíme sa, v ktorých slovách treba napísať vždy „tvrdé y“ – z vybraných slov po „b, p, m“, vyberieme len tie, s ktorými sa žiak najčastejšie stretáva).

Nácvik vyhľadania slovesa v rade slov.

Oboznamovanie žiakov so zmenou významu na základe zmeny predložky - ilustrovať

obrázkami (príklad: „Mačička je pod stolom.“ - keď zameníme kartičku s predložkou za inú, zmeníme aj umiestnenie mačky napr. m. je NA stole, ... PRI stole, deti idú DO mesta (tvárou k mestu), deti idú Z mesta (chrbtom k mestu...), deti sú V meste a pod. Nacvičovanie osobných zámen v nominatíve - ja, ty, on, ona, my, vy, oni (ony) ako ich náhrady za podstatné mená označujúce osoby (zámeno „ono“ vzhľadom na jeho zriedkavé využívanie v bežnom jazyku nie je potrebné preberať).

Sloh

Nácvik správnej štylizácie viet – v poradí: Kto/čo robí (t. j. na prvom mieste stojí „kto“ alebo „čo“, na druhom „čo robí“ = podmet s prísudkom (názvy vetných členov nepoužívame), príklad: „Chlapec píše.“ - vetu možno ďalej rozvíjať po položení otázky „Aký?“ – „Malý chlapec píše“.; „Ako?“ – „Chlapec pekne píše.“.

Určovanie správneho poradia slov vo vetách uvedeného typu.

Formulovanie jednoduchých viet - písomných odpovedí na otázky.

Rozprávanie krátkeho príbehu podľa série obrázkov.

PROCES

Nácvik radu písmen v abecede sa nacvičuje postupne po vyznačených skupinách (štvoriciach oddelených dvomi lomkami) a to popri vyučovaní iného učiva čítania a gramatiky. To znamená, že sa abeceda neučí v jednom časovom slede, ale žiakovi je potrebné poskytnúť dostatočný čas a dostatočný počet opakovaní na jej trvalé ukotvenie v pamäti.

Pri nácviku vybavovania si písomnej podoby slova v zložke gramatika postupujeme tak, že žiak najskôr pomenuje pred neho predložený predmet alebo obrázok, potom sa k nemu priloží pomenovanie predmetu, ktoré žiak odpíše – takým tvarom písma, ktoré používa (písané alebo tlačené, resp. paličkové); neskôr sa mu písomná predloha nacvičovaných slov nepredkladá, iba dodatočne, na kontrolu, ak urobil v slove chybu.

Rozširovanie viet o vlastnosti a činnosti sa nacvičuje pomocou kartičiek so slovami aj s obrázkami.

Pri čítaní sa už dbá nielen na technickú stránku prečítaných slov v texte, ale na tejto úrovni vyučovania slovenského jazyka sa už postupne uplatňuje intonáciu oznamovacej vety a otázky, prípadne aj prejavienia radosti, smútku.

Slohová výchova je zameraná na zaznamenanie deja z príbehu zaradeného v literárnej výchove na základe otázok – buď napísaním jednoduchých viet na základe otázok položených učiteľom alebo vybraním obrázkov k textu a ich zoradením podľa vývinu deja (vystihnúť začiatok a koniec prečítaného textu, príbehu).

V rámci slohovej výchovy sa nacvičuje, alebo upevňuje v nadväznosti na medzipredmetové vzťahy, aj zvládnutie základnej sociálnej zručnosti – vedieť napísať svoje meno a priezvisko a adresu, naučiť sa vyhľadať spomedzi iných svoje meno, priezvisko, ulicu, na ktorej žiak býva, mesto, ulicu, na ktorej je jeho škola, meno učiteľky, svojich rodičov, súrodencov...

**ROZVÍJANIE KOMUNIKAČNÝCH
SCHOPNOSTÍ A
SOCIÁLNYCH ZRUČNOSTÍ
PRE 2., 3., 4. A 6. ROČNÍK
PRE ŽIAKOV S AUTIZMOM ALEBO ĎALŠÍMI PERVAZÍVNÝMI
VÝVINOVÝMI PORUCHAMI S MENTÁLNYM POSTIHNUTÍM**

2. ROČNÍK

2. ROČNÍK - 1. úroveň

CIELE

- Vedieť vyjadriť široký repertoár potrieb ukazovaním na symboly tej úrovne, ktorá je primeraná úrovni myslenia žiaka, (predmetnej alebo adekvátnej dvojrozmernej),
- imitovať činnosť iných ľudí,
- sprostredkovať imitáciu ako základ, na ktorom sa ďalej rozvíjajú ostatné dôležité schopnosti (verbalizácia, hra, sociálne zručnosti, sebaobsluha atď.),
- sprostredkovať imitáciu ako základ na "modelovanie", ktoré je dôležitým spôsobom promptu,
- sprostredkovať imitáciu ako facilitátora pozitívneho vzťahu medzi žiakom a učiteľom,
- rozvíjať existujúcu úroveň sociálnych interakcií,
- rozvíjať zručností samostatnosti,
- aktívne pomáhať dospelému pri obliekaní a vyzliekaní,
- aktívne spolupracovať pri vykonávaní hygienických návykov,
- aktívne spolupracovať pri stravovaní,
- rozvíjať predpoklady domácich zručností.

OBSAH

Používanie širšieho repertoáru symbolov (predmetných alebo dvojrozmerných) na vyjadrovanie širších potrieb ukazovaním na symboly.

Imitácia učiteľa mimo základnej polohy (bez používania predmetov):

- postavenie sa,
- dotyk hlavy,
- postavenie sa na špičky,
- dotyk ramien,
- otváranie – zatváranie dlaní,
- ruky hore – dolu,
- zakrytie očí rukami,
- dotyk brady,
- dotyk chrbta,
- hojdavý pohyb trupu,
- napnutie ramenných svalov,
- mávanie pá - pá,
- tleskanie,
- dotyk pier atď.;

Imitácia inej osoby ako učiteľa (imitácia tretej osoby).

Priradovanie písmen, číslic, slov.

Priradovanie predmetov, ktoré sú identické vo všetkých vlastnostiach okrem veľkosti.

Nájsť rovnaké predmety - podľa vzoru, ktorý drží učiteľ. (Žiak má označiť nájdený, rovnaký predmet ukazovaním.).

Priradovanie kombinácie vlastností: farba, tvar, veľkosť.

Triedenie podľa: farieb, tvaru, veľkosti.

Podporovanie samostatnosti žiaka pri úlohách.

Účasť na dlhej interakcii (hre) s učiteľom, sledovanie naplánovaného sledu niekoľkých činností (hier), využívanie naučených schopností triedenia, porovnávania materiálu.

Takmer samostatné vyzliekanie a obliekanie častí oblečenia (bez zapínania spôn, viazanie šnúrok a pod.), s pomocou procesuálnych schém na adekvátnej úrovni žiaka. Takmer samostatné vykonávanie hygienických potrieb na WC, s pomocou procesuálnych schém na adekvátnej úrovni žiaka.

Takmer samostatné umývanie rúk a tváre, utieranie sa po umývaní, čistenie zubov, vyčistenie nosa, uvedomovanie si potreby použiť toaletný papier a umyť si ruky po použití WC, (aj s použitím vizualizácie a procesuálnych schém zodpovedajúcich úrovni porozumenia žiaka).

Takmer úplne samostatné stravovanie (schopnosť používať kompletný príbor, schopnosť naliať si nápoj z džbánu a pod.) s použitím procesuálnych schém, vizualizácie a minimálnej manuálnej pomoci učiteľa.

Takmer úplne samostatné prestieranie pre skupinu za použitia procesuálnych schém. Čiastočne samostatné zvládnutie ďalších domácich zručností (odkladanie riadu, natieranie chlebíka a pod.).

2. ROČNÍK - 2. úroveň

CIELE

- Poznať bežné sociálne verbálne rutiny,
- iniciovať, udržať a ukončiť rozhovor verbálne,
- dať zmysel odpovedaniu na jednoduché otázky.
- používať osvojené hrové zručnosti na interaktívne hry s dospelým,
- používať osvojené hrové zručnosti na samostatnú hru,
- podporovať spontánne vyjadrovanie žiadostí nezávisle na situačnom kontexte,
- podporovať schopnosti vybrať si z ponúkaných aktivít,
- vnímať prítomnosť vyjadrovania gestami,
- zvyšovať mieru samostatnosti v oblasti samoobsluhy,
- nadobúdať nové domáce zručnosti.

OBSAH

Nácvik konvenčných verbálnych rutín, využívaných v sociálnych interakciách (pozdrav, zdvorilostné frázy zamerané na iného človeka).

Učenie verbálnych schopností na iniciáciu interakcie – rozhovoru alebo hry s učiteľom (dospelými).

Rozprávanie na jednoduché konverzačné témy s dospelým (nácvik v štruktúrovaných podmienkach, s nevyhnutnou mierou vizualizácie na dosiahnutie plynulosti rozhovoru).

Učenie verbálnych schopností na adekvátne verbálne a sociálne neverbálne ukončenie rozhovoru s dospelým.

Vyjadrovanie súhlasu a nesúhlasu. *

Reakcia: "áno - nie" na otázky typu: "Prosíš si piť - áno, alebo nie?",

Aplikácia existujúcich hrových zručností v štruktúrovaných zamestnaniach s dospelým/ viacerými dospelými.

Používanie nadobudnutých skupinových hrových zručností v krátkej kooperatívnej hre s iným žiakom na podobnej úrovni sociálnej komunikácie.

Používanie existujúcich hrových zručností v samostatnej štruktúrovanej hre, alebo inom zamestnaní (s vizuálnymi predlohami postupov, vzorov atď.).

Spontánne vyjadrovanie fyziologických potrieb nezávisle na konkrétnej situácii.

Spontánne vyjadrovanie voľby v situácii, ktorá to umožňuje (t. j. vizualizácia možnosti, že v danej situácii si žiak samé môže vybrať aktivitu, odmenu, formu relaxácie atď.), najlepšie ako forma nepriamej motivácie k inej činnosti.

Imitácia gest.

Samostatné obliekanie, vyzliekanie atď., používanie WC (s používaním vizuálnych promptov nezávisle od pomoci dospelého).

Samostatné prestieranie, jedenie, vykonávanie jednoduchých úkonov v jedálni/ kuchyni. Rozvíjanie domácich zručností.

2. ROČNÍK - 3. úroveň

CIELE

- Dávať do vzťahu jednoduché fakty o živote doma, v škole, na výlete,
- primerane pozdraviť, ľudí,
- pri odchode primerane reagovať,
- povedať svoje meno, keď sa ho niekto opýta,
- povedať svoju adresu, keď sa ho spýtajú.

OBSAH

Ciele dosahovať rozmanitými spôsobmi, podľa individuálnych kapacít žiaka, ním preferovaných aktivít a vychádzajúc z tvorivosti učiteľa a prirodzených možností sociálneho a komunikačného prostredia školy.

PROCES

* Urobte malú skupinu predmetov, o ktorých ste si istí, že sú predmetom záujmu žiaka a druhú, o ktorej ste si naopak istí, že nevzbudia záujem žiaka. Exponujte obľúbený predmet a opýtajte sa: "Prosíš si?", okamžite povzbudíte k odpovedi: "áno" a dajte žiakovi predmet. Po niekoľkých úspešných pokusoch s "áno", naučte vyjadrovať: "nie" obdobným spôsobom.

Imitáciu je možné realizovať s akoukoľvek stavebnicou (kockami, legom, chevou alebo tvarmi vystrihnutými z farebného papiera atď.). Učiteľ sedí oproti žiakovi, medzi nimi je stôl.

Každý má svoj vlastný úlohový materiál (totožný s tým druhým) na kraji stola. Učiteľ bude stavať zo svojich dielov stavebníc, na svojej polovici stola. Žiak bude kopírovať učiteľa, sediac oproti nemu. (Malo by ho kopírovať tak, ako by kopíroval diagram. T.j. ak učiteľ niečo robí záprava doľava, z pohľadu žiaka to bude zľava doprava.) Používajte diely stavebnice, ktoré majú odlišné tvary a farbu. Začnite s dvomi až tromi dielmi, postupne pridávajte počet.

Len čo žiak niečo postaví (napr. most), je potrebné zakomponovať to do hry (prejsť autíčkom popod most).

Prompty:

Používajte fyzické vedenie, demonštráciu, verbálny prompt, ukazovanie alebo ich kombináciu. Postupne zmiernujte prompt až k úplne samostatnému napodobňovaniu žiakom.

Na začiatku nácviku je promptom aj to, že žiak má k dispozícii len tie diely stavebnice, ktoré potrebuje k imitácii. Neskôr môže mať k dispozícii aj také diely stavebnice, ktoré k imitácii vzoru nepotrebuje.

Učiteľ prezentuje položku a kladie otázky.

Prompty:

Používanie verbálnych promptov, demonštrácie, gest, výrazu tváre.

Metodika dosahovania cieľov úzko korešponduje s procesom danej úrovne druhého ročníka predmetu Rozvíjanie komunikačných schopností a sociálnych zručností. V rámci nácviku sociálnych zručností odporúčame postupovať nasledovne:

- vybrať si konkrétnu sociálnu zručnosť,
- zručnosť rozložiť na časti/ kroky,
- demonštrovať zručnosť žiakovi s použitím primeranej procesuálnej schémy ako prostriedku nesociálneho promptu,
- praktizovať zručnosť až kým ju žiak nezvládne samostatne.

3. ROČNÍK

3. ROČNÍK - 1. úroveň

CIELE

- Vyjadrovať široký repertoár potrieb ukazovaním na symboly úrovne adekvátnej úrovni myslenia žiaka, (predmetnej, alebo adekvátnej dvojrozmernej),
- v nových situáciách klásť dôraz na pragmatiku (generalizácia v čase, priestore, sociálna generalizácia),
- Rozvíjať imitačné schopnosti činnosti iných ľudí,
- využívať imitáciu ako facilitátora pozitívneho vzťahu medzi deťmi navzájom,
- rozvíjať schopnosti, ktoré facilitujú sociálne interakcie,
- rozvíjať sociálne interakcie s učiteľom a spolužiakmi,
- rozvíjať schopnosti, často používané pri hraní hier,
- zvyšovať samostatnosť pri obliekaní, vyzliekaní, vykonávaní hygienických návykov a stravovaní,
- rozširovať zručnosti potrebné na práce v domácnosti.

OBSAH

Používanie komunikačných symbolov na vyjadrovanie širokého repertoáru potrieb v rôznom prostredí, vytváranie modelových situácií (čo najviac pripomínajúcim prirodzené životné situácie), zámerné obštrukcie a zmeny zaužívaných komunikačných situácií (iná osoba, s ktorou je potrebné komunikovať, sťažený prístup k zdrojom naplnenia potrieb a pod.);

Imitácia jemnomotorickej manipulácie s predmetom:

- vysýpať rôzny materiál z malého hrnčeka do veľkej nádoby,
- naberať materiál z jednej nádoby do druhej použitím naberačky (najprv veľkej, postupne menšej),
- ukladať cylindrické tvary na seba,
- rozobrať dve časti spojeného LEGA,
- dávať dolu vrchnáčky veľkých fixiek,
- krčiť toaletný papier,
- vytáčať čísla na hračkárskom telefóne,
- otvárať zips,
- vyberať lentilky (hrozienka, mince) z obalu na vajíčka,
- vyťahovať špáradlá z plastelíny do nádoby, atď.

Stavanie veže:

- diskriminácia farebných tvarov,
- imitácia sekvencie krokov,
- imitovať celú, naraz exponovanú stavbu.

Imitácia stavby z rôznofarebnej stavebnice:

- horizontálna stavba,
- vertikálna stavba,
- kombinácia horizontálnej a vertikálnej,
- stavba s dimenziou predná strana stavby - zadná strana stavby.

Imitácia stavby z jednofarebnej stavebnice.

Imitácia stavby podľa dvojdimenzionálnej predlohy (fotografia, nákres).

Imitácia špecifických štruktúr (stôl, most, garáž).

Stavanie bez predlohy (exponovať vzor, vzor odňať, úloha - postaviť podľa pamäti).

Imitácia adekvátneho používania iných konštrukčných materiálov (hračiek, hier, predmetov reálneho života).

Priradovanie neidentických trojdimenzionálnych predmetov (podobné, ale nie celkom rovnaké).

Priradovanie asociácií/ položiek, ktoré spolu súvisia ("K čomu to patrí?", časť - celok, detail – celok atď.).

Podporovanie samostatnosti pri úlohách.

Využívanie naučených schopností samostatnej hry s konštrukčnými materiálmi aj na interakciu s učiteľom a inými deťmi.

Nácvik konvenčných sociálnych rutín, využívaných v sociálnych interakciách (pozdrav, zdvorilostné frázy zamerané na iného človeka) - používaním neverbálnych komunikačných prostriedkov.

Schopnosť iniciácie interakcie - neverbálnej komunikácie, hry s učiteľom (dospelými) a spolužiakmi, ktorí sú na rovnakej úrovni komunikácie.

Samostatné vyzliekanie a obliekanie častí oblečenia s pomocou procesuálnych schém na adekvátnej úrovni žiaka.

Samostatné vykonávanie hygienických potrieb na WC, s pomocou procesuálnych schém na adekvátnej úrovni žiaka.

Samostatné umývanie rúk a tváre, utieranie sa po umývaní, čistenie zubov, fúkanie nosa a uvedomovanie si potreby použiť toaletný papier a umyť ruky po použití WC, (aj s použitím vizualizácie a procesuálnych schém zodpovedajúcich úrovni porozumenia žiaka).

Samostatnosť pri stravovaní s použitím procesuálnych schém, vizualizácie a minimálnej manuálnej pomoci učiteľa.

Úplná samostatnosť pri prestieraní pre skupinu za použitia procesuálnych schém. Zvyšovanie miery samostatnosti pri ďalších domácich zručnostiach.

3. ROČNÍK - 2. úroveň

CIELE

- Spontánne používať bežné sociálne verbálne rutiny,
- spontánne iniciovať, udržať a viesť jednoduchý verbálny rozhovor,
- spontánne používať osvojené hrové zručnosti na interaktívne hry s dospelým,

- spontánne používať osvojené hrové zručnosti na samostatnú hru,
- spontánne vyjadrovať žiadosť nezávisle na situačnom kontexte,
- verbálnu expresiu dopĺňať vyjadrovaním gestami,
- zlepšovať verbálne porozumenie,
- zvyšovať citlivosť na detaily,
- zlepšovať schopnosti abstrakcie,
- spontánne požívať samostatné samoobslužné návyky a domáce zručnosti.

OBSAH

Používanie komunikačných schopností a sociálnych zručností 3. ročníka, 2. úrovne spontánne, v primeraných sociálnych situáciách.

Podporovanie spontánnej verbálnej komunikácie jednoduchými gestami, s významom zrejším na základe prebiehajúcej situácie.

Odpovede typu: „áno – nie“ na otázky, ktoré nie sú aktuálne viditeľné (“Majú vtáky krídla?”).

Odpovede typu: „áno – nie“ na otázky, ktoré sú len čiastočne pravdivé (Např. Ukážte žiakovi červené jablko a opýtajte sa ho:” Je to zelené jablko?”).

Vyjadrovanie žiadostí (“Čo si prosíš?”).

3. ROČNÍK - 3. úroveň

CIELE

- Vyjadrovať sa zdvorilo,
- povedať čo je na obrázku,
- povedať čo sa deje na obrázku,
- povedať čo sa stane podľa obrázka,
- chápať k čomu slúži telefón,
- byť schopný niekomu zatelefonovať- s pomocou,
- viesť primeraný telefonický rozhovor- s pomocou.

OBSAH

Ciele dosahovať rozmanitými spôsobmi, podľa individuálnych kapacít žiaka, ním preferovaných aktivít a vychádzajúc z tvorivosti učiteľa a prirodzených možností sociálneho a komunikačného prostredia školy.

PROCES

Pre 2. a 3. úroveň (1. úroveň je opísaná v nižších ročníkoch):

Najskôr vybrať položku, ktorá sa učila v časti: neverbálna imitácia. Namiesto: „urob toto“, povie učiteľ jednoduchým spôsobom, aby žiak vykonal nejakú činnosť s predmetom. Z začať s činnosťami, ktoré sa dajú robiť pri stole. Neskôr sa žiak má orientovať v miestnosti, budove atď. Postupne sa zmiernuje demonštrácia, takže žiak sa musí čoraz viac orientovať podľa verbálneho

usmernenia. Postupne môžu byť inštrukcie zložitejšie a vzdialenosť medzi žiakom a učiteľom väčšia.

Neskôr, ako sa zlepšujú schopnosti žiaka plniť inštrukcie, postupne sa zadávajú niekoľkokrokové inštrukcie. Spočiatku majú byť inštrukcie jednoduché a čas na ich splnenie dlhší, neskôr zložitejšie a čas na ich splnenie kratší.

Prompty:

Aby sa s žiakom prešla celá činnosť, používa sa fyzické navádzanie alebo demonštrácia.

Postupne sa zmierňuje prompt, takže žiak bude schopný vykonať úlohu samostatne.

4. ROČNÍK

4. ROČNÍK - 1. úroveň

CIELE

- Udržiavať a ďalej rozvíjať vyjadrovanie potrieb ukazovaním na symboly úrovne adekvátnej úrovni myslenia žiaka, nové komunikačné situácie (generalizácia v čase, priestore, sociálna generalizácia),
- rozvíjať schopnosti porozumenia abstraktných symbolov na vyjadrenie špecifickejších ako základných potrieb a želaní, motivácia výberom aktivity, odmeny a pod.,
- vyjadrovať zložitejšie potreby, ktorých vizualizácia symbolmi nie je ikonická,
- vytvárať predpoklady k schopnosti čakať na uspokojenie potrieb,
- učiť pravidlu: Ideš ty, idem ja“,
- aplikovať naučené imitačné schopnosti činnosti iných ľudí v bežnom živote,
- rozvíjať samostatnosť v nadväzovaní, udržaní a ukončení sociálnych interakcií,
- aplikovať naučené hrové schopnosti k samostatnej aktivite a sociálnej interakcii,
- vyžadovať samostatnosť pri samoobslužných návykoch, príp. ich rozvíjať o nové zručnosti, resp. zvyšovať mieru samostatnosti osvojených zručností,
- aplikovať nadobudnuté domáce zručnosti v prirodzených životných situáciách, príp. ich rozvíjať o nové zručnosti, resp. zvyšovať mieru samostatnosti osvojených zručností.

OBSAH

Rozšírenie používania komunikačných symbolov na nové prostredia, osoby, s cieľom zvýšiť spontaneitu ich používania nielen v komunikácii s dospelými, ale aj inými deťmi na porovnateľnej úrovni porozumenia,

Nacvičovanie porozumenia nových komunikačných symbolov v prirodzených situáciách komunikačnej potreby (spájať situáciu so symbolom), s postupným modelovaním situácie tak, aby žiak musel používať nové komunikačné symboly. Podpora spontaneity komunikácie neverbálnymi formami možnosťou výberu obľúbenej aktivity, odmeny, trávenia neštruktúrovaného voľného času a pod..

Zámerné vyvolávanie komunikačných situácií, z ktorých pre žiak vyplynie nutnosť počkať na naplnenie vyjadrenej potreby, avšak s náhradnou činnosťou (na trávenie nevyhnutného času čakania) – ako tréning primeraných sociálnych reakcií na bežné životné situácie.

Používanie vhodnej vizualizácie k pochopeniu pravidla poradia v rámci hrových a iných situácií.

Zakomponovanie imitačných schopností, naučených v predchádzajúcom ročníku, do úlohových situácií v rámci samostatnej hry, samostatnej práce atď., s cieľom zmysluplného trávenia času, s cieľom nadväzovania dlhších interakcií s

rovesníkmi, dospelými i v mimoškolskom prostredí (úzka prepojenosť na domáce prostredie, „úlohy“ na doma, ktoré prinášajú radosť rodinným príslušníkom a pocit sebarealizácie žiakovi s AU alebo ďalšími PVP, základ na vytváranie zmysluplných interakcií s inými deťmi/súrodencami (bez autizmu), atď.).

Vyžadovanie používania naučených konvenčných sociálnych rutín v sociálnych interakciách (neverbálne komunikačné prostriedky).

Nepretržité udržiavanie, príp. rozvíjanie nadobudnutej úrovne samostatnosti v sebaobsluže a domácich zručnostiach, snaha o redukciu podporných prostriedkov na minimálnu mieru tak, aby žiak nestrácal samostatnosť (postupná redukcia počtu krokov procesuálnych schém, postupná snaha používať na prípravu učiteľa jednoduchšie prevedenie pomôcok a pod.).

Cieľom nie je čo najvyššia úroveň abstrakcie, ale nezávislosť a samostatnosť žiaka.

Rozvíjanie schopností, ktoré sú predpokladom k samostatnému umývaniu a utieraníu tela a vlasov pri sprchovaní a kúpaní a uvedomovanie si potreby okúpať sa, osušiť si vlasy a pod., (len na základe úzkej spolupráce s rodinou v zmysle špeciálno-pedagogickej diagnostiky jestvujúcej úrovne schopností a zručností, ale aj ako cieľ – transfer naučeného na prirodzené prostredie, v ktorom je potrebné zručnosti používať).

V prípade obmedzeného jedálnička ochota ochutnať nové jedlá, prípadne prijať postupné a mierne zmeny v stravovacích rituáloch a návykoch (využívať podmieňovanie).

Zlepšovanie prijateľnosti správania pri stravovaní (nemľaskanie, jedenie so zatvorenými ústami a pod.) jeho reguláciou pravidlami v zrozumiteľnej forme (napr. obrázkové pravidlá správania pri stole).

Nacvičovanie ďalších bežných domácich zručností: šúpanie ovocia a zeleniny, krájanie, nakladanie primeraného množstva jedla sebe - aj skupine, príprava jednoduchého jedla: natretie chlebička sebe, aj iným, príprava sirupu, studeného kakaa, zbieranie použitého riadu skupiny a poutieranie stola po stravovaní.

4. ROČNÍK - 2. úroveň

CIELE

- Dať zmysel odpovedaniu na jednoduché otázky,
- zlepšovať slovnú zásobu,
- učiť žiak uvedomiť si, či je druhá osoba „účastná“ a ako ju zaujať.

OBSAH

Odpovedanie na otázky „Čo je to?“, (pýtame sa na predmety, časti tela).

Odpovedanie na otázky „Čo je to?“, (pýtame sa na činnosti).

Odpovedanie na otázky „Čo je to?“, (pýtame sa na činnosti naživo: učiteľ demonštruje činnosť, opýta sa: „Čo robím?“).

Odpovedanie na otázky „Čo je to?“, (pýtame sa na obrázky ľudí: „Kto je to?“).

Odpovedanie na otázky „Čo je to?“, (pýtame sa na reálne osoby („Kto je to?“).

Odpovedanie na otázky „Čo je to?“, (pýtame sa na farbu).

Odpovedanie na otázky „Čo je to?“, (pýtame sa na tvar).

Odpovedanie na otázky „Čo je to?“, (pýtame sa na veľkosť).

Odpovedanie na otázky „Čo je to?“, (pýtame sa na miesta, miestnosti v budove).

Odpovedanie na otázky „Čo je to?“, (pýtame sa na miesta v okolí).

Odpovedanie na otázky „Čo je to?“, (pýtame sa na kvantitu).

Sprostredkovať predmet, ktorý je objektom záujmu inej osoby inej osobe (vybrať predmet, v adekvátnej vzdialenosti sa priblížiť k osobe, podať jej predmet a povedať: "nech sa páči").

Získať pozornosť inej osoby, odkázať niečo, spýtať sa iného človeka na niečo (jemný dotyk, oslovenie).

4. ROČNÍK - 3. úroveň

CIELE

- Zatelefonovať niekomu bez pomoci,
- viesť primeraný telefonický rozhovor bez pomoci,
- poznať svoje domáce telefónne číslo,
- rozumieť pravidlám, ktoré platia v triede,
- rozumieť pravidlám, ktoré platia v domácom prostredí,
- rozumieť niektorým pravidlám, ktoré platia na verejnosti,
- rozumieť vlastným povinnostiam v rámci špecifického prostredia.

OBSAH

Ciele dosahovať rozmanitými spôsobmi, podľa individuálnych kapacít žiaka, ním preferovaných aktivít a vychádzajúc z tvorivosti učiteľa a prirodzených možností sociálneho a komunikačného prostredia školy.

PROCES

Na 2. a 3. úrovni (1. úroveň je opísaná v nižších ročníkoch):

Učiť verbálnej imitácii je lepšie v menej formálnych podmienkach. V závislosti od fázy, v ktorej sa žiak nachádza, nemusí mu byť explicitne daná inštrukcia. Veľmi často je účinnejšie nepoužívať: „povedz...“ ale len povedať, dať správny rečový vzor toho, čo od žiaka očakávame, že povie. Niektorým deťom pomôže, keď ich posadíme na stoličku. Väčšine detí vyhovuje ak sa nácvik robí hrovou formou, v bežných situáciách. Keď budete tvarovať reč žiaka, musíte si overiť, či je lepšie, alebo horšie používanie vizuálnej nápovede.

Prezentovanie vizuálneho, obrázkového materiálu môže dať zmysluplný kontext reči, ale pre niektoré deti je pridanie ďalšej modality rušivé a znižuje ich koncentráciu. Učiteľ musí výnimočne odmeňovať správnu odpoveď žiaka. Na posilnenie želaného správania (sedenie na stoličke) používajte mierne posilňovače, aby ste si účinnejšie ušetrili na odmeňovanie verbálnej produkcie.

Aby ste facilitovali reč:

1. Vyberte zvuky a slová, ktoré žiak často produkuje.
2. Vyberte zvuky, ktoré sú vývinovo primerané.
3. Vyberte zvuky, ktoré môžu byť motivujúce a funkčné (zvuky zvierat).
4. Vyberte zvuky, ktoré môžu byť motivujúce a funkčné z hľadiska záujmov žiaka.
5. Počas úlohy ukážte žiakovi obrázok (len v prípade, ak to nie je rušivé).
6. K verbálnej imitácii podnecujte v príjemných situáciách (pri hojdaní, šantení, v bazéne).
7. Napodobňujte zvuky, ktoré žiak vydáva.
8. Spev a gestá môžu byť užitočné ako vizuálne prompty spojené s vokalizáciou.

Prompty:

Používať fyzické vedenie alebo demonštráciu. Postupne zmierňovať prompty, kým žiak nebude imitovať samostatne.

6. ROČNÍK

6. ROČNÍK - 1. úroveň

CIELE

- Nepretržite udržiavať expresívne vyjadrovanie potrieb symbolmi a ak je to možné rozširovať o vyjadrenia ďalších potrieb,
- spontánne vyjadrovať potrebu nasýtiť hlad a smäd a vykonať hygienické potreby prostredníctvom komunikačného symbolu na úrovni primeranej porozumeniu nezávisle na situačnom kontexte,
- spontánne vyjadrovať ďalšie potreby, nezávisle na situačnom kontexte,
- spontánne vyjadrovať súhlas a nesúhlas v sociálnych interakciách sociálne prijateľným spôsobom,
- rozvíjať schopnosti neverbálnej imitácie,
- využívať schopnosť- čakať na uspokojenie potrieb, na plánovanie blízkej budúcnosti,
- spontánne aplikovať pravidlo kooperácie (pravidlo: "Ideš ty - idem ja") v rámci skupiny detí,
- učiť sa ďalšie vedomosti a informácie o sebe samom a najbližších a sprostredkovať ich okoliu sociálne prijateľným neverbálnym spôsobom,
- udržiavať osvojené zručnosti sociálnej kooperácie v prirodzených situáciách interakcií s deťmi i dospelými,
- nepretržite udržiavať dosiahnutú úroveň samostatnosti a nezávislosti v oblasti sebaobsluhy a domácich zručností (s vizualizáciou potrebnou na udržanie dosiahnutej miery samostatnosti),
- zmierňovať odlišnosti v oblasti stravovacích návykov.

OBSAH

Zámerné vyvolávanie situácií, ktoré motivujú k vyjadrovaniu potrieb žiakom (tak, aby už naučené komunikačné prostriedky/ symboly boli upevňované ich neustálym používaním v primeraných situáciách).

Vyjadrovanie súhlasu a odmietnutia v situáciách bežného života, primerane k sociálnemu kontextu.

Neverbálna imitácia:

- ukázanie na pery, atď.,
- imitácia pohybov a výrazov tváre:
- napodobňovanie fúkania,
- napodobňovanie otvárania úst,
- napodobňovanie pohybov tváre s ostro kontrastujúcim hrubomotorickým pohybom,
- napodobňovanie vyplazovať jazyk,
- iné: oblizovanie pier, zahryznutie do vrchnej pery, stlačenie pier dovedna, umiestnenie jazyka medzi zuby a súčasné fúkanie atď.;

Rozvíjanie neverbálnej komunikácie s žiakom na plánovanie aktivít blízkej budúcnosti (víkendu, budúceho týždňa).

Upevňovanie znalosti základných osobných údajov/ informácií o sebe samom a svojich najbližších a vyjadrovať ich primeranými komunikačnými prostriedkami v adekvátnych situáciách.

Formou skupinových neverbálnych rozhovorov (s použitím neverbálnych komunikačných prostriedkov) podmieňovaných vonkajšou motiváciou učenie prvkov spoločnej pozornosti a ich uplatnenie v sociálnej komunikácii.

Podporovanie vokalizácie (Kedykoľvek, keď žiak vydá zvuk podobný reči, pochváľte ho, príp. po ňom opakujte. Zaznamenávajúte si každú situáciu, v ktorej je vysoký výskyt spontánnej vokalizácie. spievajte, požívajte hudbu a predmety, vydávajúce zvuky.).

Manipulácia s predmetom spojená so zvukom (Učiteľ urobí činnosť s predmetom a súčasne produkuje zvuk charakteristický pre daný predmet: auto + „vrří“.).

Postupné navýkanie na hygienické návyky súvisiace s dospievaním (používanie antiperspirantu, hygienickej vložky a pod.).

Používanie jednoduchých kuchynských spotrebičov pod dohľadom učiteľa, s pomocou procesuálnych schém (varná kanvica a pod.).

6. ROČNÍK - 2. úroveň

CIELE

- Rozvíjať porozumenie verbálnych výpovedí v prirodzených socio-komunikačných situáciách, s následnou primeranou verbálnou reakciou,
- preniesť rozvíjanie žiaka od stola a stoličky do prirodzenejšieho prostredia.

OBSAH

Generalizácia viet „Čo mám“ – v rozhovore.

Reakcia na otázku „Čo si prosíš?“, s použitím predmetov, alebo obrázkov predmetov, o ktoré má žiak záujem.

Reakcia na otázku „Dotkni sa...“ – svojej časti tela (vývinový postup porozumenia: ústa – oči – nos – vlasy – jazyk – hlava – uši – ruky – prsty – brucho – zuby – brada – palce – kolená – chrbát – nechty, atď.) Reakcia na otázku „Prines...“ ("Daj mi x" - len predmet x exponovaný, "Daj mi y" - exponovaný len predmet y, "Daj mi x alebo y" - exponované oba predmety. Najprv predmety pre žiak motivačné, neskôr: oblečenie, jedlá, hračky, predmety domácnosti, zvieratá, nábytok atď.).

Označenie pomenovaného ukázaním na obrázok (ukázať na obrázok pomenovaného predmetu.).

Označenie pomenovaného ukázaním na obrázok (ukázať na obrázok pomenovanej činnosti).

Označenie pomenovaného ukázaním na obrázok (ukázať na obrázok pomenovanej reálnej osoby, ktorá je na fotografii: fotografie žiaka, učiteľa, personálu školy, spolužiakov, rodiny).

Plnenie inštrukcií sediac na stoličke („zatlieskaj, vstaň - sadni si, urob pápá, poklopkať po stole, zdvihni ruky, objím ma, chod' - zastav sa“ atď.).

Porozumenie: priniesť dve položky.

Porozumenie: priniesť položku podľa určenej veľkosti (veľká - malá).

Porozumenie: priniesť farbu.

Porozumenie: priniesť tvar.

Porozumenie: priniesť položku podľa určenej kombinácie: farba + predmet.

Porozumenie: priniesť položku podľa určenej kombinácie dvoch abstraktných vlastností (veľkosť + farba, atď.).

Porozumenie: priniesť položku podľa určenej kombinácie troch vlastností.

Vytvorenie schopnosti zaujať interaktívnu rolu iniciátora rozhovoru, aj reagujúceho v rozhovore.

6. ROČNÍK - 3. úroveň

CIELE

- Určiť vlastné pohlavie,
- určiť pohlavie iného človeka,
- identifikovať svoje oblečenie,
- identifikovať svoju tašku ,
- identifikovať ostatné veci, ktoré žiakovi patria,
- schopnosť nájsť svoje miesto/ lavicu v triede.

OBSAH

Ciele dosahovať rozmanitými spôsobmi, podľa individuálnych kapacít žiaka, ním preferovaných aktivít a vychádzajúc z tvorivosti učiteľa a prirodzených možností sociálneho a komunikačného prostredia školy.

**ROZVÍJANIE
GRAFOMOTORICKÝCH
ZRUČNOSTÍ A PÍSANIE PRE
2., 3. A 4. ROČNÍK**

**PRE ŽIAKOV S AUTIZMOM ALEBO ĎALŠÍMI PERVAZÍVNÝMI
VÝVINOVÝMI PORUCHAMI S MENTÁLNYM POSTIHNUTÍM**

2. ROČNÍK

2. ROČNÍK - 1. úroveň

CIELE

- Nadobudnúť prvé skúsenosti v písaní,
- zvládnuť prípravné cviky na písanie.

OBSAH

Cvičenie jemnej aj hrubej motoriky obidvomi rukami, využívanie imitácie inej osoby ako základ cvičenia.

Upevňovanie správnej pozície tela pri písaní (ak je potrebné, navádzanie na správnu polohu používaním inštrukčných komunikačných kariet).

Uchopovanie písacieho nástroja hrubšieho tvaru (voskové farbičky, krieda) dlaňou.

Uchopovanie písacieho nástroja (voskové farbičky, pastelka, ceruzka) prstami.

Zanechávanie stopy na podložke/papieri (imitáciou inej osoby alebo vedením ruky).

Voľné čmáranie.

Repetitívne čmáranie dominantnou rukou.

Kruhové čmáranie.

Čmáranie vertikálnym smerom (imitáciou inej osoby, vedením ruky alebo použitím šablón).

2. ROČNÍK - 2. úroveň

CIELE

- Podľa inštruktáže vedieť vytvoriť na podložke/papieri stopy písacím nástrojom,
(inštruktáž na úrovni: imitačný vzor, karta alebo slovo),
- rozvinúť snahu napodobňovania pri písaní.

OBSAH

Správne držanie ceruzky.

Správne umiestňovanie papiera na pracovnom stole (ak je potrebné, použitie vizualizácie polohy papiera na lavici).

Postupný nácvik kreslenia nasledujúcich tvarov na požiadanie - s promptom (karta s požadovaným tvarom alebo slovo), postupne bez neho:

- vertikálna čiara – zhora nadol, zdola nahor,
- horizontálna čiara – zľava doprava,
- kruhový tvar,
- spojenie dvoch bodov čiarou,
- spojenie niekoľkých bodov čiarou.

Vyfarbovanie bežných geometrických tvarov (s presahovaním okrajov).
Obkresľovanie makiet s geometrickými tvarmi.
Obkresľovanie predkreslených rovných čiar.
Obkresľovanie predkreslených zahnutých čiar.
Obkresľovanie predkreslených jednoduchých geometrických tvarov.
Obkresľovanie predpísaných veľkých tlačených tvarov písmen tak, ako sa preberajú v predmete čítanie – samohlásky A, E, I, O, U a spoluhlásky M, L, V, T, P.
Imitatívny zápis príslušného písmena (podľa predlohy) na požiadanie, po dobrom zvládnutí jeho obkresľovania.
Pri jednotlivých činnostiach využívať jednoduché pravidlo striedania rolí: „Ideš ty – idem ja!“

2. ROČNÍK - 3. úroveň

CIELE

- Napodobňovanie pri písaní,
- písanie písmen preberaných v čítaní.

OBSAH

Nacvičovanie správneho držania ceruzky a správneho umiestnenia papiera na pracovnom stole (ak je potrebné, navádzanie na správnu polohu používaním inštrukčných komunikačných kariet).
Uvoľňovacie cviky pred písaním – s imitovaním horizontálneho, vertikálneho a kruhového čmárania.
Obkresľovanie veľkých tlačených tvarov písmen tak, ako sa preberajú v predmete čítanie – B, J, S, N, D, Z, Y, H, K, C, R (využívanie imitácie inej osoby ako základ obkresľovania).
Obkresľovanie tvarov pre žiaka známych číslíc.
Písanie písmena spájaním pripravených oporných bodov imitáciou inej osoby alebo vedením ruky.
Nácvik imitatívneho zápisu príslušného písmena (podľa predlohy) a číslice po dobrom zvládnutí ich obkresľovania.
Nácvik písania príslušného písmena/číslice na požiadanie (inštruktáž na úrovni: imitačný vzor, karta alebo slovo), bez predlohy a opory – činnosť možno využiť aj ako dopísanie vynechaného písmena do slova preberaného na čítaní.
Odpisovanie slova pozostávajúceho zo známych písmen s ich umiestnením na riadok.
Vpisovanie vynechaného slova do textu (využitie osobného frekvenčného slovníka z predmetu čítanie).

3. ROČNÍK

3. ROČNÍK - 1. úroveň

CIELE

- Cielene viesť čiaru písacím nástrojom,
- vedieť obkresliť maketu,
- vedieť obkresliť/obtiahnúť predpísaný tvar,
- rozvinúť snahu o napodobnenie predpísaného tvaru.

OBSAH

Nacvičovanie správneho držania ceruzky a správneho umiestnenia papiera na pracovnom stole (ak je potrebné, použitie vizualizácie polohy papiera na lavici).

Vyfarbovanie jednoduchých geometrických tvarov (s presahovaním okrajov).

Obkresľovanie makiet s geometrickými tvarmi.

Sledovanie rovných čiar písacím nástrojom s odlišnou farbou od predpísanej čiary, možnosť vyjadrovania vlastnej voľby (ukazovaním, komunikačnou kartou alebo vokalizáciou).

Obkresľovanie predkreslených čiar v tvare oblúka (ak je potrebné, vedením ruky).

Obkresľovanie predkreslených jednoduchých geometrických tvarov.

Obkresľovanie predpísaných písmen preberaných na čítaní: A, E, I, O, U.

3. ROČNÍK - 2. úroveň

CIELE

- Vedieť obkresliť predpísaný tvar písmena,
- nacvičiť napodobňovanie písania predpísaného tvaru písmena.

OBSAH

Nacvičovanie správneho držania ceruzky a správneho umiestnenia papiera na pracovnom stole.

Uvoľňovacie cviky pred písaním – imitácia horizontálneho, vertikálneho a kruhového čmárania.

Obkresľovanie veľkých tlačených tvarov písmen tak, ako sa preberajú v predmete čítanie – B, J, S, N, D, Z.

Obkresľovanie tvarov známych číslíc.

Písanie písmena spájaním pripravených oporných bodov.

Nácvik imitatívneho zápisu príslušného písmena (podľa predlohy) a číslice po dobrom zvládnutí ich obkresľovania.

Odpisovanie slova pozostávajúceho zo známych písmen do riadku na linajku, možnosť vyjadrovania vlastnej voľby (ukazovaním na zvolené slovo).

3. ROČNÍK - 3. úroveň

CIELE

- Písať komunikačne zmysluplné slová,
- zmenšiť veľkosť písaného písma.

OBSAH

Obkresľovanie veľkých tlačných tvarov písmen tak, ako sa preberajú v predmete čítanie – Č, Š, Ž, Ď, Ť, Ň, Ľ, G, F, CH.

Obkresľovanie tvarov známych číslic.

Nácvik imitatívneho zápisu príslušného písmena (podľa predlohy) a číslice po dobrom zvládnutí ich obkresľovania.

Nácvik napísať príslušné písmeno/číslicu na požiadanie bez predlohy a opory, napr. ako dopísanie vynechaného písmena do slova preberaného na čítaní, dopísanie začiatočného písmena do známeho slova.

Odpisovanie slova pozostávajúceho zo známych písmen na riadok z pripravenej predlohy.

Odpisovanie slova z tabule pozostávajúceho zo známych písmen do riadku.

Vpisovanie vynechaného slova do pripraveného textu (využitie osobného frekvenčného slovníka z predmetu čítanie).

Na požiadanie napísanie nadpisu (pomenovanie toho, čo je zobrazené na obrázku) k obrázku, ktorý pozostáva z nacvičených písmen.

Písanie diktátu s krátkymi slovami (s primeraným promptom).

Písanie písmen jednotnej veľkosti s ich správnym umiestnením do riadku na linajku.

PROCES

Pri písaní diktátu s krátkymi slovami využívať jednoduché pravidlo striedania rolí: „Ideš ty – idem ja!“, t.j. striedavé písanie diktátu pedagógom a žiakom.

Pri písaní písmen jednotnej veľkosti s ich správnym umiestnením do riadku na linajku - ak je potrebné, navádzanie na správnu veľkosť a umiestnenie na linajku používaním inštrukčných komunikačných kariet.

4. ROČNÍK

4. ROČNÍK - 1. úroveň

CIELE

- Vedieť obkresliť predpísaný tvar obrazca, písmena,
- nacvičiť napodobňovanie napísania predpísaného tvaru.

OBSAH

Obkresľovanie makiet s geometrickými a inými tvarmi.

Obkresľovanie predkreslených čiar v tvare oblúka.

Obkresľovanie predkreslených jednoduchých geometrických tvarov.

Obkresľovanie predpísaných písmen preberaných na čítaní: M, L, V, T, P.

Písanie tvaru preberaných písmen podľa predpísaného vzoru.

Odpisovanie slov z osobného frekvenčného slovníka vytváraného v predmete čítanie.

4. ROČNÍK - 2. úroveň

CIELE

- Vedieť napísať komunikačne zmysluplné slovo s predlohou,
- zlepšiť úhladnosť písma.

OBSAH

Obkresľovanie veľkých tlačných tvarov písmen tak, ako sa preberajú v predmete čítanie – Y, H, K, C, R, obkresľovať podľa inštrukcie: hrubý – tenký).

Písanie písmen podľa vizuálnej opory (podľa určenej kombinácie dvoch abstraktných vlastností: písmeno + farba).

Písanie číslíc podľa vizuálnej opory (podľa určenej kombinácie dvoch abstraktných vlastností: číslica + farba).

Odpisovanie slova z predlohy, ktoré pozostáva zo známych písmen do riadku na linajku.

Odpisovanie písmen z tabule.

Na požiadanie napísanie nadpisu (pomenovanie toho, čo je zobrazené na obrázku) k obrázku, ktorý pozostáva z nacvičených písmen.

Písanie písmen jednotnej veľkosti s ich správnym umiestnením do riadku na linajku.

PROCES

K úhladnosti písma je potrebné motivovať žiaka primerane jeho chápaniu: materiálne, obľúbenou činnosťou, žetónmi a pod.

4. ROČNÍK - 3. úroveň

CIELE

- Rozvinúť u žiaka schopnosť kreatívneho písania v spojitosti s reálne prežitým,
- vedieť využiť písanie ako prostriedok sociálnej komunikácie,
- zlepšiť úhladnosť písma (úhladnosť cibriť vzhľadom na celkovú úroveň žiaka).

OBSAH

Nácvik písania písmen preberaných na čítaní – vzhľadom na to, že sú to málo frekventované písmená, stačí, aby si popri ich čítaní „vyskúšal“ aj ich písanie.

Upevňovanie tvarov písmen, ktoré zaručia čitateľnosť písma (motivovať primerane pochopeniu žiaka: materiálne, obľúbenou činnosťou, žetónmi a pod.).

Cibriť udržanie písania písmen rovnakej veľkosti počas celého textu.

Upriamiť pozornosť na dodržanie primeranej vzdialenosti jednotlivých slov od seba (upriamiť pozornosť predovšetkým vizualizáciou pravidla).

Písanie jednoduchých odkazov pre inú/blízku osobu, s ich okamžitým prenesením do reálnej situácie, s cieľom pochopenia a posilnenia činnosti žiakom.

Zaznamenávanie informácií na osobné účely (diár, denný režim v písanej forme).

Vyplňovanie jednoduchého formuláru – meno, priezvisko, adresa atď., s jeho okamžitým prenesením do reálnej situácie, s cieľom pochopenia a posilnenia činnosti žiakom (v reálnych situáciách: na pošte, v obchode a pod.).

Žiaci, ktorí píšu písaným písmom, nacvičujú písanie s uplatnením pravidla – „Prvé slovo vo vete začína veľkým písmenom“ (vizualizácia pravidla písania veľkého začiatočného písmena).

Dodržiavanie interpunkcie na konci viet (vizualizácia pravidla písania veľkého začiatočného písmena).

Nácvik písania dátumu v reálnych situáciách (pri dennom režime, záznamoch o prežitom, alebo plánovaní najbližších dní a pod.).

Nácvik písania vlastnej adresy.

Nácvik písania adresy/adries blízkych osôb/kamarátov na pohľadnicu, obálku, s prenesením do sociálneho kontextu (písanie napr. pri príležitosti blahoželaní ku sviatku, ktorý je pri danom dátume zaznačený v kalendári žiaka, písanie pohľadnice z výletu a pod.).

VECNÉ UČENIE

PRE 2. A 3. ROČNÍK

**PRE ŽIAKOV S AUTIZMOM ALEBO ĎALŠÍMI PERVAZÍVNÝMI
VÝVINOVÝMI PORUCHAMI S MENTÁLNYM POSTIHNUTÍM**

2. ROČNÍK

2. ROČNÍK - 1. úroveň

CIELE

- Poznať osobné údaje blízkych ľudí,
- orientovať sa v priestore,
- orientovať sa v čase,
- poznávať prírodu v priamom kontakte,
- orientovať sa v bežných životných situáciách.

OBSAH

Základná orientácia

- Mená rodičov, súrodencov, spolužiakov, učiteľa.
- Orientácia v priestore: trieda, budova školy.
- Pomenovanie zariadenia triedy.
- Porozumenie najjednoduchším časovým údajom a vzťahom: dopoludnia, režim dňa.
- Spoznávanie vlastného tela: ukázanie aspoň troch pomenovaných častí tela na iných.

Poznávanie prírody

- Domáce zvieratá: krava, sliepka.
- Ďalšie voľne žijúce zvieratá.
- Pojmy: vtáky a hmyz.
- Rastliny: kvety a stromy.
- Pozorovanie zmien v prírode: ročné obdobia, teplo, zima, dážď, slnko, atď..

Orientácia v bežných životných situáciách

- Verejná doprava: výstup a nástup do dopravného prostriedku.
- Postupné poznávanie dopravných prostriedkov: auto, autobus, električka.
- Obchod: správanie sa v obchode, rozlišovanie obchodov podľa zamerania: potraviny, drogéria.
- Rozpoznávanie základných potravín.
- Poznať úlohu zubného lekára a zdravotnej sestry.
- Poznať zameranie lekárne, jej označenie.

2. ROČNÍK – 2. úroveň

CIELE

- Poznať najjednoduchšie priestorové pojmy a vzťahy, tieto vyjadriť manipuláciou s predmetmi, slovne, kresbou, pohybom,
- vedieť sa orientovať v triede a v budove školy,

- poznať mená ročných období,
- poznať mená dní v týždni a mesiacov,
- uvedomovať si rozdiely v počasí a správne ich pomenovať,
- poznať rastliny a zvieratá miestnej oblasti,
- nadobudnúť správny vzťah k spoločnému majetku – pomôcky, zariadenie triedy,
- osvojiť si základné pravidlá správnej životosprávy a kultúrneho správania.

OBSAH

Trieda, škola a okolie školy

- Poznávanie, pomenovanie a rozlíšenie predmetov a činností, s ktorými sa žiaci stretávajú v triede a v škole: zariadenie triedy, pomôcky, školské potreby.
- Poznať meno svojho učiteľa a spolužiakov.
- Rozlíšenie vyučovacej hodiny a prestávky.
- Poznávanie najbližšieho okolia školy.
- Orientácia v okolí školy.

Orientácia v čase

- Porozumenie časovým údajom a vzťahom: dnes, včera, zajtra, poludnie.
- Určenie dni v týždni, pracovné dni, voľné dni.

Príroda

- Pozorovanie a pomenovávanie zmien v prírode podľa ročných období.
- Charakteristické znaky jednotlivých ročných období.

Zvieratá v prírode

- Domáce zvieratá: pes, mačka, krava, koza, prasa, sliepka, hus, zajac, kôň.
- Voľne žijúce zvieratá: myš, jež, medveď, líška.
- Vtáky a hmyz: drozd, lastovička, motýľ, včela, mucha, lienka, sýkorka.

Rastliny v prírode

- Kvety: ruža, tulipán a iné.
- Stromy: hruška, jabloň, slivka, čerešňa, marhuľa, broskyňa a ich plody.
- Kríky: maliny, ríbezle.

Starostlivosť o zdravie

- Pomenovanie jednotlivých častí tela: hlava, krk, trup, končatiny.
- Pomenovanie (ukázanie) hlavných častí tváre: čelo, líca, oči, nos, ústa, brada, uši.
- Rozlíšenie pojmov a ich význam: zdravie, choroba, lieky, lekár.
- Základné hygienické návyky a ich význam pre zdravie.
- Obliekanie sa podľa ročného obdobia.

Bezpečnosť cestnej premávky

- Prechádzanie cez cestu s pomocou.
- Poznanie niektorých dopravných značiek, napr. prechod pre chodcov.
- Predchádzanie úrazom a chorobám.
- Zásady bezpečnosti pri hrách, výletoch a kúpaní.

Obchod

- Rozoznávanie obchodov podľa zamerania a nápisov.
- Poznanie a pomenovávanie rozličného tovaru, najmä potravín.
- Poznávanie mincí podľa ich hodnoty.
- Zameranie sa na primerané správanie sa v obchode.

Domov a rodina

- Mená najbližších príbuzných: stará mama, starý otec, teta, strýko a iné.
- Pomenovanie príbuzenských vzťahov medzi členmi rodiny.
- Pomenovanie častí bytu: kuchyňa, izba, kúpeľňa, WC ,atď..
- Pomenovanie zariadenia bytu.
- Kuchyňa: zariadenie, elektrospotrebiče, celkové vybavenie kuchyne.

2. ROČNÍK - 3. úroveň

CIELE

- Orientovať sa v budove školy,
- na základe pozorovania zmien v živote rastlín, zvierat a ľudí vytvárať si predstavu o ročných obdobiach,
- poznať názvy ročných období a dní v týždni,
- poznať domáce zvieratá a ich mláďatá a niektoré voľne žijúce zvieratá,
- osvojiť si hlavné zásady správnej životosprávy a kultúrneho správania,
- uvedomenie si základných vzťahov v rodine.

OBSAH

Škola a jej okolie

- Pomenovanie zariadenia triedy.
- Poznať a pomenovať školské potreby a pomôcky, uložiť na lavicu, do aktovky, udržiavať ich v poriadku.
- Rozlíšenie čo je spoločné a čo osobné v triede.
- Poznanie zamestnancov školy: riaditeľa školy, zástupcu riaditeľa, iných učiteľov, vychovávateľov, školníka a iných zamestnancov.
- Slušne pozdraviť, o niečo požiadať, poďakovať.
- Orientácia v budove školy.
- Poznávanie objektov v okolí školy, vedieť, čo je križovatka, ako sa cez ňu prechádza, poznať význam svetelných signálov a správne na ne reagovať.

Jeseň

- Pozorovanie zmien počasia v jeseni.
- Poznať pojmy: slnečný, hmlistý, daždivý.
- Jesenné mesiace, ich názvy.
- Oboznamovanie sa s časovými údajmi: hodina, deň, noc, dnes, včera, zajtra, teraz, potom, skôr, neskôr.
- Rozoznať sad, záhradu a park.

- Poznávanie ďalších druhov ovocia a zeleniny, ich vlastností, zber a uskladnenie.
- Pestovanie plodín na poli, napr. obilie, zemiaky, cukrová repa a iné.
- Poznávanie zvierat v skutočnosti aj na obrázku, napr. veverička, jež, myš, zajac, bažanta, vrabec a iné.

Zima

- Pozorovanie zmien počasia, uvedomenie si zimy ako ročného obdobia, zimné mesiace.
- Stromy v zime: listnaté, ihličnaté stromy - smrek, borovica.
- Zvieratá v zime: voľne žijúce zvieratá - srnec, jeleň, liška, drozd, sýkorka, vrabec, vrana, ich potrava, ochrana, pozorovanie.
- Dodržiavanie bezpečnostných pravidiel pri zimných športoch.
- Vianočné tradície.

Rodina a spoločnosť

- Orientácia v príbuzenských vzťahoch: stará mama, starý otec, vnučka, vnuk.
- Poznať bydlisko, dom a jeho vnútorné členenie, umiestnenie bytu v dome.
- Triedenie predmetov podľa účelu: nábytok, kuchynský riad, hračky, školské potreby.
- Správanie sa v obchode pri nákupe, poznávanie platidiel a ich hodnotu.
- Oboznamovanie sa s najdôležitejšími službami obyvateľstvu: oprava obuvi, oprava odevov, práčovne, čistiarne a pod. .
- Orientácia vo verejnej budove, napr. na pošte, služby, ktoré poskytujú.

Bezpečnosť cestnej premávky

- Dodržiavanie zásad správneho a bezpečného správania sa pri chôdzi po chodníku a po ceste.
- Nacvičovanie bezpečného prechádzania cez cestu, vedieť čo je križovatka, ako prechádzať cez riadenú križovatku, ako prechádzať cez vozovku mimo vyznačeného priechodu.
- Poznanie niektorých dopravných značiek, napr. prechod pre chodcov.
- Predchádzanie úrazom a chorobám pri hrách, výletoch a kúpaní sa.

Starostlivosť o zdravie

- Základné hygienické návyky pri manipulácii s jedlom, význam pre zdravie.
- Udržiavanie poriadku v triede.
- Udržiavanie čistoty odevu a obuvi.
- Obliekanie sa podľa ročného obdobia.
- Oboznámenie sa s prácou lekárov a zdravotných sestier v zdravotnom stredisku, vedieť ako sa správať u lekára.

Jar

- Jedno z ročných období, pomenovanie jarných mesiacov.
- Pozorovanie zmien v prírode: otepľovanie, odmäk, dlhší deň, kratšia noc.
- Pozorovanie činnosti detí a práce dospelých na jar doma a v prírode.
- Poznávanie niektorých jarných kvetov: snežienka, fialka, prvosienka.
- Rozlišovanie časti rastlín: koreň, stonka, list a kvet.

- Starostlivosť o rastliny v kútiku živej prírody, resp. na školskom pozemku.
- Nebezpečenstvo požiaru v prírode, napr. pri vypaľovaní suchej trávy.
- Vedieť pomenovať domáce zvieratá a ich mláďatá: pes, mačka, hus, sliepka, prasiatko, krava, kôň a iné.

Práca a odpočinok

- Pracovné dni a dni odpočinku.
- Názvy dní v týždni, voľná sobota, nedeľa, prázdniny, sledovanie času na hodinách,
- Oboznamovanie s pojmi: továreň, dielňa, predajňa a iné.
- Poznávanie výrobkov, ktoré denne používajú.

Leto

- Uvedomenie si striedania ročných období, názvy letných mesiacov.
- Pozorovanie počasia: horúce a slnečné dni, búrka, vietor, dážď, atď..
- Poznávanie rôznych druhov letného ovocia, jeho vlastnosti: farba, chuť, veľkosť, vôňa.
- Jedovaté plody rastlín, napr. huby, vedieť, že v prírode sa vyskytujú rastliny, ktoré ohrozujú zdravie.
- Poznávanie lúčnych kvetov z najbližšieho okolia.
- Správanie sa v prírode, získavanie poznatkov ako chrániť prírodu.

3. ROČNÍK

3. ROČNÍK – 1. úroveň

CIELE

- Poznať základné vzťahy v rodine,
- poznať najjednoduchšie priestorové pojmy,
- orientovať sa v priestore,
- orientovať sa v čase,
- poznávanie prírody v priamom kontakte,
- orientovať sa v bežných životných situáciách.

OBSAH

Základná orientácia

- Vzťahy v rodine: rodičia a súrodenci.
- Orientácia v najbližšom okolí školy: návšteva obchodu, zdravotného strediska,
- Porozumenie najjednoduchším časovým údajom a vzťahom: dnes, ráno, večer.
- Spoznávanie vlastného tela: pomenovať tri časti svojho tela, pomenovať tri časti tela iného človeka.

Poznávanie prírody

- Domáce zvieratá,
- Voľne žijúce zvieratá: jež, líška.
- Niektoré vtáky: lastovička.
- Hmyz: včela, mucha a iné.
- Kvety a stromy, vedieť, že majú plody.

Orientácia v bežných životných situáciách

- Verejná doprava: výstup a nástup do dopravného prostriedku.
- Nácvik samostatného prechodu cez cestu.
- Obchod – rozoznávať najdôležitejšie obchody podľa zamerania.
- Vedieť určiť hodnotu mincí.
- Služby podľa zamerania: čistiareň, kaderníctvo a iné.
- Stravovacie zariadenia: bufet, jedáleň, reštaurácia.
- Návšteva pošty, orientácia v budove, rozoznať list, pohľadnicu, telegram.
- Telefonovanie: pozdrav, predstavenie, rozhovor, ukončenie rozhovoru.
- Poznať označenie zdravotného strediska.

3.ROČNÍK – 2. úroveň

CIELE

- Poznať najjednoduchšie priestorové pojmy a vzťahy,
- vedieť sa orientovať v budove školy, na ceste z domu do školy,

- poznať mená ročných období,
- poznať mená mesiacov a dní v týždni,
- uvedomovať si rozdiely v počasí a vedieť ich pomenovať,
- poznať rastliny a zvieratá miestnej oblasti,
- nadobudnúť správny vzťah ku školskému majetku,
- osvojiť si pravidlá správnej životosprávy,
- osvojiť si základné pravidlá kultúrneho správania.

OBSAH

Trieda, škola a okolie školy

- Pomenovanie pomôcok na lavici, v aktovke.
- Správne použitie spoločenských „zdvorilostí“.
- Poznávanie najbližšieho okolia školy.
- Orientácia v okolí školy.

Orientácia v čase

- Porozumenie časovým údajom a vzťahom: ráno, poludnie, popoludnie,
- Určenie dni v týždni, deň ktorý predchádzal, ktorý nasleduje.
- Kalendár: dni, týždne, mesiace, dátum.

Príroda

- Pozorovanie a pomenovávanie zmien v prírode podľa ročných období.
- Kalendár prírody.

Zvieratá v prírode

- Domáce zvieratá: pes, mačka, krava, koza, prasa, sliepka, hus, zajac, kôň.
- Voľne žijúce zvieratá: myš, jež, medveď, liška.
- Vtáky: drozd, lastovička, motýľ, sýkorka.
- Hmyz: včela, mucha, lienka.

Rastliny v prírode

- Kvety: ruža, tulipán a iné.
- Stromy a ich plody: hruška, jabloň, slivka, čerešňa, marhuľa, broskyňa.
- Kríky: maliny, ríbezle.
- Jedovaté rastliny: huby.

Starostlivosť o zdravie

- Poznanie jednotlivých častí tela.
- Poznanie hlavných častí tváre.
- Zdravie, choroba, zdravá výživa, starostlivosť o zdravie podľa jednotlivých ročných období – obliekanie a obuv.

Bezpečnosť cestnej premávky

- Dodržiavanie pravidiel cestnej premávky pre chodcov.
- Poznávanie niektorých dopravných značiek so zákazom a príkazových dopravných značiek.

Obchod

- Rozoznávajúce obchodov podľa zamerania.
- Pomenovávanie rozličného tovaru, najmä potravín z toho ovocia a zeleniny.

- Rozoznávajú hodnoty niektorých mincí.
- Zameranie sa na slušné správanie v obchode.

Domov a rodina

- Mená najbližších príbuzných.
- Vzťahy medzi členmi rodiny.
- Pomenovanie a využitie jednotlivých častí bytu a zariadenia.

3. ROČNÍK – 3. úroveň

CIELE

- Chápať časové údaje,
- orientovať sa v blízkom okolí školy,
- poznať názvy ročných období, mesiacov a dní v týždni,
- poznať ďalšie domáce zvieratá a ich mláďatá a niektoré voľne žijúce zvieratá,
- poznať a vedieť pomenovať vybrané zvieratá a rastliny,
- vedieť správať sa v prírode a ju chrániť,
- vedieť sa pohybovať v obchode a v dopravných prostriedkoch.

OBSAH

Orientácia v priestore

- Pozorovanie okolia obce napr. z vyvýšeného miesta.
- Pozorovanie členitosti krajiny v okolí obce: údolie, rovina, kopec, pohorie, vodný tok, poznať ich niektoré názvy.

Orientácia v čase

- Kalendárny a školský rok.
- Pomenovanie dní v týždni, mesiace a ročné obdobia.
- Porovnávanie časových jednotiek: hodina, deň, týždeň, mesiac, rok.
- Určovať celé hodiny a polhodiny, časti dňa.
- Kalendár prírody - záznamy o počasí.

Jeseň

- Pozorovanie zmien počasia v jeseni, jesenné mesiace.
- Poznávanie ďalších druhov a vlastností ovocia a zeleniny, zber, uskladnenie.

Domáce zvieratá

- Prehlbovanie poznatkov o domácich zvieratách (úžitok): mačka domáca, pes, králik, krava, ovca, koza, kôň, kura domáca a iné.

Zdravie a choroba

- Základné hygienické návyky - význam osobnej hygieny a čistoty prostredia pre zdravie,
- Zmyslové ústroje: zrak, sluch a starostlivosť o nich.

- Oboznámenie s prácou lekárov a zdravotných sestier v zdravotnom stredisku, vedieť, ako sa správať u lekára.
- Poznanie významu pojmov: liek, lekársky predpis, odmeranie teploty, bolesť, choroba, atď..
- Obliekanie sa podľa ročného obdobia.

Príroda v zime

- Pozorovanie zmien počasia, osvojenie si pojmov: mráz, sneh, ľad, spoločné a rozdielne vlastnosti snehu a ľadu - biely, priehľadný, hladký, tvrdý, klzký, sypký, studený.
- Dodržiavanie pravidiel bezpečnosti pri zimných športoch.

Bezpečnosť cestnej premávky

- Dodržiavanie zásad správneho a bezpečného správania sa chodca v cestnej premávke
- Najdôležitejšie dopravné značky pre chodcov a cyklistov, ich umiestnenie a význam.
- Dopravné prostriedky pohybujúce sa po zemi, vo vode a vo vzduchu.
- Správanie vo verejných dopravných prostriedkoch, čakanie, nastupovanie, vystupovanie,
- Nacvičovanie a riešenie jednoduchých dopravných situácií na cvičnej križovatke (maketa, dopravný koberec).
- Predchádzanie úrazom a chorobám.
- Bezpečnosť pri hrách, výletoch a kúpaní.

Technika a výroba

- Stavba domu, stavebné materiály: tehly, tvárnice, panely, cement, vápno, piesok.
- Najviac používané stroje na stavbe: miešačka, žeriav, dopravný pás, bager.
- Všímajú si rôzne druhy budov (podľa veľkosti, počtu poschodí, spôsobu stavby, účelu).
- Oboznamovanie so zásadami bezpečnosti napr. pri kúrení, varení, svietení, atď.
- Príčiny požiaru, hlásenie požiaru, práca požiarnikov.
- V pekárni - výroba pečiva: múka, cesto, miesenie, kysnutie, tvarovanie, pečenie.

Rodina a spoločnosť

- Orientácia v príbuzenských vzťahoch: stará mama, starý otec, vnučka, vnuk, teta, strýko, bratranec, sesternica.
- Chápanie úlohy rodiny.
- Správanie sa v obchode pri nákupe, poznávanie ďalších platidiel (napr. 5 €, 10 €).
- Oboznamovanie sa s rôznymi druhmi prác, napr. v poľnohospodárstve, v továrni, v obchode, na pošte, v službách, v doprave, v zdravotníctve.

Príroda na jar a v lete

- Pozorovanie práce dospelých v záhrade, v sade a na poli.
- Pomenovávanie činnosti, nástrojov, strojov, ich použitie.

- Pozorovanie rastlín - klíčenie, rast, podmienky potrebné pre správny rast rastlín (svetlo, teplo, voda).
- Sad - kvitnutie ovocných stromov, opelenie kvetov hmyzom.
- Les a lesné rastliny - ihličnaté a listnaté stromy, malinčie, jahody, jedovaté rastliny a ich plody – huby.
- Život zvierat na jar a v lete - stavanie hniezd pre vtákov, liahnutie mláďat.

PROCES

Žiaci s AU alebo PVP s MP sa musia vo svojom bezprostrednom prostredí cítiť bezpečne, musia vedieť kde má čo svoje miesto, musia vedieť kde a s čím môžu počítať. To, čo môžu urobiť pre svoje bezprostredné okolie, triedu, spolužiakov im musíme povedať, dať im primerané úlohy, ktoré si s vedomím povinnosti aj zastanú. Musíme im dať na vedomie, že tie činnosti, ktoré vykonali sú dôležité a všetci sa tešia, že ich urobili.

Pochopenie rodinných vzťahov môže byť pre žiaka AU alebo PVP s MP problematické. Najzákladnejšie rodinné vzťahy: rodičia, súrodenci, starí rodičia poznajú, pretože ich bezprostredne prežívajú v každodennom živote. Niektoré z nich vedia aj bez pomoci vymenovať. Širšie rodinné vzťahy nechápu vôbec, alebo len veľmi ťažko. Pomocou by mohlo byť vyhotovenie albumu s fotkami, ktoré si môžu často prezerat', rozprávať o nich, odpovedať na otázky.

Väčšina žiakov AU alebo PVP s MP si neuvedomuje vlastné telo, nevšímajú si napr. rozmery svojho tela. Avšak kritéria telesného zdravia sa vedia mechanicky naučiť, na základe pravidiel ich aj dodržiavať. Pedagóg sa musí usilovať, aby žiak nadobudol čo najviac poznatkov o sebe samom, o ochrane svojho zdravia.

Žiaci môžu získať poznatky o človeku, o prírode, ale nie sú schopní vidieť vzťahy existujúce medzi nimi. Môžeme vytvoriť zoznam, tabuľku v záujme uľahčenia výučby prebiehajúcej mechanickou cestou.

Príroda ako súvislý, harmonický celok sveta poskytuje žiakom AU alebo PVP s MP zážitok len málokedy. Najradšej sa ponoria do jednotlivých častí javov, vecí, ktoré dlho a rituálnym spôsobom pozorujú. Je potrebné, aby učiteľ usmerňoval pozornosť žiaka, upozornil na podstatné vlastnosti, porovnával jednotlivé javy, napr. zmeny počasia, pohyb hmyzu, hľadajú konáre, plody, kamene a pod., nosia ich domov. Robia to bez toho, aby im toto zberateľstvo dávalo nejaký zvláštny estetický zážitok.

VLASTIVEDA

PRE 4. a 6. ROČNÍK

**PRE ŽIAKOV S AUTIZMOM ALEBO ĎALŠÍMI PERVAZÍVNÝMI
VÝVINOVÝMI PORUCHAMI S MENTÁLNYM POSTIHNUTÍM**

4. ROČNÍK

4. ROČNÍK – 1. úroveň

CIELE

- Poznať osobné údaje,
- orientovať sa v priestore,
- orientovať sa v čase,
- poznávať prírodu,
- orientovať sa v bežných životných situáciách.

OBSAH

Základná orientácia

- Poznať svoje meno a priezvisko.
- Rozlíšenie ľudí podľa pohlavia.
- Orientácia v čase: ročné obdobia, názvy dní v týždni.
- Orientácia v priestore: rozlišovanie prístupných a neprístupných priestorov, pohybovanie sa v priestore podľa pokynov, odkladanie predmetov v priestore.
- Poznávanie najbližšieho okolia školy.
- Spoznávanie vlastného tela dotykom šiestich pomenovaných častí svojho tela napodobňovaním.

Poznávanie prírody

- Pozorovanie zmien v prírode podľa ročných období.
- Domáce zvieratá.
- Ďalšie voľne žijúce zvieratá: jež, líška.
- Vtáky: lastovička.
- Hmyz: včela, mucha.
- Izbové a lúčne kvety.
- Ihličnaté a listnaté stromy.

Orientácia v bežných životných situáciách

- Verejná doprava: cestovanie v dopravnom prostriedku.
- Telefonovanie: vedieť telefónne číslo domov.
- Pošta: poslať pohľadnicu, list.
- Samostatný prechod cez cestu.
- Obchod – rozoznávanie obchodov podľa zamerania.
- Jednoduchý nákup s pomocou.
- Hodnota mincí.
- Služby podľa zamerania: kaderníctvo, holičstvo a iné.
- Objednanie jedla pitia napr. v cukrárni.
- Spoločná návšteva zdravotného strediska, vedieť vyjadriť bolesť, zdravotný problém.

4. ROČNÍK – 2. úroveň

CIELE

- Poznať najjednoduchšie pojmy týkajúce sa rôznych priestorov a vzťahov,
- vedieť sa orientovať v budove školy, na ceste z domu do školy,
- poznať charakteristické znaky ročných období,
- určovať čas a miesto,
- poznať príbuzenské vzťahy,
- poznať rastliny a zvieratá miestnej oblasti,
- chápať význam ochrany prírody,
- osvojiť si pravidlá správnej životosprávy,
- osvojiť si základné pravidlá kultúrneho slušného správania.

OBSAH

Trieda, škola a okolie školy

- Upresňovanie pojmov: pomôcky, zariadenie triedy, šatne a iné.
- Najbližšie okolie školy.
- Orientácia v okolí školy.

Orientácia v čase a priestore

- Porozumenie časovým údajom a vzťahom: včera, dnes, zajtra, dni v týždni.
- Kalendár : dni, týždne, mesiace, dátum.
- Určenie času podľa hodín.
- Určenie miesta: nad, pod, pred, za, atď..

Príroda na jeseň

- charakteristické znaky prírody na jeseň, opis, pomenovanie týchto zmien,
- zber jesenného ovocia, zeleniny a poľnohospodárskych plodín.

V zime

- pozorovanie počasia: sneh, ľad, zima, mráz,
- listnaté a ihličnaté stromy,
- starostlivosť o zvieratá v zime,
- voľne žijúce zvieratá v zime,
- zimný spánok niektorých zvierat,
- bezpečnosť pri hrách na snehu.

Na jar

- pozorovanie zmien počasia na jar,
- jarne práce na poli a v záhrade,
- pozorovanie zmien rastlín v tomto ročnom období: stromy, kry, kvety,
- rastliny: lipa, ovocné stromy, šípka, snežienka a iné,
- zmeny v živočíšnej ríši: vtáky, zvieratá a ich mláďatá.

V lete

- pozorovanie zmien v prírode v lete,
- práce na poli: žatva, zber obilia,
- kosenie trávy, sušenie, zber sena,

- zber lesných plodov, zameranie sa na miestne podmienky,
- jedlé a jedovaté huby,
- správanie sa v prírode, nebezpečenstvo požiarov, hluk, odpadky,
- ochrana prírody.

Starostlivosť o zdravie

- Prehĺbenie poznatkov o ľudskom tele, naše zmysly a ich ochrana.
- Utvrdenie základných hygienických návykov.
- Zdravie a choroba, zdravá výživa.
- Návšteva u lekára, poznanie pojmov: lekár, zdravotná sestra, zdravotné stredisko, správanie sa u lekára.
- Lekáreň, lieky, zaobchádzanie s liekmi,
- Starostlivosť o zdravie podľa jednotlivých ročných období, prispôsobenie odevu a obuvi.

Rodina, obec

- Orientácia v príbuzenských vzťahoch: mama, otec, syn, dcéra, brat, sestra, úloha rodiny.
- Príbuzný – známy.
- Vzťahy medzi členmi rodiny.
- Platidlá a manipulácia s nimi (1 € 2 € a iné).
- Jednoduchý nákup, správanie sa v obchode.
- Adresa bydliska žiaka.
- Názov obce, poznávanie okolia obce, vychádzky.

4. ROČNÍK – 3. úroveň

CIELE

- Orientácia v školskej budove,
- upevňovanie návykov pri príprave na vyučovanie,
- orientácia v príbuzenských vzťahoch v rodine,
- orientácia v príbuzenských vzťahoch v najbližšom príbuzenstve,
- orientácia vo veku osôb,
- poznať osobné údaje,
- poznať charakteristické prejavy počasia štyroch ročných období,
- poznať význam zeleniny a ovocia pre zdravie,
- poznať jesenné kvety,
- vedieť najdôležitejšie údaje o obci v ktorej žiak žije.

OBSAH

Škola a život v škole

- Správanie a povinnosti žiaka v škole.
- Školský poriadok.
- Vnútorň poriadok školy.

- Moja trieda.
- Príprava na vyučovanie.

Rodina

- Príbuzenské vzťahy: rodičia, deti, súrodenci.
- Príbuzenské vzťahy: starí rodičia, vnuk, vnučka, teta, strýc, bratanec, sesternica.
- Príbuzný – známy.
- Pojmy: starý – mladý, starší – mladší.
- Povinnosti členov rodiny: práce v domácnosti, kto ich vykonáva.

Osobné údaje

- Dátum narodenia, menín.

Príroda v jeseni

- Kalendár prírody.
- Druhy zeleniny, využitie, zber, uskladnenie.
- Druhy ovocia, využitie, zber, uskladnenie.
- Najznámejšie jesenné kvety.
- Jesenné práce v záhrade.
- Jesenné práce na poli.
- Zber poľnohospodárskych plodín – zemiakov, cukrovej i kŕmnej repy, kukurice.
- Spôsoby zberu plodín.

Domov, obec

- Sídlo školy, bydliska, názov, poloha v krajine.
- Vodné toky, mosty, umelé nádrže v obci.
- Najbližšie obce a mestá, dopravné spojenia medzi nimi a miestnou obcou.
- Cestovanie: vedieť si kúpiť lístok na vlak, autobus.
- Ochrana životného prostredia.
- Činnosť a význam zdravotníckeho zariadenia, lekárne, pošty, policajnej stanice, hasičského útvaru.
- Základné pravidlá pre chodcov.
- Základné dopravné značky pre chodcov a cyklistov.
- Pravidlá riadenia križovatky a ich praktické dodržiavanie.
- Bezpečné správanie sa chodca v cestnej premávke.
- Služby obyvateľstvu, zásobovanie v obci, obchodná sieť,
- Významné objekty, inštitúcie, podniky, pamätihodnosti v obci.

Príroda v zime

- Charakteristické prejavy počasia a prírody v zime.
- Rastliny v zime, poznať aspoň 2 izbové rastliny a vedieť ich ošetrovať.
- Listnaté a ihličnaté stromy v zime.
- Voľne žijúce zvieratá v zime.
- Zimný spánok, starostlivosť o vtáky a lesné zvieratá.
- Zimné športy, bezpečnosť pri zimných športoch.

Orientácia v čase

- Kalendárny rok, školský rok – vedieť kedy začínajú.
- Názvy dní v týždni, názvy mesiacov, názvy ročných období.
- Časti dňa, činnosť detí v jednotlivých častiach dňa.
- Celé hodiny a polhodiny- ukázať na hodinách.

Príroda a činnosť človeka

- Živá a neživá príroda.
- Prírodniny.
- Rastliny,
- Živočíchy.
- Človek, vplyv človeka na prírodu.

Živá príroda

Človek

- hlavné vonkajšie časti tela, tváre – určiť a pomenovať,
- najdôležitejšie vnútorné orgány: mozog, srdce, pľúca, žalúdok,
- starostlivosť o zdravie, hygiena, správny režim dňa,
- ochrana pred úrazmi a iným poškodením – chemické látky, fajčenie, alkohol, zlé životné prostredie.

Zvieratá

- hlavné časti tela,
- hmyz, ryby, vtáky, cicavce: končatiny, krídla,
- životné prejavy zvierat: pohyb, prijímanie potravy, starostlivosť o potomstvo,
- vzťah človeka k zvieratám.

Rastliny

- byliny, dreviny,
- časti tela rastlín: koreň, stonka, list, kvet, plod,
- význam zelených rastlín.

Príroda na jar

- Charakteristické prejavy počasia a prírody na jar.
- Návrat vtákov, hniezdenie.
- Jarné práce na poli, v záhrade a sade.
- Ochrancovia ovocných sádov a záhrad: včely, osy, vtáky.
- Škodcovia ovocných sádov a záhrad: chrústy, húsenice
- Jarné kvety podľa miestnych podmienok.

Príroda v lete

- Charakteristické prejavy počasia a prírody v lete.
- Druhy obilia, význam obilia, žatva.
- Lesné plody, ich zber a úžitok pre človeka.
- Záhradné a lúčne kvety – podľa miestnych podmienok.
- Ochrana prírody, chránené oblasti, ich význam.
- Zásady bezpečnosti pri pobyte v lese, pri vode.

6. ROČNÍK

6. ROČNÍK – 1. úroveň

CIELE

- Poznať osobné údaje blízkych ľudí,
- orientovať sa v priestore,
- orientovať sa v čase,
- poznávať prírodu v priamom kontakte,
- orientovať sa v bežných životných situáciách.

OBSAH

Základná orientácia

- Mená blízkych ľudí.
- Rozoznávanie ľudí podľa veku: dieťa, dospelý, starý, mladý.
- Orientácia v čase: vymenovať ročné obdobia, dni v týždni.
- Orientácia v priestore – rozlišovanie prístupných a neprístupných priestorov, pohybovanie sa v priestore podľa pokynov, odkladanie predmetov v priestore.
- Poznávanie najbližšieho okolia školy.
- Spoznávanie vlastného tela – pomenovanie šiestich častí tela na sebe a na iných.

Poznávanie prírody

- Pozorovanie zmien v prírode podľa ročných období – zvieratá, rastliny, počasie.
- Ďalšie domáce zvieratá.
- Ďalšie voľne žijúce zvieratá.
- Poznať niektoré vtáky vyskytujúce sa v regióne.
- Izbové a lúčne kvety – rozlíšenie.
- Rozoznávanie ihličnatých a listnatých stromov.

Orientácia v bežných životných situáciách

- Verejná doprava – cestovanie v dopravnom prostriedku.
- Zvládnutie telefonovania s pomocou, napr. z telefónnej búdky, z mobilu.
- Pošta – poslať pohľadnicu, list.
- Nácvik samostatného prechodu cez cestu.
- Obchod – zvládnuť jednoduchý nákup s pomocou, platenie nákupu s pomocou, vedieť určiť hodnotu platidla.
- Využitie služieb s pomocou podľa možností regiónu.
- Objednať jedlo a pitie s pomocou, podľa rady personálu.
- Oboznámenie sa s ubytovacími zariadeniami podľa možností regiónu.
- Vedieť vyjadriť, opísať bolesť, zdravotný problém, vedieť odmerať telesnú teplotu.
- Spoločná návšteva lekárne, vyzdvihnutie liekov na lekársky predpis s pomocou.

6. ROČNÍK – 2. úroveň

CIELE

- Orientovať sa v širšom okolí školy,
- poznať charakteristické znaky ročných období,
- poznať príbuzenské vzťahy, vzťahy medzi členmi rodiny,
- poznať rastliny a zvieratá miestnej oblasti,
- chápať význam aktívnej ochrany prírody,
- pochopiť užitočnosť rastlín pre človeka a ostatné živočíchy,
- osvojiť si pravidlá správnej životosprávy,
- osvojiť si základné pravidlá kultúrneho správania.

OBSAH

Škola a okolie školy

- Poznávanie okolia školy – návšteva dôležitej budovy, stavby.
- Orientácia v okolí školy.

Orientácia v čase a priestore

- Kalendár: dni, týždne, mesiace, dátum,
- Určenie času podľa hodín.
- Určenie miesta: vedľa, popri, okolo, atď..

Príroda

Na jeseň

- charakteristické znaky prírody na jeseň – zmeny počasia,
- odlietanie vtákov,
- zber jesenného ovocia, zeleniny a poľnohospodárskych plodín,
- uskladnenie a využitkovanie ovocia a zeleniny.

V zime

- pozorovanie počasia – sneh, ľad, zima, mráz,
- listnaté a ihličnaté stromy,
- starostlivosť o voľne žijúce zvieratá v zime,
- zimný spánok niektorých zvierat,
- bezpečnosť pri hrách na snehu.

Na jar

- pozorovanie zmien počasia na jar,
- charakteristické prejavy počasia na jar,
- jarne práce – na poli, v záhrade,
- pozorovanie zmien rastlín v tomto ročnom období – stromy, kry, kvety,
- časti rastlinného tela – koreň, stonka, list, kvety, plod,
- znaky života rastlín – svetlo, teplo, voda, vzduch,
- poznávanie ďalších rastlín miestnej oblasti, ovocné stromy, kry, kvety,
- pozorovanie zmien v živočíšnej ríši – vtáky, zvieratá a ich mláďatá.

V lete

- pozorovanie zmien v prírode v lete,

- typické letné práce na poli - žatva, zber obilia,
- kosenie trávy, sušenie, zber sena,
- zber lesných plodov – zameranie sa na miestne podmienky, ich využitie,
- jedlé a jedovaté huby - stavba tela húb,
- správanie sa v prírode – nebezpečenstvo požiarov, hluk, odpadky,
- ochrana prírody.

Starostlivosť o zdravie

- Prehľad poznatkov o ľudskom tele.
- Základné hygienické návyky - význam osobnej hygieny a čistoty prostredia pre zdravie,
- Zmyslové ústroje a ich ochrana.
- Zdravie a choroba: zdravá výživa a jej význam pre zdravie.
- Oboznámenie s prácou lekárov a zdravotných sestier v zdravotnom stredisku, vedieť, ako sa správať u lekára, spoločná návšteva zdravotného strediska.
- Poznanie pojmov: liek, lekársky predpis, bolesť, choroba, odmeranie teploty pri chorobe.
- Spoločná návšteva lekárne.
- Obliekanie sa podľa ročného obdobia.

Rodina, obec

- Orientácia v príbuzenských vzťahoch.
- Chápanie úlohy rodiny, vzťahy medzi členmi rodiny, úcta k starším.
- Vek osôb v príbuzenstve – starý, mladý, starší, mladší,
- Návšteva obchodného centra, strediska, správanie sa v obchode pri nákupe, poznávanie ďalších platidiel a manipulácia s nimi.
- Poznávanie okolia obce, pozorovanie krajiny.
- Vychádzky a exkurzie podľa možností jednotlivých regiónov.
- Oboznamovanie sa s rôznymi druhmi práce: v poľnohospodárstve, v továrni, v obchode, na pošte, v službách, v doprave, v zdravotníctve.

6. ROČNÍK – 3. úroveň

CIELE

- Oboznámiť sa so začiatkom národných dejín,
- poznávať miestnu krajinu,
- poznávať svoju vlasť,
- pracovať s mapou,
- rozširovať poznatky o živej a neživej prírode.

OBSAH

Začiatky našich národných dejín

Slovania

- Príchod Slovanov na naše územie a spôsoby ich života.

- Samova ríša a Avari. Prvý pokus o vytvorenie štátu.

Začiatky slovenských dejín

- Formovanie štátu – Pribina, Mojmir, Rastislav.

- Veľká Morava – prvý štát západných Slovanov.

- Význam príchodu Cyrila a Metoda a ich prínos pre rozvoj našej vzdelanosti a kultúry.

- Rozkvet a pád Veľkej Moravy.

Slovensko v Uhorskom štáte

- Slovensko – súčasťou Uhorského štátu, Štefan I.

- Stredoveké mestá na Slovensku - vznik a rozvoj miest.

- Vpády Tatarov.

- Slovensko (14. – 15. st.) – hospodársky najrozvinutejšia časť uhorského štátu., vznik miest a rozvoj remesiel, zakladanie cechov.

- Život šľachty a poddaných (sedliacke vzbury).

- Matúš Čák Trenčiansky.

- Uhorský kráľ Matej Korvín a rozvoj vzdelanosti. Academia Istropolitana.

- Kultúrne pamiatky na Slovensku, najmä vo vlastnom regióne.

Zem a jej zobrazenie

- Glóbus, mapa sveta.

- Orientácia na mape.

Slovenská republika

- Štátne symboly: zástava, znak, hymna, pečať, ich používanie.

- Bratislava – hlavné mesto Slovenskej republiky, sídlo republikových orgánov a inštitúcií.

- Historické a kultúrne pamiatky v Bratislave.

- Priemysel a doprava Bratislavy.

- Slovensko (západné, stredné, východné). Podnebie. Povrch – pohoria, nížiny.

Vodstvo.

Poľnohospodárstvo. Priemysel. Významné mestá jednotlivých regiónov. Rekreačné oblasti, kúpele, chránené prírodné oblasti.

Živá príroda

- Človek a starostlivosť o jeho zdravie. Stavba ľudského tela.

- Vývojové etapy v živote človeka: detstvo, dospelosť, mladosť, dospelosť, staroba.

- Zdravie a choroba, infekčné choroby. Základné hygienické pravidlá. Zásady správnej výživy. Prvá pomoc pri úrazoch a zlomeninách.

Neživá príroda

- Uhlie, ropa, zemný plyn, kamenná soľ, železná ruda.

- Piesok, žula, hlina, vápenec – stavebný materiál.

- Výroba malty – laboratórna práca.

Poznávanie látok

- Veci a látky. Zmeny látok: hrdza, topenie a tuhnutie, rozpustnosť. Spoločné a odlišné vlastnosti látok. Cukor, soľ. Vlastnosti týchto látok.

Porovnávanie a meranie

- Dĺžka - jednotky dĺžky: km, m, mm.
- Hmotnosť - jednotky hmotnosti: kg, g. Praktické váženie.
- Objem - jednotky objemu: liter, deciliter. Praktické meranie.
- Teplota - jednotka teploty - °C, bod varu, bod mrazu. Praktické meranie.
- Čas - pohyby Zeme a s nimi súvisiace javy. Dĺžka dňa a noci, striedanie ročných období. Mesiac, týždeň, deň, hodina, polhodina, štvrt'hodina, minúta.

Elektrická energia

- Elektrárne. Využitie elektrickej energie v priemysle, poľnohospodárstve, doprave, v domácnosti.
- Elektrospotrebiče, k čomu slúžia, ako sa s nimi zaobchádza. Bezpečnosť pri ich používaní. Šetrenie elektrickou energiou. Možnosti vzniku požiaru. Predchádzanie požiaru v byte, budove, privolanie požiarnikov.

PROCES

Žiaci s AU alebo PVP s MP sa musia vo svojom bezprostrednom prostredí cítiť bezpečne, musia vedieť kde má čo svoje miesto, musia vedieť kde a s čím môžu počítať. To, čo môžu urobiť pre svoje bezprostredné okolie, triedu a spolužiakov im musíme povedať, dať im primerané úlohy, ktoré si s vedomím povinnosti aj zastanú. Musíme im dať na vedomie, že tie činnosti, ktoré vykonali sú dôležité a všetci sa tešia, že ich urobili.

Pochopenie rodinných vzťahov môže byť pre žiaka s AU alebo PVP s MP problematické.

Najzákladnejšie rodinné vzťahy – rodičia, súrodenci, starí rodičia poznajú, pretože ich bezprostredne prežívajú v každodennom živote. Niektoré z nich vedia aj bez pomoci vymenovať. Širšie rodinné vzťahy nechápu vôbec, alebo len veľmi ťažko. Pomocou by mohlo byť vyhotovenie albumu s fotkami, ktoré si môžu často prezeráť, rozprávať o nich, odpovedať na otázky.

Väčšina žiakov s AU alebo PVP s MP si neuvedomuje vlastné telo, nevšímajú si napr. rozmery svojho tela. Avšak kritéria telesného zdravia sa vedia mechanicky naučiť, na základe pravidiel ich aj dodržiavať. Pedagóg sa musí usilovať, aby žiak nadobudol čo najviac poznatkov o sebe samom, o ochrane svojho zdravia.

Sviatky, pamätné dni a významné udalosti žiakom pripomínať priebežne.

Dôležité vo vyučovacom procese vlastivedy sú vychádzky a exkurzie, ktoré umožnia žiakom priamo pozorovať napr. dianie v prírode, orientovať sa v okolí, spoznávať rôzne činnosti dospelých atď.

ETICKÁ VÝCHOVA

PRE 6. ROČNÍK

**PRE ŽIAKOV S AUTIZMOM ALEBO ĎALŠÍMI PERVAZÍVNÝMI
VÝVINOVÝMI PORUCHAMI S MENTÁLNYM POSTIHNUTÍM**

6. ROČNÍK

CIELE

- Chápať pojmy vcítenie (empatia), asertivita, spolupráca, sociálne pozitívne (prosociálne) správanie,
- osvojiť si a v praxi realizovať ďalšie sociálne zručnosti.

OBSAH

Identifikácia a vyjadrenie vlastných citov

Naučiť sa identifikovať a vyjadriť city

- Mimické vyjadrenie citov a postojov.
- Vedieť vyjadriť radosť a vďačnosť.
- Identifikovať vlastné city.
- Relaxácia.
- Identifikácia negatívnych citov a ich zvládnutie.

Naučiť sa zvládnuť prudké emócie

- Identifikovať negatívne city a ich zvládnutie.
- Depresia.
- Ovládanie základných pravidiel vyjadrovania citov.

Vyššie emócie

- Úloha vyšších emócií v rozvoji charakteru.
- Hľadať vhodné spôsoby, ako ovládať negatívne city.

Empatia

- Základné zručnosti emociálnej a kognitívnej empatie.
- Neverbálne vyjadrenie empatie.
- Pochopenie druhých.
- Empatia v každodennom živote.

Asertivita

Pasívne, agresívne a asertívne správanie

- Aktivity zamerané na pochopenie významu asertivity.
- Príčiny a opodstatnenosť svojho rozhodovania.
- Odmietnutie.
- Sťažnosť. Vysvetliť svoje názory a práva. Mať odvahu vysloviť návrh.
- Poznať nevhodnosť pasívneho a agresívneho správania.
- Riešenie konfliktov.

Reálne a zobrazené vzory

- Pozitívne vzory správania v každodennom živote.
- Pozitívne vzory správania v literatúre.

Prosociálne správanie

Spolupráca

- Vedieť spolupracovať s druhými.
- Výhody spolupráce.

Pomoc, darovanie, delenie sa

- Prijímať a dávať – základné prvky v medziľudských vzťahoch, priateľstve a láske.
- Motivácia k prosociálnemu správaniu.

Priateľstvo

- Význam a hodnota priateľstva.

MATEMATIKA
PRE 2., 3., 4. A 6. ROČNÍK

**PRE ŽIAKOV S AUTIZMOM ALEBO ĎALŠÍMI PERVAZÍVNÝMI
VÝVINOVÝMI PORUCHAMI S MENTÁLNYM POSTIHNUTÍM**

2. ROČNÍK

2. ROČNÍK - 1. úroveň

CIELE

- Tvorit' skupiny z rozličných predmetov,
- rozvíjať pozornosť,
- pochopiť množstvo 2.

OBSAH

Porovnávanie predmetov podľa vlastností.

Triedenie predmetov podľa vlastností.

Vzťahy: malý – veľký.

Orientácia v priestore, vzťahy: dopredu – dozadu, hore – dole.

Prirad'ovanie predmetov k rovnakým predmetom.

Prirad'ovanie predmetov k tomu, čo ich dopĺňa.

Vyhľadávanie rovnakých predmetov.

Skladanie celku z častí.

Číslo 2. Počítanie do 2, čítanie a písanie číslice 2.

Prirad'ovanie predmetov k číslu v obore do 2.

Prirad'ovanie čísel v obore do 2 k predmetom.

Pridávanie ešte jedného predmetu k jednému predmetu, zistenie počtu.

2. ROČNÍK – 2. úroveň

CIELE

- Porovnávať a triediť činnosti každodenného života, predmety, vlastnosti podľa určitých kritérií,
- osvojiť si základné prvky numerácie v obore prirodzených čísel do 4,
- osvojiť si základné počtové výkony v obore prirodzených čísel do 4,
- osvojiť si základné geometrické predstavy,
- využívať osvojené vedomosti v reálnom živote.

OBSAH

Porovnávanie predmetov podľa vlastností.

Triedenie predmetov podľa vlastností.

Porovnávanie a triedenie dejov podľa činností, napr. číta – píše.

Vzťahy: veľa – málo, väčší – menší, kratší – dlhší.

Vzťahy: pred – za, orientácia v priestore.

Číslo 3, číselný rad, počítanie po jednej do troch, určovanie a vyznačovanie počtu predmetov, prirad'ovanie predmetov k číslu 3, čítanie a písanie číslice 3, znázorňovanie čísla 3.

Porovnávanie čísla 3 s číslami 1, 2, rozklad čísla 3, znázorňovanie nerovnosti a rovnosti pomocou tvorenia dvojíc, vzťahy hneď pred, hneď za.

Sčítovanie a odčítavanie v obore do 3, zápis príkladov sčítovania a odčítania v obore do 3, pamäťový nácvik príkladov sčítovania a odčítania v obore do 3.

Číslo 4, číselný rad, počítanie po jednej do štyroch, určovanie a vyznačovanie počtu predmetov, priradovanie predmetov k číslu 4, čítanie a písanie číslice 4, znázorňovanie čísla 4.

Porovnávanie čísla 4 s číslami 1, 2, 3, rozklad čísla 4, znázorňovanie nerovnosti a rovnosti pomocou tvorenia dvojíc, zápis príslušných rovností a nerovností, určovanie čísel menších, väčších ako je dané číslo.

Sčítovanie a odčítavanie v obore do 4, zápis príkladov sčítovania a odčítania v obore do 4, pamäťový nácvik príkladov sčítovania a odčítania v obore do 4.

Pomenovanie a triedenie rovinných útvarov: kruh, štvorec, trojuholník.

Porovnávanie a triedenie: krivá – rovná čiara.

2. ROČNÍK - 3. úroveň

CIELE

- Osvojiť si základné prvky numerácie v obore 0 až 10,
- osvojiť si základné početné výkony v obore 0 až 10,
- osvojiť si základné geometrické predstavy,
- využívať osvojené vedomosti v reálnom živote.

OBSAH

Pojem čísla 6 – 10, číselný rad, určovanie a vyznačovanie počtu predmetov, priradovanie predmetov k číslu 6 -10, čítanie a písanie číslic 6 – 10, znázorňovanie čísel 6 – 10.

Usporiadanie čísel 0 až 10, číselná os, porovnávanie čísel, vyjadrenie pomocou znakov väčší, menší, rovná sa, rozklad čísla, vzťahy hneď pred, hneď za.

Sčítovanie a odčítavanie v obore 0 až 10, zápis príkladov sčítovania a odčítania v tomto obore, pamäťový nácvik príkladov sčítovania a odčítania v obore 0 až 10.

Sčítovanie a odčítavanie v obore 0 až 10.

Riešenie jednoduchých slovných úloh na sčítovanie a odčítavanie.

Pomenovanie, triedenie a porovnávanie rovinných útvarov: štvorec, kruh, trojuholník, obdĺžnik.

Pomenovanie a spoznanie priestorových útvarov medzi predmetmi každodenného života: valec.

Rovná čiara. Vlastnosti: rovná (priama) a krivá.

PROCES

Pri výučbe matematiky v druhom ročníku postupujeme obdobne ako v prvom, pričom sa rozširuje číselný obor, pribúdajú početné výkony v danom obore,

nové pojmy v priestorovej orientácii, nové tvary rovinných a priestorových útvarov.

Pre žiaka s AU alebo PVP s MP môže byť problémom učivo osvojené v danej situácii preniesť na inú. Preto sa snažíme pri výučbe o čo najväčšiu variabilitu situácii, častosť opakovania a o čo najväčšie priblíženie sa k praktickému životu. Je potrebné dávať pozor u žiakov, ktorých fascinuje manipulácia s číslami, aby táto manipulácia nebola odtrhnutá od reality.

3. ROČNÍK

3. ROČNÍK - 1. úroveň

CIELE

- Tvorit' skupiny z rozličných predmetov,
- pochopiť množstvo 3.

OBSAH

Porovnávanie predmetov podľa vlastností.

Triedenie predmetov podľa vlastností.

Vzťahy: krátky – dlhý.

Prirad'ovanie predmetov k rovnakým predmetom.

Prirad'ovanie predmetov k tomu, čo ich dopĺňa.

Vyhľadávanie rovnakých predmetov.

Skladanie celku z častí.

Číslo 3, počítanie do 3, čítanie a písanie číslice 3.

Prirad'ovanie predmetov k číslu v obore do 3.

Prirad'ovanie čísla v obore do 3 k predmetom.

Pridávanie ešte jedného predmetu k dvom predmetom, zistenie počtu.

3. ROČNÍK - 2. úroveň

CIELE

- Osvojiť si základné prvky numerácie v obore prirodzených čísel do 5,
- osvojiť si základné počtové výkony v obore prirodzených čísel do 5,
- osvojiť si základné prvky numerácie a počtové výkony s číslom 0,
- osvojiť si základné geometrické predstavy,
- využívať osvojené vedomosti v reálnom živote.

OBSAH

Porovnávanie a triedenie predmetov podľa vlastností.

vzťahy: veľa – málo, väčší – menší, kratší – dlhší.

Číslo 5, číselný rad, počítanie po jednej do piatich, vzťahy: pred, za, hneď pred, hneď za, určovanie a vyznačovanie počtu predmetov, prirad'ovanie predmetov k číslu 5, čítanie a písanie číslice 5, znázorňovanie čísla 5.

Porovnávanie čísla 5 s číslami 1, 2, 3, 4, rozklad čísla 5, znázorňovanie nerovnosti a rovnosti pomocou tvorenia dvojíc, zápis príslušných rovností a nerovností, určovanie čísel menších, väčších ako je dané číslo.

Sčítovanie a odčítavanie v obore do 5, zápis príkladov sčítovania a odčítania v obore do 5.

Pamäťový nácvik príkladov sčítovania a odčítania v obore do 5.

Riešenie jednoduchých slovných úloh.

Kupovanie, platenie a počítanie so skutočnými peniazmi: 1 €, 2 €, 5 €.

Číslo 0, číselný rad, čítanie a písanie číslice 0.

Sčítovanie a odčítavanie s číslom 0.

Pomenovanie a triedenie rovinných útvarov: kruh, štvorec, obdĺžnik a trojuholník.

3. ROČNÍK - 3. úroveň

CIELE

- Osvojiť si numeráciu v obore do 20,
- vedieť sčítavať a odčítavať v obore do 20 bez prechodu cez základ,
- vedieť sčítavať a odčítavať v obore do 20 s prechodom cez základ,
- osvojiť si základy násobenia v obore do 20,
- osvojiť si základné geometrické predstavy o bode a úsečke,
- využívať osvojené vedomosti v reálnom živote.

OBSAH

Rad čísel od 10 do 20, vymenovanie radu názvov čísel, určovanie počtu predmetov počítaním po jednom, k číslu priradiť skupinu predmetov, čítanie a písanie číslíc.

Rozklad čísel 11 až 20, určovanie rádu čísel – jednotky a desiatky.

Usporiadanie a porovnávanie čísel v obore do 20, zápis pomocou znakov nerovnosti a rovnosti, znázorňovanie na číselnej osi.

Riešenie jednoduchých nerovníc typu $a < 20$ postupným dosadzovaním.

Riešenie jednoduchých slovných úloh na porovnávanie čísel.

Sčítovanie a odčítavanie v obore do 20, bez prechodu cez desiatku s pomocou názoru, zápis príkladov sčítovania a odčítania v obore do 20.

Sčítovanie a odčítavanie v obore do 20 s prechodom cez základ.

Upevňovanie sčítania a odčítania v obore do 20.

Upevňovanie pamäťového sčítovania a odčítania.

Vzťahy o n viac, o n menej.

Riešenie jednoduchých slovných úloh na sčítovanie a odčítavanie v obore do 20.

Násobenie v obore do 20, znak (krát). Súčin prirodzených čísel ako opakované sčítanie, násobenie dvoma, pamäťový nácvik.

Bod, vyznačovanie bodov, označovanie bodov veľkými tlačenými písmenami.

Úsečka, krajné body úsečky, označovanie úsečky pomocou jej krajných bodov, vyznačovanie úsečky, rysovanie úsečky pomocou pravítka, vyznačovanie bodov, ktoré na danej úsečke ležia, neležia.

PROCES

V treťom ročníku sa žiaci 1. a 2. úrovne naďalej zdokonaľujú v triedení, porovnávaní a priradovaní podľa vlastností (veľkosť, farba, tvar...) a podľa množstva. Na základe týchto základných logických operácií sa učia nové pojmy, vzťahy, ktoré je potrebné precvičovať a čo najviac spontánne využívať v praktických činnostiach počas dňa.

Žiaci sa zdokonaľujú v orientácii v priestore a čase. Orientáciu nacvičujeme tak, aby sa vzťahovala na osobu žiaka.

Pri rozširovaní číselného oboru a pri početových výkonoch v danom obore postupujeme ako bolo uvádzané v procese pre nižšie ročníky.

Žiaci tretieho ročníka 3. úrovne pri rozširovaní číselného oboru prichádzajú do kontaktu s dvojčifernými číslami. Tu treba dávať pozor, aby žiaci k viacčifernému číslu priradili príslušnú hodnotu a nie hodnotu definovanú jednotlivými číslami, z ktorých sa číslo skladá.

(15 je pätnásť, nie jednotka na mieste desiatok a päťka na mieste jednotiek).

Pri sčítovaní bez prechodu cez desiatku môže byť najľahším osvojením postup sčítania desať predmetov a daný počet predmetov, obdobne pri odčítavaní postup nácviku začať od príkladov typu $15 - 5 = 10$.

Najmä pri nácviku sčítovania a odčítania s prechodom cez desiatku využívame vizualizáciu.

Žiaci môžu využívať tabuľku sčítania a odčítania, počítadlo, kocky, prsty a podobne, postupne pričítavajú a odčítavajú čísla po jednom. Je dôležité aby sa žiaci vedeli dobre orientovať v číselnom rade.

Vizualizácia a manipulácia s predmetmi je veľmi potrebná aj pri nácviku násobenia, ktoré objasňujeme ako opakované sčítanie predmetov.

Pri slovných úlohách dávame pozor aby úloha bola jednoznačná, aby žiakovi bolo jasné čo má vypočítať, na čo má odpovedať a z akých údajov má vychádzať pri výpočte. Stále treba mať na zreteli silnú stránku – vizuálne myslenie žiakov s AU alebo PVP s MP, preto vizualizáciu kladieme pred verbálnu prezentáciu problému. Úlohy precvičujeme predovšetkým pri praktických činnostiach. Využívame pri tom aj platenie skutočnými mincami.

Žiaci tretej úrovne si osvojujú základné geometrické predstavy o bode a úsečke. Učia sa rysovať úsečky, vyznačovať krajné body úsečky, body ležiace a neležiace na úsečke. Pri výučbe učiva geometrie je potrebné, aby mal žiak dostatočne osvojenú orientáciu v priestore.

4. ROČNÍK

4. ROČNÍK - 1. úroveň

CIELE

- Tvorit' skupiny z rozličných predmetov,
- oboznámenie sa s tvarmi a povrchni materiálov,
- orientovať sa v priestore,
- poznať farby,
- pochopiť množstvo 4,
- vedieť kresliť základné geometrické tvary podľa predlohy.

OBSAH

Triedenie a porovnávanie predmetov podľa vlastností.

Vzťahy: veľa – málo.

Orientácia v priestore, vzťahy: pred – za.

Skladanie celku z častí.

Číslo 4, počítanie do 4, čítanie a písanie číslice 4.

Priradovanie predmetov k číslu v obore do 4.

Priradovanie čísla v obore do 4 k predmetom.

Kreslenie základných geometrických tvarov podľa predlohy, kruh, štvorec, obdĺžnik.

4. ROČNÍK - 2. úroveň

CIELE

- Osvojiť si základné prvky numerácie v obore do 10,
- osvojiť si základné počtové výkony v obore do 10,
- osvojiť si základné rovinné a priestorové útvary,
- využívať osvojené vedomosti v reálnom živote.

OBSAH

Porovnávanie a triedenie predmetov podľa vlastností.

Vzťahy: drahý – lacný.

Pojem čísla 6 – 10, číselný rad, určovanie a vyznačovanie počtu predmetov, priradovanie predmetov k číslu 6 -10, čítanie a písanie číslic 6 – 10, znázorňovanie čísel 6 – 10.

Porovnávanie a rozklad čísel 6- 10, znázorňovanie nerovnosti a rovnosti pomocou tvorenia

dvojíc, vzťahy hneď pred, hneď za.

Sčítovanie a odčítavanie v obore do 10, zápis príkladov sčítovania a odčítania v obore do 10.

Pamäťový nácvik príkladov sčítovania a odčítania v obore do 10.

Pomenovanie, triedenie a kreslenie rovinných útvarov: kruh, štvorec, obdĺžnik a trojuholník.

Kocka – priradovanie, triedenie a spoznanie kocky, medzi predmetmi každodenného života.

Kupovanie, platenie a počítanie so skutočnými peniazmi: 1 €, 2 €, 5 € a 10 €.

69

4. ROČNÍK - 3. úroveň

CIELE

- Osvojiť si základné prvky numerácie v obore do 100,
- osvojiť si sčítovanie a odčítavanie v obore do 100,
- násobiť a deliť v obore do 30,
- osvojiť si základné geometrické predstavy o bode, úsečke a rôznobežke,
- osvojiť si a využívať jednotku dĺžky 1 centimeter,
- využívať osvojené vedomosti v reálnom živote.

OBSAH

Numerácia v obore do 100, číselný rad, určovanie počtu predmetov počítaním po desiatkach

a po jednotkách, čítanie a písanie čísl.

Určovanie rádu čísel: jednotky, desiatky, stovky.

Usporiadanie čísel, porovnávanie čísel, zápis pomocou znakov $>$, $<$, $=$, číselná os.

Riešenie jednoduchých nerovnic typu $a < 64$ postupným dosadzovaním.

Riešenie jednoduchých slovných úloh na porovnávanie čísel.

Sčítovanie a odčítavanie v obore do 100 bez prechodu cez základ.

Sčítovanie a odčítavanie násobkov čísla 10, sčítovanie a odčítavanie pod seba.

Pričítanie jednociferného čísla k číslu, ktoré je násobkom čísla 10.

Odčítavanie jednociferného čísla od dvojciferného tak, aby rozdiel bol násobkom čísla 10.

Sčítovanie dvojciferných a jednociferných čísel bez prechodu cez základ.

Odčítavanie jednociferného čísla od dvojciferného čísla bez prechodu cez základ.

Riešenie jednoduchých slovných úloh.

Sčítovanie a odčítavanie v obore do 100 s prechodom cez základ.

Odčítavanie jednociferného čísla od násobkov čísla desať.

Sčítovanie jednociferného a dvojciferného čísla s prechodom cez základ.

Odčítavanie jednociferného čísla od dvojciferného čísla s prechodom cez základ.

Sčítanie a odčítavanie dvojciferného čísla a násobku čísla 10.

Riešenie jednoduchých slovných úloh.

Násobenie čísla 0 a 1 v obore do 30.

Riešenie jednoduchých slovných úloh na násobenie.

Delenie v obore do 30, názorné objasnenie podstaty delenia, znak: (delene), delenie podľa obsahu a na časti, príklady na delenie.

Riešenie jednoduchých slovných úloh na delenie.

Násobenie a delenie číslom 3. Pamäťový nácvik, precvičovanie a upevňovanie násobenia a delenia v obore násobiliek do 30.

Riešenie jednoduchých slovných úloh.

Rysovanie a označovanie priamok, vyznačovanie bodov ležiacich a neležiacich na priamke, rôznobežky, vyznačovanie úsečiek na priamke.

Meranie dĺžky úsečky, jednotka dĺžky – centimeter, používanie meradla s centimetrovou stupnicou.

PROCES

Žiaci 1. a 2. úrovne pokračujú ako v predchádzajúcich ročníkoch, pričom si rozširujú vedomosti v jednotlivých okruhoch, osvojujú si nové pojmy. Vzťahy veľa – málo, drahý – lacný sú pre žiakov s AU alebo PVP s MP veľmi abstraktné, preto je potrebné aby sa výučba realizovala pri praktických jednoduchých činnostiach, pri manipulácii s predmetmi, obmieňaním situácii, vhodný je napríklad nácvik nakupovania a pod.

Zatiaľ čo žiaci 1. úrovne nacvičujú spoznávanie a kreslenie základných geometrických tvarov podľa predlohy, žiaci 2. úrovne sa ich učia pomenovať, triediť a kresliť. K rovinným útvarom pribudol aj priestorový útvar, kocka. Snažíme sa o to, aby ju žiaci spoznali aj medzi predmetmi každodenného života. Žiaci v 3. úrovni pracujú v obore do 100. Počtové výkony v danom obore môžu byť pre mnohých žiakov náročné ani nie tak pre neznalosť algoritmov operácií, ako skôr pre zdĺhavosť pri manipulácii s číslami. Preto u týchto žiakov uprednostňujeme rôzne didaktické pomôcky pri počítaní, ako napríklad počítadlo, stovkové počítadlo, číselnú os, kalkulačku, skutočné peniaze a pod. Stále sa snažíme o to, aby žiak nevykonával len mechanické výpočty príkladov ale aby každé osvojené učivo čo najviac prenášal do praxe. Nácvik číselného radu do 100 začítame počítaním po desiatkach, porovnávaním celých desiatok, až potom prechádzame k počítaniu po jednotkách. Pri početných výkonoch je dôležité, aby si žiaci dôsledne osvojili algoritmus písomného sčítania a odčítania. Pri sčítaní sa sčítance zapíšu pod seba tak, aby boli jednotky pod jednotkami, desiatky pod desiatkami. Sčítavať sa začne sprava doľava. Pri odčítaní sa menšenec a menšiteľ zapíšu pod seba, rovnako ako pri sčítaní a odčítavať sa začne od jednotiek. Pri sčítaní a odčítaní v obore do 100 s prechodom cez základ je potrebné aby žiak vedel využívať rozklady čísel. Tak ako aj v nižších ročníkoch aj tu sú vhodnou pomôckou na nácvik rozkladu skutočné mince.

V oblasti násobenia sa zvyšuje číselný obor do 30. Žiaci sa naučia používať komutatívnu vlastnosť násobenia, naučia sa používať početný výkon delenia. Pri výučbe a utvrdzovaní učiva používame názor.

Príklady sa čo najviac precvičujú v praktických úlohách. Úloha musí byť zostavená tak, aby žiak nemal problém vybrať si čo je v úlohe dôležité, aby vedel zistiť čo má vypočítať a aký algoritmus má pre výpočet použiť.

6. ROČNÍK

6. ROČNÍK - 1. úroveň

CIELE

- Tvorit' skupiny z rozličných predmetov,
- oboznámenie sa s tvarmi a povrchmi materiálov,
- poznať farby,
- orientovať sa v priestore,
- poznať a vedieť kresliť základné geometrické tvary podľa predlohy,
- pochopiť množstvo 6.

OBSAH

Triedenie a porovnávanie predmetov podľa vlastností.

Vzťahy: kratší – dlhší.

Orientácia v priestore, vzťahy: vpravo – vľavo, na – pod.

Skladanie celku z častí.

Číslo 6, počítanie do 6, čítanie a písanie číslice 6.

Priradovanie predmetov k číslu 6.

Priradovanie čísla 6 k predmetom.

Poznávanie základných geometrických tvarov a ich kreslenie podľa predlohy, kruh, štvorec, obdĺžnik, trojuholník.

Guľa – priradovanie, triedenie a spoznanie guli medzi predmetmi každodenného života.

6. ROČNÍK - 2. úroveň

CIELE

- Osvojiť si základné počtové výkony v obore prirodzených čísel do 20, s prechodom cez desiatku,
- osvojiť si základné rovinné a priestorové útvary,
- využívať osvojené vedomosti v reálnom živote.

OBSAH

Porovnávanie a triedenie predmetov podľa vlastností.

Vzťahy: drahší – lacnejší.

Sčítovanie a odčítavanie v obore do 20, s prechodom cez desiatku, s pomocou názoru, zápis príkladov sčítovania a odčítavania v obore do 20.

Riešenie jednoduchých slovných úloh.

Pomenovanie a triedenie rovinných útvarov: kruh, štvorec, obdĺžnik a trojuholník.

Pomenovanie a triedenie rovinných útvarov: krivá a rovná čiara.

Kocka, valec a hranol – priradovanie k názvu, triedenie a ich spoznanie medzi predmetmi každodenného života.

Kupovanie, platenie a počítanie so skutočnými peniazmi - centy, eurá.

6. ROČNÍK - 3. úroveň

CIELE

- Vedieť sčítovať a odčítovať v obore do 1000,
- násobiť a deliť v obore do 100,
- osvojiť si numeráciu prirodzených čísel v obore do 10 000,
- vedieť sčítovať a odčítovať v obore do 10 000,
- osvojiť si násobenie a delenie 10, 100, 1000,
- vedieť merať a rysovať úsečky danej dĺžky,
- vedieť používať jednotky dĺžky: mm, km,
- osvojiť si rysovanie rôznobežiek, rovnobežiek a kolmíc,
- osvojiť si základné rovinné obrazce: trojuholník, štvorec, obdĺžnik,
- osvojiť si základné priestorové útvary: kocka, kváder.

OBSAH

Písomné sčítovanie a odčítavanie v obore do 1000, príklady typu:

621 145 695 790 900 628
339 535 488 - 453 - 329 - 459

Násobenie a delenie v obore násobiliek do 100.

Tvorenie a zápis príkladov násobenia a delenia v obore násobiliek do 100.

Násobilka číslom 7, 8, 9 a 10 – pamäťový nácvik.

Riešenie jednoduchých slovných úloh na násobenie a delenie.

Numerácia prirodzených čísel v obore do 10 000, orientácia na číselnej osi, porovnávanie čísel.

Násobenie a delenie 10, 100, 1000, precvičovanie na jednotkách dĺžky, hmotnosti a objemu.

Sčítovanie a odčítavanie do 10 000 písomné a spamäti.

Riešenie jednoduchých slovných úloh.

Základné jednotky času: sekunda, minúta, hodina, určovanie času.

Dĺžka úsečky, meranie dĺžky, rysovanie úsečky danej dĺžky.

Súčet dĺžok úsečiek, rozdiel dĺžok úsečiek.

Jednotky dĺžky: mm, km, premieňanie jednotiek.

Meranie dĺžky, rysovanie úsečiek danej dĺžky aj v mm.

Rysovanie priamok daným bodom a danými dvoma bodmi.

Rysovanie rôznobežných priamok.

Rysovanie rovnobežných priamok.

Rysovanie kolmíc pomocou trojuholníka s ryskou.

Pravý uhol.

Základné rovinné obrazce: trojuholník, štvorec, obdĺžnik, vyznačovanie, popis, vlastnosti strán, rysovanie štvorca a obdĺžnika.

Základné geometrické telesá: kocka, kváder, popis základných vlastností.

PROCES

Množstvo, veľkosť, farba, tvar a povrchový materiál sú vlastnosti, podľa ktorých žiaci na 1. úrovni porovnávajú a triedia predmety. Zdokonaľujú sa v orientácii vpravo – vľavo, osvojujú si vzťahy na – pod. Prostredníctvom skladania celku z častí si vytvárajú základy chápania súvislostí a priradenosti. Počítajú v obore do šesť. Spoznávajú guľu medzi predmetmi každodenného života.

Žiaci v 2. úrovni sa učia vzťahy drahší – lacnejší. Z dôvodu nepružnosti kognitívneho myslenia žiakov s autizmom je potrebné pri výučbe tieto vzťahové slová dať do vzťahu k iným slovám (predmetom). Vhodnou formou výučby je nakupovanie, resp. simulácia obchodu.

Žiaci šiesteho ročníka 3. úrovne sa zdokonaľujú v sčítovaní a odčítovaní v obore do 1000.

Osvojujú si násobenie a delenie v obore násobiliek do 100, numeráciu prirodzených čísel v obore do 10 000, početové výkony v tomto obore, násobenie a delenie 10, 100, 1000. Pri zadávaní úloh musíme mať na zreteli, že inštrukcie nesmú byť zložité a dlhé, musia byť jasne formulované aby dané informácie mohli žiaci správne spracovať, aby neboli pre nich mätúce, čo by mohlo spôsobiť zlyhanie pri ich riešení. Pri výpočtoch môžu žiaci používať kalkulačky.

PRACOVNÉ VYUČOVANIE

PRE 2., 3., 4. A 6. ROČNÍK

**PRE ŽIAKOV S AUTIZMOM ALEBO ĎALŠÍMI PERVAZÍVNÝMI
VÝVINOVÝMI PORUCHAMI S MENTÁLNYM POSTIHNUTÍM**

2. ROČNÍK

2. ROČNÍK - 1. úroveň

CIELE

- Utvárať základné hygienické návyky,
- utvárať základné samoobslužné zručnosti,
- utvárať základné stravovacie schopnosti a návyky,
- rozvíjať schopnosť napodobňovať,
- rozvíjať jemnú a hrubú motoriku,
- poznávať rôzne materiály,
- adekvátne používať predmety,
- utvárať základné pracovné zručnosti.

OBSAH

Samoobslužné činnosti

- Osobná hygiena – návyk na spoluprácu.
- Používanie hygienických potrieb.
- Osvojenie si hygienických návykov s pomocou.
- Používanie WC – splachovanie, toaletného papiera a vreckovky.
- Vyzliekanie a obliekanie odevu s pomocou.
- Obúvanie a vyzúvanie s pomocou.
- Používanie suchého zipsu.
- Základné návyky pri stravovaní, sedieť určitý čas pri jedle.
- Spoznať potreby pre stravovanie, spoznať vlastné a používať ich.
- Používanie rúk pri jedle.
- Píťie z pohára držaného obidvoma rukami.

Rozvoj jemnej a hrubej motoriky

- Chytanie predmetov prstami. Zvyšovanie schopnosti uchopenia a stisku.
- Manipulovanie s predmetmi oboma rukami.
- Prenášanie predmetov na väčšiu vzdialenosť.
- Udržanie prenášaných predmet v požadovanej výške.
- Udržanie zovretia ruky pri tlaku dole: miešanie lyžicou, hladenie stierkou a pod..
- Zbieranie malých predmetov pomocou palca a ukazováka.
- Umiestnenie predmetu do otvoru.
- Postavenie predmetov stredných a veľkých rozmerov na seba.
- Manipulovanie s drevenými kockami, ukladanie dvoch kociek na seba, vedľa seba.
- Otváranie a zatváranie dverí, zásuviek, okien.
- Zapínanie a vypínanie osvetlenia.
- Odskrutkovanie veka pohára - krúžiť zápästím pri držaní predmetu..

- Púšťanie vody: páková batéria, kohútik.
- Skladanie puzzle s veľkými dielikmi.

Práce v domácnosti

- Odkladanie predmetov na určené miesto s pomocou.
- Odkladanie odevu a obuvi s pomocou.
- Primerané používanie predmetov, hračiek, napr. posúvanie autíčka.

Práce v dielni

- Oboznámenie sa s rôznymi materiálmi: papier, textil, drevo a iné.
- Trhanie a krčenie papiera, poznávanie jeho vlastností.
- Navliekanie rôznych predmetov a prírodnín: veľké korále, šípky, cestoviny a iné.

2. ROČNÍK – 2. úroveň

CIELE

- Utvárať základné hygienické návyky a samoobslužné zručnosti,
- utvárať základné stravovacie schopnosti a návyky,
- rozvíjať jemno-motorické zručnosti,
- rozvíjať schopnosť napodobňovania,
- rozlišovať rôzne materiály,
- adekvátne používať predmety,
- utvárať základné pracovné zručnosti.

OBSAH

Samoobslužné činnosti

- Osobná hygiena - nácvik činností a postupov potrebných pri osobnej hygiene.
- Používanie hygienických potrieb.
- Osvojenie si hygienických návykov s miernou pomocou.
- Používanie WC, splachovanie.
- Osvojiť si používanie toaletného papiera a vreckovky.
- Vyzliekanie a obliekanie odevu s miernou pomocou.
- Obúvanie a vyzúvanie s miernou pomocou.
- Zapnutie a rozopnutie veľkého gombíka s čiastočnou pomocou.
- Používanie zipsu, patentiek.
- Navliekanie šnúrky do topánky, viazanie uzla.
- Osvojenie si základných návykov pri jedle.
- Spoznať potreby pre stravovanie, spoznať vlastné a používať ich.
- Používanie lyžice pri jedle.
- Samoobsluha pri desiatovaní: naliať do pohára, rozbaľiť chlieb, otvoriť jogurt, očistiť niektoré druhy ovocia, napr. banán a iné.

Práce v domácnosti

- Odkladanie predmetov na určené miesto podľa pokynov.

- Odkladanie odevu a obuvi podľa pokynov.
- Utieranie prachu s pomocou.
- Vynášanie odpadkov s pomocou.
- Vedieť vymeniť uterák.
- Otváranie a zatváranie dverí, zásuviek, okien.
- Používanie kľúča pri odomykaní a zamykaní dvier.
- Zapnutie a vypnutie osvetlenia.
- Otváranie a zatváranie veka so závitom – menšie nádoby.
- Otváranie a zatváranie vodovodného kohútika.
- Používanie štipcov na bielizeň.
- Primerané používanie predmetov a hračiek.
- Používanie predmetov viacerými spôsobmi, napr. lyžica: miešanie - naberanie.
- Rozlíšenie potravín od iných predmetov.
- Rozlíšenie potravín, ktoré patria do chladničky s pomocou.
- Rozlíšenie odpadkov od iných predmetov.
- Zvyšovanie samostatnosti pri jednoduchom prestieraní k stolovaniu.
- Odkladanie špinavého riadu zo stola.
- Rozpoznanie špinavého a čistého riadu.
- Základy bezpečnosti v kuchyni.

Práce v dielni

Práce s drobným materiálom

- Oboznámenie sa s rôznymi materiálmi: papier, textil, drevo, plastelína, prírodniny.
- Triedenie, priradovanie a porovnávanie predmetov podľa vlastností: farba, tvar, veľkosť, materiál, použitie a pod..
- Manipulovanie s predmetmi a drobným materiálom: dvíhanie, prenášanie, prekladanie, vkladanie, vyberanie, navliekanie, lepenie, presýpanie.
- Namotávanie a spleťanie vlny, rôznych druhov špagátov a podobných materiálov.
- Stríhanie papiera, textilu, vlny, špagátov a prírodnín.
- Viazanie uzla a nácvik viazania mašličky.
- Strúhanie ceruzky.

Práce s papierom

- Trhanie, krčenie a lepenie papiera, spoznávanie základných vlastností papiera.
- Obkresľovanie, vytrhávanie, lepenie a vyfarbovanie šablóny z papiera.
- Nalepovanie samolepiek.
- Nalepovanie natrhaných papierikov na vopred predkreslený tvar.
- Gumovanie papiera.

Montážne a demontážne práce

- Navliekanie predmetov: korále, vhodné cestoviny a pod..
- Manipulovanie s kockami: ukladanie kociek na seba, vedľa seba.
- Odskrutkovanie, zaskrutkovanie predmetov a hračiek.
- Práce so stavebnicami rôzneho materiálu.

- Skladanie jednoduchého puzzle.
- Podľa vzoru vedieť zostaviť tvar zo špajdlí, drevok a podobného materiálu.

Pestovateľské práce

- Polievanie izbových kvetov, záhonov a rastlín na pozemku s pomocou.
- Oboznámiť sa so sadením, klíčením a rastom rastlín.
- Hrabanie s hrablami.
- Oboznámenie sa so záhradným náradím: motyka.
- Zbieranie plodov z listnatých a ihličnatých stromov.

2. ROČNÍK - 3. úroveň

CIELE

- Utvárať základné hygienické návyky a samoobslužné zručnosti,
- utvárať základné stravovacie schopnosti a návyky,
- rozvíjať jemno-motorické zručnosti,
- rozlišovať rôzne materiály,
- adekvátne používať predmety,
- utvárať základné pracovné zručnosti a návyky,
- utvárať základné pracovné zručnosti pri pestovateľských prácach.

OBSAH

Samoobslužné činnosti

- Osobná hygiena: umývanie rúk, tváre, sprchovanie, umývanie celého tela, čistenie zubov a nechtov.
- Používanie hygienických potrieb.
- Upevňovanie hygienických návykov.
- Samostatné používanie WC, splachovanie.
- Vedieť rozlíšiť špinavé a čisté ruky.
- Používanie toaletného papiera a vreckovky.
- Česanie a upravovanie vzhľadu.
- Vyzliekanie a obliekanie odevu.
- Obúvanie, vyzúvanie, šnurovanie a zaväzovanie obuvi.
- Zapnutie a rozopnutie gombíka, upevňovanie opaskov.
- Používanie gombíkov, opaskov, zipsu, patentiek a háčikov.
- Osvojenie si základných stravovacích návykov.
- Používanie príboru pri jedle.
- Samoobsluha pri desiatovaní.

Práce v domácnosti

- Odkladanie predmetov na určené miesto, udržiavanie poriadku.
- Odkladanie odevu a obuvi na určené miesto.
- Kefovanie a prášenie šiat.
- Výmena uteráka.

- Čistenie topánok: umývanie, kefovanie, krémovanie a leštenie.
- Utieranie prachu, zametanie.
- Pozbieranie odpadkov do koša.
- Základné obsluhovanie bežných domácich audio a video zariadení.
- Primerané používanie predmetov, hračiek.
- Rozlíšenie potravín od iných predmetov, ukladanie na určené miesto.
- Potraviny patriace do chladničky – vedieť rozlíšiť od iných potravín.
- Odkladanie potravín na určené miesto.
- Osvojenie si základov zložitejšieho prestierania k stolovaniu- plytký a hlboký tanier, servítka, príbor, pohár.
- Odkladanie špinavého riadu zo stola.
- Utieranie stola.
- Utieranie a odkladanie riadu na určené miesto.
- Rozpoznanie špinavého a čistého riadu.
- Bezpečne pracovať v kuchyni.
- Šitie - navliekanie nite do veľkej ihly, na konci zdvojenej nite urobiť uzlík.
- Prepichávanie kartónu s narysovanými priamkami a bodmi.
- Preťahovanie bužírky, vlny cez otvory na cvičných doskách.

Práce v dielni

Práce s drobným materiálom

- Upevňovanie zručností z 1. ročníka.
- Manipulovanie s drobným materiálom: triedenie, priraďovanie, porovnávanie, ukladanie predmetov a prírodnín podľa vlastností.
- Skladanie, spájanie, navliekanie, upravovanie, ohýbanie, navíjanie, strihanie, lisovanie, nalepovanie, zlepovanie.
- Prepichávanie, napichávanie, viazanie, zväzovanie, nadväzovanie a spleťanie drobného materiálu.
- Vytváranie mozaík, vzorov podľa určitého pravidla.

Práce s papierom

- Spoznávanie základných vlastností papiera: farba, povrch, hrúbka.
- Triedenie, priraďovanie a porovnávanie rôznych druhov papiera podľa vlastností.
- Rozlišovanie papiera podľa druhu: farebný, pijavý, výkresový, baliaci, prieklepový, novinový, kartónový...
- Práca s papierom: vytrhávanie, krčenie, nalepovanie, zlepovanie, prekladanie, skladanie a strihanie, rezanie.
- Obkresľovanie tvaru podľa šablóny.
- Vystrihávanie jednoduchých tvarov z preloženého papiera.

Montážne a demontážne práce

- Triedenie, priraďovanie a porovnávanie rôznych druhov stavebníc podľa vlastností: veľkosť, farba, tvar, materiál.
- Zostavovanie modelov zo stavebníc podľa predlohy i bez nej.
- Rozoberanie modelov.

- Skladanie jednoduchého puzzle, mozaiky, domina.

Pestovateľské práce

- Ošetrovanie izbových rastlín.

- Úprava pôdy pred siatím: kopanie, hrabanie a kolíkovanie pôdy.

- Siatie do riadkov a jamiek.

- Pozorovanie klíčenia semien. Sadenie suchých a predklíčených semien.

- Pestovanie kvetín, hrachu, fazule, reďkovky.

- Pletie, okopávanie a polievanie záhonov.

- Práca s jednoduchým záhradníckym náradím: motyčka, lopatka, hrable.

- Zber úrody, ovocia a zeleniny, s pomocou.

- Pozorovanie prírody v parku, v sade a v záhrade.

PROCES

Pri nácviku samoobslužných zručností a hygienických návykov je dôležité nerobiť prácu za žiaka. Poskytujeme mu primeranú pomoc tak, aby si danú činnosť postupne osvojoval a perspektívne aj sám vykonával. Napr. pri nácviku používania gombíkov, u žiakov na najnižšej úrovni, postavíme sa za žiaka a vedieme jeho ruky, prsty k rozopnutiu alebo zapnutiu gombíka. Nesmieme zabúdať, že dierka a gombík musia byť dostatočne veľké, primerané k motorickým schopnostiam žiaka.

Prostredníctvom pracovnej výchovy sa snažíme nielen o rozvoj rôznych návykov a pracovných zručností, ale aj o sociálny rozvoj žiaka. Napr. žiaka na najnižšej úrovni sa snažíme naučiť, aby vedel podať, priniest požadovaný predmet druhej osobe a podobne.

Manipuláciou s rôznymi predmetmi sa snažíme u žiakov zvyšovať vnímavosť na zmyslové podnety, schopnosť triediť a porovnávať

U žiakov 2. úrovne sa snažíme dosiahnuť, aby základné samoobslužné zručnosti a hygienické návyky vykonávali s miernou pomocou, aby pri stolovaní samostatne používali lyžicu, aby sa vedeli obslúžiť s vopred pripraveným jedlom, aby sa obliekali a vyzliekali len s miernou pomocou. Pri uvedených činnostiach zohráva významnú úlohu vizualizácia. Žiaci sa učia odkladať predmety na určené miesto podľa pokynov, používať predmety podľa ich určenia a používať predmety viacerými spôsobmi. Ak žiak s AU alebo PVP s MP používal predmet v danej situácii, môže byť pre neho problém pochopiť, že sa dá daná vec použiť aj v inej situácii. Preto je potrebná variabilita nácvikov.

Osvojenie si zručnosti skladania puzzle, mozaík, skladačiek a podobne, môže byť pre žiaka prínosom, okrem iného, aj pre zmysluplné strávenie voľného času, kedy sa žiaci s AU alebo PVP s MP zvyčajne venujú svojim stereotypom.

Žiaci 3. úrovne sa učia rozlišovať čistotu rúk, česať sa a upravovať svoj vzhľad. Často sa stáva, že aj keď žiak samostatne zvláda základné hygienické návyky a vie sa samostatne obliecť, nedbá na konečnú úpravu vzhľadu. Preto je dobré, ak žiak pri nácviku používa zrkadlo, aby aj vizuálne mohol skontrolovať úpravu svojho výzoru.

Nácvik jedenia s príborom môže byť pre žiakov AU alebo PVP s MP veľmi ťažký, pretože si vyžaduje koordináciu oboch rúk. Pokiaľ žiak nemá túto schopnosť dostatočne rozvinutú, nemožno od neho očakávať aby jedol oboma rukami. Základné obsluhovanie bežných domácich audio a video zariadení nerobí zvyčajne žiakom problémy, najmä ak im poskytneme vizuálnu pomoc, napr. farebné rozlíšenie tlačidiel.

V druhom ročníku sa žiaci 3. úrovne učia upravovať pôdu, siať a pracovať s jednoduchým záhradníckym náradím. Aj pri tejto činnosti je dôležitá vizualizácia a štrukturalizácia..

3. ROČNÍK

3. ROČNÍK - 1. úroveň

CIELE

- Utvárať základné hygienické návyky,
- utvárať samoobslužné zručnosti,
- utvárať základné stravovacie schopnosti a návyky,
- rozvíjať schopnosť napodobňovania,
- rozvíjať jemno-motorické zručnosti,
- utvárať základné pracovné zručnosti,
- poznávať rôzne materiály,
- adekvátne používať predmety,
- poznávať pracovné náradie.

OBSAH

Samoobslužné činnosti

- Osobná hygiena - návyk na spoluprácu.
- Používanie hygienických potrieb.
- Osvojenie si hygienických návykov s pomocou.
- Používanie WC, splachovanie.
- Používanie toaletného papiera a vreckovky.
- Vyzliekanie a obliekanie odevu s pomocou.
- Obúvanie a vyzúvanie s pomocou.
- Zapnutie a rozopnutie veľkého gombíka s pomocou.
- Používanie zipsu s pomocou.
- Osvojenie si základných stravovacích návykov.
- Spoznanie potreby pre stravovanie, spoznať vlastné a používať ich.
- Používanie rúk pri jedle.
- Pitie z pohára, pohár držať dvoma rukami.

Rozvoj jemnej a hrubej motoriky

- Chytanie predmetov prstami: zvyšovanie schopnosti uchopenia a stisnutia.
- Manipulovanie s predmetmi oboma rukami.
- Prenášanie predmetov na väčšiu vzdialenosť.
- Prenášanie a udržanie predmetu v požadovanej výške.
- Udržanie zovretia ruky pri tlaku dole: miešanie lyžicou, hladenie stierkou.
- Zbieranie malých predmetov pomocou palca a ukazováka.
- Umiestnenie predmetu kolmo do otvoru.
- Umiestnenie plochého predmetu na predlohu.
- Použitie jedného predmetu dvoma spôsobmi: miešanie a naberanie lyžicou.
- Zostavovanie sady predmetov dvoma rôznymi spôsobmi: veža a rad z kociek.
- Postavenie predmetov rôznych veľkostí na seba.
- Otváranie a zatváranie dverí, zásuviek, okien.

- Zapínanie a vypínanie osvetlenia.
- Krúženie zápästím pri držaní predmetu: odskrutkovanie a zaskrutkovanie veka pohára.
- Skladanie jednoduchého puzzle.
- Navliekanie drobných predmetov s otvormi.
- Manipulovanie s kockami. Ukladanie dvoch kociek na seba, vedľa seba.

Práce v domácnosti

- Odkladanie predmetov na určené miesto s pomocou.
- Odkladanie odevu a obuvi s pomocou.
- Utieranie prachu a polievanie izbových kvetov s pomocou.
- Vymieňanie uterákov.
- Oboznámenie sa so zariadením v kuchyni.
- Rozlíšenie potravín, ktoré patria do chladničky s pomocou.
- Základy jednoduchého prestierania k stolovaniu.
- Základy bezpečnosti v kuchyni.

Práce v dielni

- Oboznámenie sa s rôznymi materiálmi: papier, textil, drevo, plastelína a iné.
- Trhanie a krčenie papiera, spoznávanie základných vlastností papiera.
- Primerané používanie hračiek.
- Oboznámenie sa s náradím: kladivo.

3. ROČNÍK - 2. úroveň

CIELE

- Utvárať základné hygienické návyky a samoobslužné zručnosti,
- utvárať základné stravovacie schopnosti a návyky,
- rozvíjať jemno-motorické zručnosti a schopnosť napodobňovania.
- rozvíjať schopnosť rozlišovať rôzne materiály,
- adekvátne používať predmety,
- utvárať základné pracovné zručnosti a návyky.

OBSAH

Samoobslužné činnosti

- Osobná hygiena - nácvik činností a postupov potrebných pri osobnej hygiene.
- Používanie hygienických potrieb.
- Osvojenie si hygienických návykov s miernou pomocou.
- Samostatné používanie WC, splachovanie.
- Používanie toaletného papiera, vreckovky a hrebeňa
- Vyzliekanie a obliekanie odevu podľa pokynov.
- Obúvanie a vyzúvanie podľa pokynov.
- Zapnutie a rozopnutie gombíka, upevňovanie opaskov.
- Používanie zipsu, patentiek a háčikov.

- Navliekanie šnúrky do topánky, viazanie uzla a mašličky.
- Osvojenie si základných návykov pri jedle.
- Samoobsluha pri desiatovaní: naliať do pohára, rozbaľiť chlieb, otvoriť jogurt, očistiť niektoré druhy ovocia zo šupky.

Práce v domácnosti

- Odkladanie predmetov na určené miesto podľa pokynov.
- Odkladanie odevu a obuvi podľa pokynov.
- Utieranie prachu podľa pokynov.
- Pozbieranie smetí do koša. Vynášanie odpadkov.
- Otváranie a zatváranie dverí, zásuviek, okien.
- Používanie kľúča pri odomykaní a zamykaní dvier.
- Zapínanie a vypínanie osvetlenia.
- Odskrutkovanie a zaskrutkovanie veka na menších nádobách.
- Púšťanie vody: páková batéria, kohútik.
- Primerané používanie predmetov a hračiek.
- Používanie predmetov viacerými spôsobmi, napr. lyžica, naberačka: miešanie - naberanie.
- Rozlíšenie potravín od iných predmetov, ukladanie na určené miesto.
- Potraviny patriace do chladničky – vedieť rozlíšiť od iných potravín.
- Rozlíšenie odpadkov.
- Odkladanie potravín na určené miesto.
- Osvojenie si základov jednoduchého prestierania k stolovaniu..
- Odkladanie špinavého riadu zo stola.
- Utieranie stola.
- Utieranie a odkladanie riadu na určené miesto.
- Rozpoznanie špinavého a čistého riadu.
- Bezpečne pracovať v kuchyni.

Práce v dielni

Práce s drobným materiálom

- Oboznámenie sa s rôznymi materiálmi: papier, textil, drevo, plastelína, prírodnín.
- Triedenie, priradovanie a porovnávanie predmetov podľa vlastností: farba, veľkosť, tvar, materiál, použitie a pod..
- Manipulovanie s predmetmi a drobným materiálom: dvíhanie, prenášanie, prekladanie, vkladanie, vyberanie, navliekanie, lepenie, presýpanie.
- Navliekanie predmetov: korále, cestoviny a iné na šnúrku.
- Namotávanie a splietanie vlny, špagátov a podobných materiálov.
- Strihania papiera, textilu, vlny, špagátov a prírodnín.
- Viazanie uzla a mašličky.

Práce s papierom

- Strihanie, trhanie, krčenie a lepenie papiera, spoznávanie základných vlastností papiera.
- Obkresľovanie, vytrhávanie, lepenie a vyfarbovanie šablóny z papiera.

- Gumovanie papiera.
- Nalepovanie samolepiek rôznych veľkostí.
- Nalepovanie natrhaných papierikov na vopred predkreslený tvar.
- Dierovanie papiera so strojčekom.

Montážne a demontážne práce

- Vytváranie útvarov z kociek.
- Odskrutkovanie a zaskrutkovanie predmetov a hračiek.
- Skladanie a rozkladanie predmetov a stavebníc.
- Skladanie jednoduchého puzzle, mozaiky, domina.
- Podľa vzoru vedieť zostaviť tvar zo špajdlí, drevok a podobného materiálu.

Pestovateľské práce

- Polievanie izbových kvetov, záhonov a rastlín na pozemku.
- Sadenie semien, pozorovanie klíčenia a rastu rastlín.
- Hrabanie s hrablami.
- Používanie motyky pri práci v záhrade.
- Zbieranie plodov z listnatých a ihličnatých stromov.

3. ROČNÍK - 3. úroveň

CIELE

- Osvojiť si základné hygienické návyky a samoobslužné zručnosti,
- osvojiť si základné stravovacie schopnosti a návyky,
- rozvíjať jemno-motorické zručnosti a schopnosť napodobňovania,
- rozlišovať rôzne materiály,
- rozvíjať schopnosť adekvátne používať predmety a hračky,
- utvárať základné pracovné zručnosti a návyky,
- osvojiť si základné pracovné zručnosti potrebné pri pestovateľských prácach.

OBSAH

Samoobslužné činnosti

- Precvičovanie, utvrdzovanie samoobslužných činností, aby bola dosiahnutá čo najväčšia automatizácia a samostatnosť.
- Samostatné umývanie rúk, tváre, vlasov, sprchovanie, umývanie celého tela, čistenie zubov a nechtov.
- Dodržiavanie hygieny na WC, používanie vreckovky.
- Česanie a upravovanie vzhľadu.
- Samostatné obliekanie a vyzliekanie.
- Obúvanie, vyzúvanie, šnurovanie a zaväzovanie obuvi.
- Výberu oblečenia podľa počasia a ročných období.
- Samostatné stolovanie.

Práce v domácnosti

- Odkladanie predmetov na určené miesto, udržiavanie poriadku.

- Odkladanie odevu a obuvi na určené miesto.
- Skladanie bielizne a odevu.
- Používanie ramienka na šaty.
- Kefovanie a prášenie šiat.
- Výmena uteráka.
- Čistenie topánok: umývanie, kefovanie, krémovanie a leštenie.
- Používanie štipcov na bielizeň.
- Utieranie prachu a zametanie.
- Pozbieranie smetí do koša.
- Základné obsluhovanie bežných domácich audio a video zariadení.
- Primerané používanie predmetov a hračiek.
- Odkladanie potravín na určené miesto.
- Zložitejšie prestieranie k stolovaniu: plytký a hlboký tanier, servítka, príbor, pohár.
- Umývanie, utieranie a odkladanie riadu na určené miesto.
- Umývanie ovocia a zeleniny.
- Príprava jednoduchého nápoja: malinovka, čaj, kakao.
- Balenie desiaty.
- Bezpečne pracovať v kuchyni.
- Šitie - navliekanie nite do veľkej ihly, na konci zdvojenej nite urobiť uzlík.
- Šitie predného stehu so zdvojenou niťou na perforovaný kartón.
- Šitie predného stehu so zdvojenou niťou na pás látky s vyznačenými bodmi a spojnicami.
- Šitie obnitkovacím stehom.

Práce v dielni

Práce s drobným materiálom

- Upevňovanie zručností z 2. ročníka.
- Manipulovanie s drobným materiálom: triedenie, priradovanie, porovnávanie, ukladanie predmetov a prírodnín podľa rôznych vlastností.
- Skladanie, spájanie, navliekanie, upravovanie, ohýbanie, navíjanie, strihanie, lisovanie, nalepovanie, zlepovanie.
- Prepichávanie, napichávanie, viazanie, zväzovanie, nadväzovanie a spleťanie drobného materiálu.
- Kombinovanie rozličného materiálu.
- Vytváranie mozaík, vzorov podľa určitého pravidla.

Práce s papierom

- Spoznávanie základných vlastností papiera a kartónu: farba, povrch, hrúbka, pevnosť, pružnosť, nasiakavosť.
- Triedenie, priradovanie a porovnávanie rôznych druhov papiera podľa vlastností.
- Rozlišovanie papiera podľa druhu: farebný, pijavý, výkresový, baliaci, prieklepový, novinový, kartónový.

- Práca s papierom: vytrhávanie a vystrihávanie podľa predkresleného vzoru, nalepovanie.
- Používanie lepiaceho papiera.
- Prekladanie, skladanie, stláčanie, strihanie, rezanie, meranie papiera a tenkého kartónu.

Montážne a demontážne práce

- Zostavovanie modelov zo stavebníc spájaním a skrutkovaním.
- Rozoberanie modelov vytvorených spájaním a skrutkovaním.
- Používanie skrutkovača a maticového kľúča.
- Skladanie puzzle, mozaiky.

Pestovateľské práce

- Ošetrovanie izbových rastlín.
- Rozmnožovanie izbových rastlín stonkovými a listovými odrezkami.
- Pripravovanie záhonov na siate.
- Siatie, hnojenie, pletie, polievanie a okopávanie záhonov.
- Pestovanie zeleniny: hrach, fazuľa, reďkovka, šalát.
- Pestovanie kvetov: trvalky.
- Pozorovanie klíčenia semien. Práca s kľúčidlami: hrach, obilie, zemiaky.
- Zber úrody.
- Pozorovanie prírody v parku, v sade a v záhrade.

PROCES

Žiaci 1. úrovne si upevňujú a rozvíjajú osvojené vedomosti a zručnosti. Učia sa s pomocou odkladať odev a obuv na určené miesto. Učia sa s pomocou rozlišovať potraviny, čo patrí do chladničky a oboznamujú sa so zariadením kuchyne. Osvojujú si chytanie predmetov prstami, zvyšujú si schopnosť uchopenia a stisku. Manipulovaním s predmetmi si rozvíjajú zmyslové vnímanie, motorické zručnosti, koordináciu ruky a oka. Spoznávajú vlastnosti papiera a učia sa s ním pracovať.

Osvojujú si primerané používanie predmetov a hračiek.

Žiaci 2. úrovne osvojujú vykonávanie samoobslužných a hygienických návykov podľa pokynov. Učia sa odkladať predmety na určené miesto a utierať prach podľa pokynov. Učia sa rozlišovať potraviny, rozlišujú tie ktoré patria do chladničky a učia sa bezpečne pracovať v kuchyni.

Pri výučbe nesmieme zabúdať, že niektorú časť pracovnej činnosti mohol žiak zabudnúť a nevie pokračovať ďalej. Preto je potrebné osvojované činnosti častejšie opakovať, aby si ich mohol žiak utvrdiť. Poskytneme mu potrebnú vizualizáciu a primeranú pomoc.

U žiakov 3. úrovne sa snažíme dosiahnuť čo najväčšiu automatizáciu a samostatnosť pri samoobslužných činnostiach a hygienických návykoch. Žiaci si osvojujú schopnosť výberu oblečenia podľa počasia a ročných období. Toto môže byť pre niektorých žiakov ťažké, aj keď si to teoreticky osvoja, v praxi to

nemusia vedieť použiť. Preto je potrebný praktický nácvik pri každej vhodnej príležitosti. Česanie, upravovanie vzhľadu je dobré nacvičovať pred zrkadlom.

4. ROČNÍK

4. ROČNÍK - 1. úroveň

CIELE

- Zvyšovať samostatnosť pri základných hygienických návykoch,
- zvyšovať samostatnosť pri základných samoobslužných zručnostiach,
- zvyšovať samostatnosť pri základných stravovacích schopnostiach a návykoch,
- rozvíjať schopnosť napodobňovať,
- rozvíjať jemnú a hrubú motoriku,
- utvárať základné pracovné zručnosti,
- poznávať rôzne materiály,
- osvojiť si adekvátne používanie predmetov,
- poznávať pracovné náradie.

OBSAH

Samoobslužné činnosti

- Zvyšovanie samostatnosti pri osobnej hygiene.
- Používanie hygienických potrieb.
- Osvojenie si hygienických návykov s čiastočnou pomocou.
- Hygiena na WC, splachovanie.
- Vyzliekanie a obliekanie odevu s miernou pomocou.
- Obúvanie a vyzúvanie s miernou pomocou.
- Osvojenie si základných stravovacích návykov.
- Používanie lyžice pri jedle s pomocou.
- Zdvihnutie a pitie z pohára, ak je pohár držaný jednou rukou.
- Zapínanie a rozopínanie veľkého gombíka s pomocou.
- Používanie zipsu s pomocou.

Rozvoj jemnej motoriky

- Súvislé používanie iba jednej ruky pri manipulácii s kockami, lyžicou a pod.
- Ukladanie piatich až šiestich kociek na seba po predvedení.
- Zostavovanie sady vecí tromi rôznymi spôsobmi.
- Taktilné oboznámenie sa s rôznymi materiálmi: papier, textil, drevo, plastelína.
- Tvarovanie modelovacej hmoty.
- Listovanie v knihe - spolu viac listov.
- Dodržiavanie primeraného zovretia ruky pri tlaku dole: stieranie stierkou, rozdeľovanie nožom a pod..
- Používanie štipcov na bielizeň, kancelárske spinky.
- Umiestnenie predmetov kolmo do perforovanej dosky.
- Vkladanie predmetov do otvoru podľa tvaru a iných vlastností.
- Odskrutkovanie a zaskrutkovanie veľkej matice na skrutku.
- Skrutkovanie do perforovanej dosky.

- Skladanie jednoduchého puzzle.
- Navliekanie rôznych ozdobných predmetov: krúžky, korále, prírodniny.

Práce v domácnosti

- Primerané používanie predmetov každodenného života.
- Odkladanie predmetov na určené miesto.
- Odkladanie odevu a obuvi na určené miesto.
- Utieranie prachu s miernou pomocou.
- Polievanie kvetov s miernou pomocou.
- Zametanie a utieranie podlahy.
- Základy bezpečnosti v domácnosti.
- Základy zložitejšieho prestierania k stolovaniu s pomocou.
- Základy bezpečnosti v kuchyni.
- Upratovanie stola: vedieť zo stola odložiť špinavý riad, rozlíšiť špinavý a čistý riad.
- Rozlíšenie potravín, ktoré patria do chladničky.
- Utieranie stola.

Práce v dielni

- Skladanie a prekladanie papiera.
- Strihanie s pomocou: vedieť držať a pohybovať s papierom pri strihaní.
- Skladanie mozaiky podľa farby.
- Skladanie jednoduchých skladačiek: LEGO
- Oboznámenie sa s náradím: píłka.

4. ROČNÍK - 2. úroveň

CIELE

- Zvyšovať samostatnosť pri základných hygienických návykoch a samoobslužných zručnostiach,
- zvyšovať samostatnosť pri základných stravovacích návykoch,
- rozvíjať jemno-motorické zručnosti a schopnosť napodobňovať,
- rozlišovať rôzne materiály,
- rozvíjať schopnosť využívať voľný čas,
- utvárať základné pracovné zručnosti a návyky v prácach v domácnosti,
- pracovať s papierom a poznať jeho vlastnosti,
- utvárať základné manuálne zručnosti potrebné pri práci s drevom,
- utvárať základné manuálne zručnosti potrebné pri pestovateľských prácach.

OBSAH

Samoobslužné činnosti

- Opakovanie činností a postupov potrebných pri osobnej hygiene a hygienických návykoch a samoobslužných činnostiach osvojených v predchádzajúcom ročníku.

- Samostatné umývanie zubov – nácvik.
- Používanie príboru pri stolovaní s pomocou.

Práce v domácnosti

- Opakovanie činností osvojených v nižšom ročníku.
- Zvyšovanie samostatnosti pri odkladaní predmetov na určené miesto, udržiavanie poriadku.
- Zvyšovanie samostatnosti pri odkladaní odevu a obuvi na určené miesto.
- Používanie ramienka na šaty.
- Ukladanie šiat, osvojiť si postup pri kefovaní šiat.
- Utieranie prachu.
- Utieranie a umývanie podlahy.
- Používanie kľúča pri odomykaní a zamykaní dvier, visiaceho zámku.
- Základy zložitejšieho prestierania k stolovaniu: plytký a hlboký tanier, servítka, príbor, pohár.
- Utieranie a odkladanie čistého riadu na určené miesto.
- Utieranie a umývanie stola.
- Príprava jedla: vedieť natierať chlieb, pečivo, umyť ovocie a zeleninu.
- Príprava jednoduchého nápoja: čaj, kakao.
- Balenie a rozbaľovanie desiaty.

Práce v dielni

Práce s drobným materiálom

- Triedenie, priradovanie, porovnávanie, ukladanie predmetov a rôznych materiálov.
- Manipulovanie s drobným materiálom. Opakovanie učiva z predchádzajúceho ročníka.
- Navíjanie vlny, špagátov a podobných materiálov na cievku.
- Namotávanie vlny a špagátu na kľbko.
- Viazanie uzla a mašličky.
- Navliekanie koralov podľa vzoru.
- Prepichávanie a navliekanie papiera rôznej kvality na niť.

Práce s papierom

- Strihanie, trhanie, krčenie a lepenie papiera.
- Vystrihovanie bez predkreslenej čiary a po čiare.
- Skladanie a prekladanie papiera. Rozkladanie a skladanie škatúl.
- Oblepovanie predmetov papierom.

Práce s drevom

- Osvojenie si opracovávanie povrchu dreva brúsnyim papierom.
- Zatĺkanie a vyťahovanie klincov.
- Úprava dreva pilníkom – nácvik.

Montážne a demontážne práce

- Spájanie špagdlí, drievok a konárikov drôtom a špagátom.
- Zostavovanie modelov zo stavebníc spájaním a skrutkovaním.
- Rozoberanie modelov vytvorených spájaním a skrutkovaním.

- Skladanie puzzle, mozaiky.

Pestovateľské práce

- Polievanie izbových rastlín. Odstraňovanie odumretých častí rastlín, kyprenie pôdy, ošetrovanie listov.
- Rýľovanie, hrabanie a kolíkovanie pôdy.
- Siatie do riadkov a jamiek.
- Pozorovanie klíčenia semien.
- Pestovanie kvetín.
- Pletie záhonov.

4. ROČNÍK - 3. úroveň

CIELE

- Zvyšovať samostatnosť pri základných hygienických návykoch, samoobslužných zručnostiach a pri stolovaní,
- vykonávať základné pracovné činnosti v domácnosti a príprava jednoduchých pokrmov,
- rozlišovať rôzne materiály, spoznávať ich vlastnosti a osvojovanie základných manuálnych zručností potrebných pri práci s nimi,
- vedieť pomenovať používané nástroje a stavebnicové časti,
- osvojiť si základné pracovné zručnosti pri pestovateľských prácach.

OBSAH

Samoobslužné činnosti

- Precvičovanie, utvrdzovanie samoobslužných činností, aby bola dosiahnutá čo najväčšia automatizácia a samostatnosť.
- Samostatné umývanie rúk, tváre, vlasov, sprchovanie, umývanie celého tela, čistenie zubov a nechtov, česanie.
- Dodržiavanie hygieny na WC, používanie vreckovky.
- Skontrolovanie a upravovanie vzhľadu.
- Samostatné obliekanie a vyzliekanie.
- Obúvanie, vyzúvanie, šnurovanie a zaväzovanie obuvi.
- Výber oblečenia podľa počasia a ročných období.
- Samostatné stolovanie.

Práce v domácnosti

- Opakovanie a upevňovanie zručností osvojených v nižšom ročníku.
- Odkladanie predmetov na určené miesto, udržiavanie poriadku.
- Skladanie, odkladanie bielizne a odevu na určené miesto.
- Čistenie a odkladanie obuvi na určené miesto.
- Utieranie prachu a čistenie nábytku.
- Utieranie a umývanie podlahy, zametanie a vysávanie.
- Umývanie WC, umývadla, vane, zrkadla a pod.

- Primerané používanie predmetov a hračiek.
- Ošetrovanie rán - odrenina, rezná rana, popálenina, bodnutie hmyzom.
- Utvrdzovanie a rozširovanie vedomostí a zručností z predchádzajúceho ročníka.
- Zložitejšie prestieranie k stolovaniu.
- Umývanie, utieranie a odkladanie riadu na určené miesto.
- Umývanie, čistenie, krájanie, ukladanie ovocia a zeleniny na tanier.
- Krájanie chleba nožom, na ručnom krájači.
- Natieranie na chlieb, pečivo: maslo, džem, nátierka, paštéta, med, čokoláda.
- Používanie elektrickej varnej kanvice a sporáka.
- Príprava jednoduchého nápoja: mlieko, čaj, kakao, biela káva.
- Varenie zemiakov v šupke. Čistenie zemiakov.
- Bezpečne pracovať v kuchyni.
- Šitie predného stehu na kanave.
- Spojenie látky jednoduchým zošitím, prišit' gombík, patentku a pútko.
- Zošívanie látky predným stehom, zadným stehom do jednoduchého švíka.
- Začistenie okrajov látky obnitkovacím alebo slučkovým stehom.
- Navliekanie šnúrkou a gumy do tunela v látke zošitie konca gumy, napr. vrecúško na prezuvky.
- Háčkovanie, nacvičovanie retiazkových očiek.

Práce v dielni

Práce s drobným materiálom

- Manipulovanie s drobným materiálom. Rozvíjanie estetického cítenie pri výbere a kombinácii materiálov.
- Skladanie, spájanie, navliekanie, upravovanie, ohýbanie, navíjanie, strihanie, lisovanie, nalepovanie, zlepovanie.
- Prepichávanie, napichávanie, viazanie, zväzovanie, nadväzovanie a spleťanie drobného materiálu.
- Kombinovanie rozličného materiálu: vytváranie mozaiky, vzorov podľa určitého pravidla.

Práce s papierom

- Rozlišovanie základných vlastností papiera a kartónu: farba, povrch, hrúbka, pevnosť, pružnosť, nasiakavosť.
- Rozlišovanie papiera podľa druhu: farebný, pijavý, výkresový, baliaci, priklepový, novinový, kartónový.
- Prekladanie, skladanie, stláčanie, strihanie, vystrihovanie, lepenie, rezanie, zošívanie, prebíjanie, meranie papiera a tenkého kartónu.
- Používanie dierkovača a zošívачky.
- Obtrhanie predkresleného tvaru.
- Prepletanie farebných pásikov.
- Balenie balíkov.

Práce s drevom

- Oboznámenie sa so základnými vlastnosťami dreva.

- Oboznámenie sa so základnými pracovnými nástrojmi a pomôckami používanými pri práci s drevom: píla, čapovka, píla chvostovka, pilník, rašpľa, nebožiec, nôž na drevo, brúsny papier, uholnica, skladací meter.
- Osvojenie si základných pracovných zručností používaných pri práci s drevom: rezanie nožom a pilou, opracovávanie rašpľou a pilníkom, vŕtanie, brúsenie brúsnym papierom.
- Ošetrovanie povrchu dreva natieraním, voskovaním a morením.

Práce s kovem

- Oboznámenie sa so základnými pracovnými nástrojmi a pomôckami používanými pri práci s kovem: zverák, kladivko, štípacie kliešte, pilník, píla na kov..
- Oboznámenie sa so základnými vlastnosťami mäkkého drôtu a vedieť s ním pracovať: vyrovnávať, ohýbať, strihať, píliť, začisťovať konce.
- Vyťahovanie a vyrovnávanie klincov.

Práce z kože a koženky

- Základné vlastnosti kože a koženky.
- Strihanie, rezanie kože a koženky podľa kovového pravítka, prebíjanie dutým priebojníkom.

Montážne a demontážne práce

- Zostavovanie modelov zo stavebníc spájaním a skrutkovaním.
- Rozoberanie modelov vytvorených spájaním a skrutkovaním.
- Používanie skrutkovača a maticového kľúča.
- Skladanie puzzle, mozaiky.

Pestovateľské práce

- Ošetrovanie izbových rastlín.
- Rozmnožovanie izbových rastlín stonkovými a listovými odrezkami.
- Pripravovanie záhonov na siate.
- Siatie, hnojenie, pletie, polievanie a okopávanie záhonov.
- Sadenie priesad, cibúľ a semien.
- Pestovanie kvetín: trvalky.
- Pestovanie zeleniny: hrach, fazuľa, reďkovka, šalát, pažítka, rajčiny.
- Práca s kľúčidlami: hrach, obilie, zemiaky, cibuľa, cesnak.
- Poznávanie a zber liečivých rastlín.
- Zber úrody.
- Pozorovanie prírody v parku, v sade a v záhrade.

PROCES

Žiaci štvrtého ročníka 1. úrovne sa učia zvyšovať samostatnosť tak, aby pri hygienických a samoobslužných činnostiach potrebovali len miernu pomoc. Učia sa zapínať gombíky a zips s pomocou. Naďalej si rozvíjajú motorické zručnosti, učia sa listovať v knihe, skrutkovať a skladať jednoduché puzzle. Je potrebné, aby pri listovaní žiaci zameriavali pozornosť na to, čo je obsahom knihy, aby daná činnosť nebola len mechanicky vykonávaná, ale aby si ju

osvojili aj s jej praktickým využitím. Žiaci sa učia rozlišovať špinavý a čistý riad, udržiavať poriadok v domácnosti s pomocou pedagóga. Niektorí žiaci môžu mať problémy pri práci napr. s hlinou, plastelínou, pretože sú citliví na čistotu rúk.

Žiaci 2. úrovne postupujú ako v predošlom ročníku, pričom sa snažíme zvyšovať ich samostatnosť. Osvojujú si základy zložitejšieho prestierania k stolovaniu. Pri vhodnej vizualizácii by žiaci nemali mať problémy. Učia sa natierať chlieb a pripravovať nápoje. Nácvik realizujeme v takom čase aby nebol samoučelným, ale aby žiak pripravené jedlo mohol po vykonaní činnosti skonzumovať.

Žiaci 3. úrovne si zvyšujú samostatnosť pri samoobslužke a v domácich prácach. Učia sa umývať WC a kúpeľňu, zametať, vysávať a čistiť nábytok. Učia sa ošetrovať drobné poranenia. Pri príprave jedla si osvojujú krájanie chleba, ovocia a zeleniny, varenie zemiakov a prípravu jednoduchých nápojov. Je potrebné zaistiť, aby ich práca bola bezpečná, aby si žiaci osvojili základné bezpečnostné pravidlá. To isté treba dodržiavať aj pri prácach v dielni.

Žiaci sa zdokonaľujú v šití, osvojujú si základné stehy šitia. Zručnejší žiaci si môžu osvojovať aj základy háčkovania.

Žiaci 3. úrovne si rozširujú zručnosti práce s papierom a drevom. Zoznamujú sa so základnými pracovnými nástrojmi a pomôckami potrebnými pri práci s drevom a kovem, osvojujú si ich používanie. Učia sa pracovať s kožou a koženkou, hlinou a moduritom. Žiaci musia dôkladne spoznať používaný materiál a osvojiť si jeho základné vlastnosti, aby osvojovanú činnosť vedeli správne priradiť k príslušnému materiálu a k danej činnosti správne priradiť potrebné pracovné nástroje a pomôcky.

6. ROČNÍK

6. ROČNÍK - 1. úroveň

CIELE

- Utvrďovať zručnosti a návyky získané v nižších ročníkoch,
- zvyšovať samostatnosť pri základných hygienických návykoch,
- zvyšovať samostatnosť pri základných samoobslužných zručnostiach,
- zvyšovať samostatnosť pri základných stravovacích návykoch,
- rozvíjať sociálne zručnosti,
- rozvíjať schopnosť využívať voľný čas,
- rozvíjať jemnú a hrubú motoriku,
- utvárať základné pracovné zručnosti,
- poznávať rôzne materiály a práce s nimi,
- poznávať pracovné náradie.

OBSAH

Samoobslužné činnosti

- Zvyšovanie samostatnosti pri osobnej hygiene.
- Používanie hygienických potrieb.
- Osvojenie si hygienických návykov s čiastočnou pomocou.
- Osvojiť si hygienu na WC, rozlíšenie mužského a ženského WC.
- Vyzliekanie a obliekanie odevu s miernou pomocou, rozlíšenie prednej a zadnej časti oblečenia.
- Obúvanie a vyzúvanie s miernou pomocou.
- Osvojenie si základných stravovacích návykov.
- Používanie príboru s pomocou.
- Používanie naberačky.
- Zapínanie a rozopínanie gombíka s pomocou.
- Používanie zipsu, patentov.
- Navliekanie šnúrok do topánok s pomocou.

Rozvoj jemnej motoriky

- Súvislé používanie iba jednej ruky pri manipulácii s kockami, lyžicou a pod.
- Ukladanie piatich až šiestich kociek na seba po predvedení.
- Zostavovanie sady vecí rôznymi spôsobmi.
- Taktilné oboznámenie sa s rôznymi materiálmi: papier, textil, drevo, plastelína a iné.
- Tvarovanie modelovacej hmoty: plastelína, hlina a pod..
- Listovanie v knihe – spolu viac listov.
- Vkladanie predmetov do otvoru podľa tvaru a iných vlastností.
- Odskrutkovanie a zaskrutkovanie veľkej matice na skrutku.
- Skrutkovanie do perforovanej dosky.
- Skladanie jednoduchého puzzle.

- Navliekanie rôznych drobných predmetov .

Práce v domácnosti

- Primerané používanie predmetov každodenného života.
- Odkladanie predmetov na určené miesto.
- Odkladanie odevu a obuvi na určené miesto.
- Používanie ramienka na šaty.
- Osvojiť si ukladanie šiat s pomocou.
- Utieranie prachu podľa pokynov.
- Polievanie kvetov podľa pokynov.
- Vysávanie, zametanie a utieranie podlahy.
- Pozbieranie odpadkov do koša.
- Základy bezpečnosti v domácnosti, najmä v kuchyni.
- Základy zložitejšieho prestierania k stolovaniu - plytký a hlboký tanier, servítka, príbor, pohár.
- Upratovanie stola: odložiť špinavý riad, rozlíšiť špinavý a čistý riad, utieranie a odkladanie čistého riadu na určené miesto.
- Utieranie a umývanie stola.
- Natieranie na chlieb, pečivo.
- Umývanie ovocia a zeleniny.
- Nalievanie nápoja do pohárov po stanovenú hranicu s pomocou.
- Balenie a rozbaľovanie desiaty.

Práce v dielni

- Skladanie, prekladanie a lepenie papiera. Rozkladanie a skladanie škatúl.
- Strihanie s pomocou: vedieť držať a pohybovať s papierom pri strihaní.
- Skladanie mozaiky podľa farby, tvaru a postupnosti.
- Montážne a demontážne práce so skladačkami.
- Vedieť pracovať s vodovými a temperovými farbami.
- Oboznámenie sa s náradím: pilník.

6. ROČNÍK - 2. úroveň

CIELE

- Zvyšovať samostatnosť pri základných hygienických návykoch a samoobslužných zručnostiach,
- zvyšovať samostatnosť pri základných stravovacích návykoch,
- rozlišovať rôzne materiály,
- rozvíjať schopnosť využívať voľný čas,
- osvojiť si základné pracovné zručnosti a návyky potrebné pri práci v domácnosti,
- pracovať s papierom a poznať jeho vlastnosti,
- osvojiť si základné manuálne zručnosti potrebné pri práci s drevom,
- osvojiť si základné manuálne zručnosti potrebné pri pestovateľských prácach.

OBSAH

Samoobslužné činnosti

- Opakovanie činností, postupov potrebných pri osobnej hygiene a hygienických návykoch a samoobslužných činnostiach osvojených v predchádzajúcom ročníku.
- Samostatné umývanie zubov.
- Samostatné používanie kefký na nechty a hrebeňa.
- Používanie príboru pri stolovaní: vedieť podľa potreby použiť vidličku, nôž a servítku.
- Rozlíšenie špinavých a čistých šiat.

Práce v domácnosti

- Samostatné odkladanie predmetov na určené miesto, udržiavanie poriadku.
- Samostatné odkladanie odevu a obuvi na určené miesto.
- Skladanie šiat, používanie ramienka na šaty,
- Utieranie prachu.
- Utieranie a umývanie podlahy.
- Používanie kľúča pri odomykaní a zamykaní dvier, visiaceho zámku.
- Základné obsluhovanie bežných domácich audio a video zariadení
- Navliekanie nite do veľkej ihly, urobiť uzol na konci nite.
- Opakovanie činností osvojených v nižšom ročníku - zložitejšie prestieranie k stolovaniu.
- Umývanie a utieranie riadu.
- Príprava jednoduchého pokrmu: natierať chlieb, pečivo, uvariť zemiaky.
- Umývanie, čistenie ovocia a zeleniny.
- Príprava jednoduchého nápoja.
- Používanie elektrickej varnej kanvice a sporáka.
- Dodržiavanie bezpečnosti pri práci v kuchyni.

Práce v dielni

Práce s drobným materiálom

- Triedenie, priradovanie, porovnávanie, ukladanie predmetov a rôznych materiálov.
- Navíjanie vlny, špagátov a podobných materiálov na cievku.
- Namotávanie vlny a špagátu do kľbka.
- Viazanie uzla a mašličky.
- Navliekanie koralov podľa vzoru.
- Prepichávanie a navliekanie papiera rôznej kvality na niť.
- Splietanie bužírky, špagátu, vlny.

Práce s papierom

- Strihanie, trhanie, krčenie a lepenie papiera.
- Vystrihovanie bez predkreslenej čiary a po čiare.
- Skladanie a prekladanie papiera. Rozkladanie a skladanie škatúl.
- Oblepovanie predmetov papierom.
- Šitie jednoduchých stehov so zdvojenou niťou na kartón.

Práce s drevom

- Opracovanie povrchu dreva brúsnyim papierom.
- Zatĺkanie a vytáhovanie klincov.
- Úprava dreva pilníkom – nácvik.

Montážne a demontážne práce

- Spájanie špajdlí, drievok a konárikov drôtom a špagátom.
- Zostavovanie modelov zo stavebníc spájaním a skrutkovaním.
- Rozoberanie modelov vytvorených spájaním a skrutkovaním.
- Skladanie puzzle a mozaiky.

Pestovateľské práce

- Polievanie izbových rastlín. Odstraňovanie odumretých častí rastlín, kyprenie pôdy, ošetrovanie listov.
- Rýľovanie, hrabanie a kolíkovanie pôdy.
- Siatie do riadkov a jamiek.
- Pozorovanie klíčenia semien.
- Pestovanie kvetín.
- Pletie záhonov.

6. ROČNÍK - 3. úroveň

CIELE

- Utvrdzovať a rozširovať vedomosti a zručnosti z nižších ročníkov,
- vytvárať stereotyp pri základných hygienických návykoch, samoobslužných zručnostiach a pri stolovaní,
- rozlišovať rôzne materiály, spoznávať ich vlastnosti, rozširovať a prehĺbovať základné manuálne zručnosti pri práci s nimi,
- osvojiť si základy technického kreslenia,
- osvojiť si základné vedomosti a pracovné zručnosti pri pestovateľských prácach,
- rozvíjať schopnosť využívať voľný čas.

OBSAH

Samoobslužné činnosti

- Upevňovanie vykonávania samoobslužných činností, osobnej hygieny a dodržiavania hygienických zásad.
- Samostatné umývanie rúk, tváre, vlasov, sprchovanie, umývanie celého tela, čistenie zubov, čistenie a úprava nechťov, česanie a vytváranie účesu.
- Skontrolovanie a upravovanie vzhľadu.
- Dodržiavanie čistoty pri stolovaní.

Práce v domácnosti

- Samostatné odkladanie predmetov na určené miesto, udržiavanie poriadku.
- Čistenie odevu a obuvi.

- Utieranie prachu, umývanie podlahy, zametanie a vysávanie. Vetranie.
- Umývanie WC, umývadla, vane a zrkadla a pod.
- Dodržiavanie bezpečnosti pri práci s čistiacimi prostriedkami.
- Pranie a sušenie spodnej bielizne, ponožiek a vreckoviek.
- Žehlenie rovných kusov bielizne.
- Ošetrovanie drobných poranení.
- Umývanie, čistenie, krájanie, ukladanie ovocia a zeleniny na tanier.
- Krájanie chleba nožom a na ručnom krájači, natierať chlieb a pečivo.
- Používanie elektrickej varnej kanvice a sporáka.
- Používanie strúhadiel, mlynčekov, krájačov, otváračov, hriankovača a iných kuchynských nástrojov a spotrebičov.
- Mletie mäsa, strúhanky, maku, orechov a pod.
- Príprava jednoduchého nápoja.
- Príprava jedál z vajíčok
- Príprava jedál zo zemiakov.
- Príprava nátierok a jednoduchých šalátov.
- Varenie zemiakov, párkov, jednoduchých polievok, kaší, pudingov, cestovín, ryže.
- Varenie jednoduchých instantných jedál.
- Dodržiavanie bezpečnosti a hygieny pri práci v kuchyni.
- Šitie základnými, pomocnými a obnitkovacími stehmi.
- Štopkanie. Prišívanie záplat.
- Zošívanie dvoch látok jednoduchým stehom.
- Šitie na stroji: oboznámiť sa so šijacím strojom a jeho základnou obsluhou. Navliekanie nití. Šitie bez nití.
- Háčkovanie: práca s vlnou, krátky a dlhý stĺpik, pridávanie do kruhu.
- Pletenie: ručné pletenie hladkých a obrátených očiek, začínanie a ukončovanie.

Práce v dielni

Práce s drobným materiálom

- Skladanie, spájanie, navliekanie, upravovanie, ohýbanie, navíjanie, strihanie, lisovanie, nalepovanie, zlepovanie.
- Prepichávanie, napichávanie, viazanie, zväzovanie, nadväzovanie a spleťanie drobného materiálu.
- Kombinovanie rozličných materiálov a vytváranie vzorov, jednoduchých obrázkov, dekorácií.

Práce s papierom

- Práca s papierom a kartónom: zošívanie, meranie, orezávanie, rezanie a lepenie. Zdokonaľovanie presnosti pri práci s papierom.
- Používanie knihárskeho materiálu a pomôcok.

Práce s drevom

- Rozlišovanie priemyselne spracovaného dreva: hranoly, dosky, latky, preglejky, dyhy...
- Používanie svorkovnice, rezanie malou rámovou pílkou a chvostovkou, vrtanie

nebožiecom a kolovrátkom.

- Spájanie dreva skrutkami, brúsenie, lakovanie.

Práce z kože a koženky

- Jednoduché výrobky z kože a koženky: náramok, náhrdelník.

Práce s kovem

- Oboznámenie sa so základnými vlastnosťami medeného, hliníkového a tenkého oceľového drôtu a o ich praktickom využití.

- Meranie, strihanie, spleťanie, ohýbanie, vyrovnávanie drôtu, používanie rôznych klieští.

- Výroba jednoduchých výrobkov s použitím drôtu.

Práce s plastmi

- Oboznámenie sa so základnými vlastnosťami organického skla a novoduru a s ich praktickým použitím.

- Osvojenie si základných pracovných zručností používaných pri práci s organickým sklom a novodurou: meranie, obkreslenie, rezanie, vŕtanie, pílenie, brúsenie, leštenie, lepenie.

Montážne a demontážne práce

- Zostavovanie modelov podľa predlohy.

- Zostavovanie zložitejších pohyblivých modelov z plastových a kovových stavebníc spájaním a skrutkovaním.

- Skladanie zložitejších puzzle.

Technické kreslenie

- Oboznámenie sa s rysovacími potrebami a manipulovanie s nimi.

- Oboznámenie sa s technickým normalizovaným písmom.

- Oboznámenie sa s druhmi čiar a ich využívaním.

- Čiary hrubé: obrysové.

- Čiary tenké: pomocné, rozlišovacie.

- Základné pojmy o priamkach a úsečkách.

- Rysovanie priamok a úsečiek.

- Rysovanie úsečiek danej dĺžky, označovanie úsečiek. Smer úsečiek a priamok.

- Premieňanie jednotiek dĺžky.

Pestovateľské práce

- Ošetrovanie a presádzanie izbových rastlín.

- Hydroponické pestovanie rastlín.

- Viazanie a aranžovanie rastlín.

- Pestovanie kvetov: letničky, dvojročné rastliny, trvalky, skalničky, balkónové kvety.

- Oboznámenie sa s ošetrovaním ovocných stromov a kríkov.

- Pripravovanie záhonov na siate: rýľovanie, hrabanie a kolíkovanie pôdy.

- Úprava pôdy po zbere.

- Starostlivosť o záhony: hnojenie, striedanie plodín.

- Pestovanie rôznej zeleniny.

- Práca so sadenicami: siatie, pikírovanie a presádzanie priesad.

- Oboznámenie sa so škodcami a ochranou pred nimi.
- Zber a uskladnenie úrody.

PROCES

Žiaci 1. úrovne vykonávajú základné samoobslužné a hygienické návyky už len s čiastočnou pomocou. Učia sa rozlišovať prednú a zadnú časť oblečenia. Osvojujú si súvislé používanie jednej ruky pri manipulácii s predmetmi. Učia sa zostavovať sady vecí rôznymi spôsobmi.

Učia sa odkladať predmety, odev a obuv na určené miesto.

Často sa stáva, že žiaci vedia odložiť všetky veci ktoré poznajú, ale ak pribudne nový predmet, úlohu nevedia splniť. Mnohokrát sú schopní vykonávať len tie činnosti, ktoré sa priamo naučili a ktoré si zapamätali. Hlavne žiaci na vyššej úrovni sa dokážu naučiť celý postup pracovnej činnosti naspamäť, ale nedokážu ho uplatniť v novej situácii lebo nepochopili význam činnosti. Neschopnosť generalizovať býva častým problémom žiakov s AU alebo PVP s MP.

V šiestom ročníku sa žiaci 3. úrovne prvý krát stretávajú s technickým kreslením. Osvojené vedomosti žiaci prakticky využijú pri vytváraní modelov podľa nákresu. V tejto zložke žiaci v podstatnej miere využívajú učivo osvojené v matematike.

VÝTVARNÁ VÝCHOVA
PRE 2., 3., 4. A 6. ROČNÍK

**PRE ŽIAKOV S AUTIZMOM ALEBO ĎALŠÍMI PERVAZÍVNÝMI
VÝVINOVÝMI PORUCHAMI S MENTÁLNYM POSTIHNUTÍM**

2. ROČNÍK

2. ROČNÍK – 1. úroveň

CIELE

- Rozvíjať jemnú a hrubú motoriku,
- rozvíjať motoriku rúk a prstov,
- rozvíjať koordinovaný pohyb rúk,
- nacvičovať uchopenie a pustenie predmetu,
- rozvíjať uchopenie s pinzetou,
- rozvíjať senzomotorickú koordináciu,
- rozvíjať lateralitu,
- rozvíjať priestorovú orientáciu,
- podporovať rozvoj grafomotorických zručností,
- rozvíjať interakčnú kooperáciu.

OBSAH

Kresba (mäkká ceruza, rudka, krieda, suchý pastel, voskový pastel)

- Správne držanie ceruzky, napodobňovanie jednoduchých tvarov, kresba kruhov, špirály, obkresľovanie rôznych foriem, vyplnenie formičiek s použitím dvoch a viacerých farieb.

- Maľovanky – vyfarbovanie.

Maľba (štetec, tampón, drievko, akvarelové farby, temperové farby)

- Liatie, kvapkanie, odtlačanie farby.

- Hra s farbou - dotváranie farebných škvŕn.

Modelovanie (plastelína, cesto, hlina, modurit)

- Manipulácia s modelovacími materiálmi - vytvoriť na rovnej ploche šúl'ok, guľôčku, placku.

- Používanie štipcov.

2. ROČNÍK – 2. úroveň

CIELE

- Upevňovať zručností nadobudnuté v predchádzajúcich ročníkoch,
- rozvíjať koordinovaný pohyb rúk,
- rozvíjať senzomotorickú koordináciu,
- rozvíjať lateralitu,
- rozvíjať priestorovú orientáciu,
- podporovať rozvoj grafomotorických zručností,
- rozvíjať interakčnú kooperáciu.

OBSAH

Kresba (mäkká ceruza, rudka, krieda, suchý pastel, voskový pastel)

- Prepisovanie zvislých a vodorovných čiar, obkresľovanie predlohy.
- Kreslenie tvarovo nenáročných predmetov: had, vetvička stromu, lopta, klbko.
- Napodobňovanie jednoduchých tvarov.
- Maľovanky – vyfarbovanie.

Maľba (štetec, tampón, drievko, akvarelové farby, temperové farby)

- Základné zručnosti v práci so štetcom a farbami.
- Ukladať farby štetcom na plochu papiera, prerušovať ťahy štetca – bodky, škvrny, čiary.
- Hra s farbou.

Modelovanie (plastelína, modurit).

- Manipulácia s modelovacími materiálmi – miesenie modelovacej hmoty jednou a oboma rukami, šúľanie, stláčanie, valkanie, vyťahovanie, vykrajovanie jednoduchých tvarov a predmetov podľa vzoru.
- Používanie štipcov - vyštipnúť malé kúsky z plastelíny.
- Modelovanie v piesku.

2. ROČNÍK – 3. úroveň

CIELE

- Upevňovať zručnosti nadobudnuté v predchádzajúcich ročníkoch,
- rozvíjať senzomotorickú koordináciu,
- rozvíjať lateralitu,
- rozvíjať priestorovú orientáciu,
- rozvíjať percepciu,
- rozvíjať pozornosť a priestorovú pamäť,
- rozvíjať interakčnú kooperáciu,
- rozvíjať spoločné výtvarné aktivity.

OBSAH

Výtvarné osvojovanie skutočnosti

Námety zo života detí a dospelých, ilustrácie k známym rozprávkam a rečovankám.

Výtvarné rozprávanie zážitkov dieťaťa kresbou a maľbou.

Na vychádzkach žiaci vyhľadávajú tvarovo, farebne a štruktúrou zaujímavé prírodné materiály. Dotvárajú ich a výtvarne s nimi pracujú - odtláčať, vtláčať do vhodných materiálov, prenášať do plochy a podobne.

Pozorovať veci dennej potreby z hľadiska tvaru, funkcie a materiálu. Zobrazovať ich na základe poznania a detských predstáv kresbou, maľbou a modelovaním. Práca s výtvarnými prostriedkami a prebúdzanie zmyslu pre rytmus. Rytmické radenie rôznych prírodných prvkov, farebných plôch a tvarov,

odtlačkov do vhodných materiálov - piesok, hlina, blato, cesto, sadra, plastelína. Trhanie, strihanie, nalepovanie, práce so štetcom – pásy látok, stužky, koberce a pod. Maľba (štetec, tampón, drievko, temperové farby, akvarelové farby, suchý pastel, voskový pastel)

- Hra s farbou sa využíva na poznanie vlastností farby, rozpíjanie, zapúšťanie do vlhkého podkladu; husté a riedke, svetlé a tmavé farby.
- Kontrast svetlých a tmavých farieb - obloha, krajina, svetlo a tieň v krajine.
- Radenie svetlých a tmavých rozlične širokých pásov.

Modelovanie (plastelína, modurit, hlina, cesto)

- Spoznávanie vlastností modelovacích materiálov.
- Vytváranie modelov zložených z viacerých častí, ozdobovanie.
- Modelovanie jednoduchej skutočnosti, napr. ovocie, huby, zelenina.
- Vytváranie konkrétnych priestorových situácií z najbližšieho okolia dieťaťa na pieskovom stole, pieskovisku - tvarovanie kopcov, údolí, koryta rieky, hlavnej cesty, stavebných dominánt a pod.

PROCES

Dôležité je precvičovanie motoriky rúk a prstov, imitácia pohybov rúk, identifikácia rôznych materiálov.

Aktivity sú zamerané na upevňovanie už nadobudnutých zručností, kde sa zdôrazňuje spolupráca s učiteľom, len s občasnou krátkou kooperáciou so spolužiakom. Aktivity majú imitačný a kooperačný charakter. Aktivít sa zúčastňuje aj ďalší žiak spolu so svojim učiteľom.

3. ROČNÍK

3. ROČNÍK – 1. úroveň

CIELE

- Upevňovať už nadobudnuté zručnosti,
- rozvíjať jemnú a hrubú motoriku,
- rozvíjať koordinovaný pohyb rúk, uchopenie a pustenie predmetu,
- rozvíjať koordináciu oko - ruka,
- rozvíjať uchopenie s pinzetou,
- rozvíjať senzomotorickú koordináciu,
- rozvíjať percepciu,
- rozvíjať lateralitu,
- rozvíjať priestorovú orientáciu,
- rozvíjať kooperáciu pri spoločných výtvarných aktivitách.

OBSAH

Kresba (mäkká ceruza, fixka, rudka, suchý pastel, voskový pastel)

- Voľné kreslenie - čiary, oblúky, kruhy, vlnovky veľkým aj malým pohybom. Správne držanie ceruzky, vygumovanie kazu, strúhanie ceruzky.

Maľba (štetec, drievko, tampón, temperové farby, akvarelové farby)

- Ukladať farby štetcom na plochu papiera, prerušovať ťahy štetca - bodky, škvrny, čiary.

Modelovanie (hlina, cesto, modurit, plastelína)

- Poznávanie základných vlastností modelovacích materiálov stláčaním, miesením, valkaním, vyťahovaním.

- Používanie štipcov pri modelovaní.

- Vytváranie objemu – modelovanie jednoduchých tvarov, napr. z ušúľaného valčeka pečivo, ovocie, atď.

3. ROČNÍK – 2. úroveň

CIELE

- Upevňovať zručnosti nadobudnuté v predchádzajúcich ročníkoch,
- rozvíjať koordinovaný pohyb rúk,
- uchopenie a pustenie predmetu,
- rozvíjať senzomotorickú koordináciu,
- rozvíjať lateralitu,
- rozvíjať priestorovú orientáciu,
- rozvíjať interakčnú kooperáciu.

OBSAH

Kresba (ceruza, rudka, krieda, fixka, suchý pastel, voskový pastel)

- Kreslenie a vyfarbovanie geometrických tvarov.
- Kreslenie tvarovo nenáročných predmetov – ovocie, zelenina.
- Trhanie predkreslených zaoblených foriem z papiera. Natrhané kúsky papiera nalepiť na predkreslený tvar.
- Maľovanky – vyfarbovanie.

Maľba (štetec, tampón, drievko, akvarelové farby, temperové farby)

- Upevňovanie základných zručností v práci so štetcom a farbami.
- Hra s farbou – poznanie vlastností farby, rozpíjanie, zapúšťanie do vlhkého podkladu.
- Svetlé a tmavé farby, striedanie, vytváranie obrazcov.

Modelovanie (hlina, plastelína, modurit)

- Manipulácia s modelovacími materiálmi – vymodelovať šúl'ok, z neho kríž alebo jednoduché geometrické tvary, atď.
- Vytváranie modelov jednoduchého tvaru z modelovacej hmoty podľa vzoru.
- Používanie štipcov - vyštipnúť malé kúsky z plastelíny.

3. ROČNÍK – 3. roveň

CIELE

- Upevňovať zručnosti nadobudnuté v predchádzajúcich ročníkoch,
- rozvíjať senzomotorickú koordináciu,
- rozvíjať lateralitu,
- rozvíjať priestorovú orientáciu,
- rozvíjať pozornosť a priestorovú pamäť,
- rozvíjať interakčnú kooperáciu,
- rozvíjať spoločné výtvarné aktivity,
- naučiť sa prijať pravidlá pri rôznych aktivitách.

OBSAH

Výtvarné osvojovanie skutočnosti

Námety zo života detí na základe vlastných zážitkov a rozprávania. Usilujeme sa o približné vystihnúť proporčných vzťahov. Podporujeme výtvarné rozprávania.

Vyhľadávanie a výtvarné dotváranie prírodných materiálov na základe fantázie
– reliéfne odtlačky alebo odlievanie do sadry.

Pokusy o kresbové a farebné vyjadrovanie tvarovo aj farebne výrazných predmetov, napr. detské hračky, športové potreby a pod..

Pomocou jednoduchých techník tlače - odtlačky prírodnín, zvitku papiera, vyrobených tlačidiel – zemiak, guma, pokrčený papier a pod., rozvíjať zmysel

pre rytmus a tvorivé radenie prvkov. V dekoratívnych kompozíciách môžeme využiť rôzne vystrihovačky, koláže a mozaiky.

Práca s výtvarnými prostriedkami

Maľba (štetec, tampón, drievko, temperové farby, akvarelové farby, suchý pastel, voskový pastel, škrobová farba)

- Rozpíjanie, zapúšťanie do mokrého podkladu, napr. krajina, obloha.
- Hra s náhodou, ktorú možno výtvarne využiť – dotváranie farebnej škvry na základe predstáv a pod.
- Kontrast svetlých a tmavých farieb ako výrazový prostriedok na vystihnúť náladu - kontrast svetlej a tmavej krajiny a naopak.
- Poznávanie výrazových vlastností svetlej a tmavej plochy, napr. tmavý oblak zakryl slnko, olejová škvryna na ceste a pod.
- Rozdelenie rozlične širokých svetlých a tmavých pásov.

Modelovanie (hlina, cesto, modurit, plastelína)

- Manipulovanie s modelovacím materiálom: miesenie, stláčanie, odštipkávanie, odoberanie, pridávanie, vaľkanie, guľanie, vyťahovanie, ohýbanie, vykrajovanie a rozdeľovanie, sušenie, varenie, používanie formičiek.
- Vytváranie modelov zložených z viacerých častí.
- Modelovanie jednoduchej skutočnosti a vyjadrovanie predstáv na základe fantázie, napr. rozprávkové postavy.
- Rozvíjanie elementárneho zmyslu pre priestor a súvislosti s poznávaním životného prostredia.
- Hra s vytváraním priestoru z najbližšieho okolia dieťaťa na pieskovom stole, pieskovisku - tvarovanie kopcov, údolí, tunely.

Výtvarné umenie

Ukážky ilustrácií z kníh pre deti. Návšteva výstavy detských prác

4. ROČNÍK

4. ROČNÍK – 1. úroveň

CIELE

- Prehľbovať a upevňovať už nadobudnuté zručnosti,
- rozvíjať senzomotorickú koordináciu,
- rozvíjať koordinovaný pohyb rúk,
- rozvíjať percepciu,
- rozvíjať priestorovú orientáciu,
- rozvíjať interakčnú kooperáciu.

OBSAH

Kresba (ceruza, fixka, rudka, voskový pastel, suchý pastel)

- Voľné kreslenie - čiary, oblúky, kruhy, špirály.
- Kreslenie základných geometrických tvarov podľa predlohy.
- Kreslenie pomocou predtlaču.

Maľba (štetec, drievko, tampón, temperové farby, akvarelové farby)

- Ukladať farby štetcom na rôzne veľké plochy papiera, prerušovať ťahy štetca - bodky, škvrny, čiary, oblúky.
- Vytvárať farebné škvrny, zväčšovať ich a farebne dotvárať.

Modelovanie (hlina, cesto, modurit, plastelína)

- Poznávať vlastnosti modelovacích materiálov stláčaním, miesením, val'kaním, vyťahovaním, používaním štipcov.
- Vytváranie objemu – modelovanie jednoduchých tvarov: ovocie, zelenina, geometrické tvary.

4. ROČNÍK – 2. úroveň

CIELE

- Upevňovať výtvarné zručnosti nadobudnuté v predchádzajúcich ročníkoch,
- rozvíjať senzomotorickú koordináciu,
- rozvíjať percepciu,
- rozvíjať priestorovú orientáciu,
- rozvíjať kooperáciu pri spoločných výtvarných aktivitách.

OBSAH

Sledovaním a pozorovaním veľkostí a tvarov vecí dennej potreby učíme žiakov správne vidieť a odpozorovaný tvar nakresliť.

Kresba (ceruza, rudka, fixka, voskový pastel, suchý pastel)

- Kreslenie predmetov vychádzajúcich z kruhu – lopta, snehuliak, slnko, jablko, zo štvorca – šatka, utierka, z obdĺžnika – dvere, okno, kniha.

- Maľovanky – vyfarbovanie.
- Koláž: textil, papier a dokresľovanie – zobrazenie skutočnosti podľa predlohy.
- Maľba (štetec, tampón, drievko, akvarelové farby, temperové farby).
- Kresby vychádzajúce z farebných škvŕn, z čiar, vlnoviek.
- Hra s farbou – prsto maľba.
- Modelovanie (hlina, plastelína, modurit).
- Modelovanie v piesku.
- Kresba prstom do hlíny, odtlačanie.
- Tvarovanie modelovacej hmoty pomocou drievka a špachtle
- Vykrajovanie tvarov z modelovacej hmoty pomocou formičky.
- Modelovanie dvojrozmernej plastiky podľa predlohy.
- Modelovanie jednoduchých tvarov: hračky, zvieratká, ovocie a pod.

4. ROČNÍK – 3. úroveň

CIELE

- Upevňovať zručnosti nadobudnuté v predchádzajúcich ročníkoch,
- rozvíjať priestorovú orientáciu,
- naučiť sa prijať pravidlá pri rôznych aktivitách,
- rozvíjať interakčnú kooperáciu,
- zvládnuť prispôsobovanie sa požiadavkám skupiny.

OBSAH

Výtvarné osvojovanie skutočnosti

Podporujeme spontánny výtvarný prejav žiaka s autizmom, učíme ho správne komponovať a zobrazovať priestor.

Na základe priameho pozorovania prírodnín, sledovaním ich tvarov, štruktúr, farebnosti vedíme žiakov k pokusom o výtvarné stvárnenie skutočnosti - kôra stromov, rastliny, konáre, listy a iné.

Sledovaním a pozorovaním veľkostí a tvarov vecí dennej potreby učíme žiaka s autizmom správne vidieť a odpozorovaný tvar nakresliť. Upozorňujeme na funkčnosť tvarov a materiálov predmetov dennej potreby a na ich estetickú hodnotu - rôzne nádoby a druhy hrncov a krčahov, kvetináčov, pracovného náradia a pod.

Práca s výtvarnými prostriedkami

Maľba (štetec, tampón, drievko, temperové farby, akvarelové farby, suchý pastel, voskový pastel)

Dekoratívne práce sú zamerané na poznávanie a hodnotenie rôznych výtvarných techník a výtvarných materiálov.

Žiakov vedíme k pochopeniu jednoduchého členenia plochy s využitím farba a línie. V kompozíciách vychádzame z nášho ľudového umenia, uplatňujeme regionálne možnosti využitia ornamentálnej výroby. Realizujeme ornamentálnu

kresbu a výplň plochy podľa šablón. Dbáme na vhodný výber farieb v dvoj - trojfarebných kombináciách.

Námety volíme v súvislosti s kultúrou bývania a odievania.

Modelovanie (plastelína, hlina, modurit, papier, drevené odrezky, rôzne papierové škatuľky, farebný papier, sadra (kachlička)

V priestorových prácach uplatňujeme získané poznatky a výtvarné zručnosti v technike modelovania a priestorového vytvárania s využitím rôzneho dostupného výtvarného materiálu. Základné zručnosti rozvíjame a dopĺňame. Modelujeme dvoj a trojrozmerné plastiky, priestorové geometrické tvary a predmety odvodené z týchto tvarov. Námety sú podobné ako vo výtvarnom osvojovaní skutočnosti.

Výtvarné umenie

Návštevy vhodných výstav, zameraných hlavne na výtvarné práce detí, ľudových umelcov a remeselníkov. Návšteva múzeí.

PROCES

Pri voľbe námetov vychádzame zo života detí, ich činností a prostredia v ktorom sa pohybujú, v nadväznosti na obsah vyučovania ostatných predmetov, najmä literatúry, vlastivedy, pracovnej výchovy a iných predmetov.

6. ROČNÍK

6. ROČNÍK – 1. úroveň

CIELE

- Získané výtvarné zručnosti z predchádzajúcich ročníkov ďalej zdokonaľovať, rozvíjať a dopĺňať,
- rozvíjať koordinovaný pohyb rúk,
- rozvíjať senzomotorickú koordináciu,
- rozvíjať percepciu,
- rozvíjať priestorovú orientáciu,
- rozvíjať kooperáciu pri spoločných výtvarných aktivitách.

OBSAH

V tematických prácach čerpáme námety z bezprostredného okolia žiaka. Vytvárame priestor na uplatňovanie spontánneho výtvarného prejavu žiakov s AU alebo PVP s MP.

Zdrojom námetov k pokusom o výtvarné stvárnenie skutočnosti sú aj ilustrácie filmových a literárnych útvarov, najmä známych rozprávok a rečovník.

Kresba (mäkká ceruza, fixka, rudka, suchý a voskový pastel)

- Kreslenie predmetov vychádzajúcich z kruhu, zo štvorca a z obdĺžnika.
- Vyfarbovanie ohraničenej plochy.
- Kresba hlavonožca.

Maľba (štetec, drievko, tampón, prsty / temperové farby, akvarelové farby)

- Poznávanie vlastností farby, rozpíjanie, zapúšťanie do vlhkého podkladu, husté a riedke farby, svetlé a tmavé farby.
- Kontrast farieb – radenie svetlých a tmavých rozlične širokých pásov. Obohacujeme používanie farebnej škály. Dbáme o vhodný výber farieb v dvoj – trojfarebných kombináciách.
- Kombinované a materiálové techniky – koláž, textilná aplikácia, mozaika.

Modelovanie (hlina, cesto, modurit, plastelína)

- Základné vlastnosti modelovacích materiálov.
- Modelovanie základných tvarov z modelovacej hmoty: guľa, valček, placka.
- Modelovanie jednoduchej skutočnosti: ovocie, zelenina, nádoby, hračky a pod..

6. ROČNÍK – 2. úroveň

CIELE

- Upevňovať výtvarné zručnosti nadobudnuté v predchádzajúcich ročníkoch,
- rozvíjať priestorovú orientáciu,
- rozvíjať priestorovú pamäť,
- kooperovať pri spoločných výtvarných aktivitách,
- prispôsobovať sa požiadavkám skupiny.

OBSAH

Na základe priameho pozorovania predmetov dennej potreby a pozorovania prírodnín, vedieme žiakov k zachyteniu reality a jej výtvarnému stvárneniu. Pri voľbe námetov vychádzame z prostredia blízkeho žiakom.

Podporujeme spontánny výtvarný prejav žiakov, návštevy výstav výtvarných prác detí, účasť na výtvarných súťažiach.

Kresba (ceruza, rudka, krieda, fixka)

- Kresba ľudskej postavy.

Maľba (tampón, drievko, akvarelové farby, temperové farby)

- Žiakov vedieme k pochopeniu jednoduchého členenia plochy s využitím farby a línie.

Maľba vychádzajúca z farebných škvŕn, čiar, vlnoviek.

- Zdôraznenie kontrastu farieb - obohacujeme používanie farebnej škály.

Modelovanie – (hlina, plastelína, modurit)

- Modelovanie v piesku.

- Vykrajovalenie tvarov z modelovacej hmoty pomocou formičky, prenášanie na šablónu.

- Modelovanie zložitejších predmetov: ozdobné nádoby, hračky, jednoduchý šperk.

- Tvarovanie modelovacej hmoty pomocou drievka a špachtle.

6. ROČNÍK – 3. úroveň

CIELE

- Rozvíjať a zdokonaľovať osvojené poznatky a nadobudnuté výtvarné zručnosti z predchádzajúcich ročníkov,
- rozvíjať kooperáciu pri spoločných výtvarných aktivitách,
- prispôbiť sa požiadavkám skupiny.

OBSAH

Výtvarné osvojovanie skutočnosti

Námety tematických prác je potrebné orientovať na skutočné zážitky a skúsenosti žiakov.

V tematických prácach učíme žiakov výtvarne vyjadriť dejový celok vo vzťahu k prostrediu, z ktorého čerpáme námety. Nezabúdame pritom i na uplatňovanie spontánneho prejavu žiakov s AU alebo PVP s MP.

Námety - ilustrácie krátkych dejových celkov: rozprávky, poviedky, filmové príbehy. Zážitky z exkurzií a vychádzok.

Zobrazovanie pracovných činností.

Výtvarné techniky: kresba (kolorovaná perokresba, kresba drievkom), maľba (tempera, suchý a masťný pastel), grafika (tlač z kartónovej koláže, tlač z textilnej koláže).

Výtvarný materiál: volíme podľa výberu techník.

Námety vyberáme z blízkeho okolia, učíme žiakov správne vidieť a zobrazovať predmety dennej potreby. Priamym pozorovaním vedieme žiakov k zachyteniu reality a k jej výtvarnému stvárneniu.

Príklady námetov: ľudská hlava (portrét spolužiaka), postava, zvieratá, rastliny, kvety, stromy, školské potreby - peračník, hračky a pod.

Výtvarné techniky: kresba (rudka, kresba mäkkou ceruzkou - hrubá verzatilka, perokresba, fixky ...), maľba (tempera, gvaš), materiálové techniky (papierová mozaika, mozaika z prírodnín, koláž ...), modelovanie (hliny, reliéf z plastelíny, cesto, kaširovanie ...).

Výtvarný materiál: volíme podľa výberu výtvarných techník.

Práca s výtvarnými prostriedkami

Orientujeme sa na farebné cítenie detí, obohacujeme používanie farebnej škály. Zameriavame sa na farebnú výplň plochy a ornamentálnu tvorbu, rozširujeme poznatky o technikách výtvarnej tvorby. Jednoduchými formami oboznamujeme deti s tradičnou ľudovou technikou textilnej tvorby.

Výtvarné techniky: techniky spojené s experimentovaním - zapúšťanie do riedenej klovatiny, hra s akvarelovými škvrnami preklápaním, rozfukovanie tušových škvŕn s dotváraním, farebná výplň dekoratívnej plochy, vosková rezerva, odkrývanie na vosku, radenie prvkov odtláčaním.

Výtvarné materiály: voskový pastel, parafín (biela svieca), tuš, farebný tuš, akvarelové farby, klovatina - podľa výberu techník.

V priestorovom vytváraní sa orientujeme na tvar ako hlavný výtvarno-výrazový prostriedok.

Na modelovanie môžeme využiť rôzny odpadový materiál. Vychádzame z jednoduchých foriem a tvarov.

Príklady námetov: nádoby, ovocie, zvieratá, jednoduché architektonické zoskupenia – okolie školy, reliéf - ozdobná kachlička.

Výtvarné techniky: modelovanie, priestorové vytváranie z papiera, montážne práce z rôzneho materiálu.

Výtvarné materiály: hlina, plastelína, modurit, cesto, rôzny odpadový materiál, škatuľky z liekoviek, drôt, kaširovací materiál (novinový papier, buničina, škrob ...), sadra.

Výtvarné umenie

Návštevy výstav výtvarných prác detí. Využívame i sprostredkované umenie cez umelecké reprodukcie, filmy a diafilmy o výtvarnom umení.

HUDOBNÁ VÝCHOVA

PRE 2., 3., 4. A 6. ROČNÍK

**PRE ŽIAKOV S AUTIZMOM ALEBO ĎALŠÍMI PERVAZÍVNÝMI
VÝVINOVÝMI PORUCHAMI S MENTÁLNYM POSTIHNUTÍM**

2. ROČNÍK

CIELE

- Rozvíjať sluchové vnímanie, sluchovú pamäť a senzomotorické schopnosti,
- rozvíjať hrubú motoriku, uvedomovanie vlastného tela a laterality,
- rozvíjať imitačné schopnosti,
- vytvárať predpoklady sociálnej komunikácie: pedagóg – dieťa.

OBSAH

Rozširovanie repertoáru vnímanej hudby – reprodukovanej i produkovanej učiteľom.

Určovanie zdroja zvukov: prírody, prostredia, umelých – ľudského hlasu, ľudskej reči (hovorenej, spievanej).

Napodobňovanie prírodných zvukov a zvukov zvierat (využívanie hry RAZ TY – RAZ JA) a preverbálnych foriem komunikácie.

Využívanie sluchovej imitácie ako základu sociálnej komunikácie medzi pedagógom a dieťaťom.

Citlivosť na vnímanie zvukov – izolovaných, alebo konkrétnych hudobných motívov, spájať s určitým hrubomotorickým pohybom, hrubo-motorická imitácia v spojení so sluchovým vnímaním konkrétneho podnetu.

Hrubo-motorická imitácia ako báza na uvedomovanie telesnej schémy, príp. aj receptívne označovanie častí tela a ľavej/pravej strany.

Na vyšších úrovniach využívanie Orffovho inštrumentária pri rytmických cvičeniach, rozlišovanie ďalších vlastností zvukov: silný – slabý, zdroj zvuku (hudobných nástrojov), počúvanie rôznych piesní, hra na telo.

3. ROČNÍK

CIELE

- Rozvíjať sluchové vnímanie, sluchovú pamäť, pohybovú koordináciu,
- rozvíjať imitáciu druhého dieťaťa,
- fixovať schému vlastného tela,
- prostredníctvom hudobnej interakcie rozvíjať sociálnu komunikáciu na princípe hudobnopohybových aktivít,
- vytvárať predpoklady sociálnej komunikácie dvoch detí.

OBSAH

Upevňovanie a rozvíjanie existujúcej úrovne sluchovej diferenciácie rôznymi hrami na základe ovládania pravidla striedania rolí (používanie zodpovedajúcej úrovne alternatívnej a augmentatívnej komunikácie), aktívna účasť dieťaťa (ktoré má možnosť ovplyvňovať beh hudobných aktivít).

Imitovanie pohybov druhého dieťaťa (ktoré má nacvičené pohybové sprevádzanie určitých sluchových podnetov, hudobných motívov) za pomoci druhého pedagóga (vedenie rúk, častí tela a pod.).

Jednoduché hudobné interakcie s druhým dieťaťom.

Imitácia hudobných aktivít iného dieťaťa (spev, vydávanie zvukov, hra na Orffovom inštrumentáriu - s použitím primeraného promptu).

Hry na telo, ktoré predpokladajú orientáciu na svojom tele a na tele iných.

4. ROČNÍK

CIELE

- Rozvíjať hudobné interakcie s druhým dieťaťom,
- rozvíjať sluchové vnímanie hovoreného slova,
- rozvíjať imitáciu hudobných prejavov prostredia.

OBSAH

Samostatná jednoduchá hudobná interakcia s druhým dieťaťom.

Odlišovanie hovoreného slova od nahrávky.

Sluchová diferenciacia prvého slova pesničky (s následným využitím na hru a komunikáciu).

Hry spočívajúce v určovaní rýmujúcich sa spievaných slov (napr. rýmujúce sa zvukové pexeso).

6. ROČNÍK

CIELE

- Rozvíjať hudobné interakcie s pedagógom pri frontálnom vyučovaní,
- počúvať piesne,
- spievať piesne,
- hrať sa hudobno–pohybové hry.

OBSAH

Jednoduché hudobné interakcie v diáde s pedagógom pri frontálnom vyučovaní.
Osvojovanie piesní, realizovanie hudobno–pohybových hier a aktivít, príp. riekaniek skupinovým spôsobom (spoločným spevom).
Rozlišovanie medzi piesňou a inštrumentálnou hudbou.

TELESNÁ VÝCHOVA

PRE 2., 3., 4. A 6. ROČNÍK

**PRE ŽIAKOV S AUTIZMOM ALEBO ĎALŠÍMI PERVAZÍVNÝMI
VÝVINOVÝMI PORUCHAMI S MENTÁLNYM POSTIHNUTÍM**

2. ROČNÍK

2. ROČNÍK – 1. úroveň

CIELE

- Rozvíjať preverbálnu schopnosť,
- funkčne používať komunikačné prostriedky,
- rozvoj verbálnych schopností,
- prijatie fyzického kontaktu,
- aktívna spolupráca pri vykonávaní hygienických návykov v súvislosti s telesnou výchovou,
- učenie prijímania pravidiel,
- učenie kooperácii a rozvoj interakčnej kooperácie
- vytvorenie sebakontroly,
- učenie prispôsobovaniu sa požiadavkám skupiny,
- učenie poradovosti,
- uvedomenie si vlastného tela,
- rozvoj koordinácie oko - ruka.

OBSAH

Hry orientované na kooperáciu s učiteľom.

Hry orientované na koordináciu pohybov končatín napodobňovaním učiteľa.

Hry orientované na lateralitu napodobňovaním učiteľa.

Hry orientované na kooperačné aktivity s učiteľom a tolerovanie súčasnej aktivity spolužiaka a jeho učiteľa.

Hádzanie a kopnutie lopty učiteľovi (3-5 min.).

Hádzanie lopty spolužiakovi (3-5 min.).

Hry zamerané na telesnú schému (napr.: hlava, ramená, kolená,...) vo frontálnom učebnom procese.

Aktivity na rozvoj rovnováhy, lateralitu a koordináciu pohybov (napr.: niektoré jednoduché one brain cvičenia).

Sezónne činnosti - v zimnom období hry na snehu, nácvik chôdze po klzkej ploche, sánkovanie sa na miernom svahu, v jarnom a v letnom období turistika, podľa možností v ktoromkoľvek ročnom období plávanie.

PROCES

Aktivity organizujeme tak, aby sa ich zúčastňoval aj ďalší žiak spolu so svojim učiteľom.

Aktivity sa zameriavajú na upevňovanie už nadobudnutých zručností, kde sa zdôrazňuje spolupráca s učiteľom, len s občasou krátkou kooperáciou so spolužiakom (5-10 min.).

Aktivity majú imitačný a kooperačný charakter, spoločné pohybové aktivity sa navodzujú pomocou nácviku napodobňovania. Pri frontálnych inštrukciách

učiteľ stojí pred žiakmi a druhý učiteľ stojí za chrbtom oboch žiakov pripravený poskytnúť podľa potreby fyzický prompt.

2. ROČNÍK – 2. úroveň

CIELE

- Rozvíjať sociálnej interakcie so spolužiakmi prostredníctvom pohybových hier,
- dodržiavať pravidlá pri skupinovej aktivite,
- rozvoj preverbálnych schopností,
- funkčné používanie komunikačných prostriedkov,
- rozvoj verbálnych schopností,
- aktívna spolupráca pri vykonávaní hygienických návykov v súvislosti s telesnou výchovou,
- učenie prijatia fyzického kontaktu,
- učenie prijímania pravidiel,
- učenie kooperácie, rozvoj interakčnej kooperácie,
- vytvorenie sebakontroly,
- učenie prispôsobenia sa požiadavkám skupiny,
- učenie poradovosti,
- uvedomenie si vlastného tela,
- rozvoj koordinácie oko - ruka,
- naučiť požiadať o pomoc učiteľa sociálne prijateľným spôsobom pri vykonávaní telovýchovnej aktivity.

OBSAH

Telovýchovné aktivity - zamerané na správne držanie tela a na zvládnutie základných pohybových zručností - chôdze a behu, na rozvíjanie a posilňovanie fyzickej zdatnosti formou kondičných cvičení, zdravotných cvikov, akrobatických cvičení, ktoré pomáhajú prekonávať strach; k pohybovým aktivitám zaradujeme aj relaxačné cvičenia.

Zdravotné cvičenia - zamerané na posilňovanie, uvoľňovanie a preťahovanie jednotlivých svalových skupín, na získavanie návykov správneho držania tela; jazda na rehabilitačnom bicykli.

Kondičné cvičenia - zamerané na chôdzu, beh, skoky, lezenie, hádzanie a chytanie.

Chôdza – správne držanie tela pri chôdzi, chôdza určeným smerom, chôdza po čiare, lane, hadici, nácvik rytmickej chôdze, chôdza v zástupe za učiteľom.

Beh – nácvik dvíhania nôh, ohýbanie v kolenách, beh po celej ploche, beh v zástupe za učiteľom.

Skok – poskoky na mieste znožmo, skok cez čiaru.

Lezenie dopredu ľubovoľným spôsobom vizuálne vyznačenou trasou, preliezanie vhodných prekážok – preliezačky, nízky rebrík.

Hádzanie a chytanie – nácvik v chytaní lopty, gúľajúcej sa po zemi, hodenej/podanej učiteľom, nácvik nadhadzovania lopty obidvoma rukami. Hodenie/podávanie lopty učiteľovi.

Hodenie/podávanie lopty spolužiakovi.

Manipulácia s rôznymi drobnými predmetmi – zbieranie, podávanie, upratovanie, skladanie, prenášanie.

Cvičenia s využitím lavičky – výstup na lavičku, prechod po lavičke, zostup z lavičky po vizuálne znázornenej trase.

Základy akrobatických cvičení – sed roznožný s predklonom, rovnovážny postoj na jednej nohe. Aktivity na rozvoj rovnováhy, laterality a koordináciu pohybov (napr.: niektoré jednoduché one brain cvičenia).

Sezónne činnosti - v zimnom období hry na snehu, nácvik chôdze po klzkej ploche, sánkovanie sa na miernom svahu, v jarnom a v letnom období turistika, jazda na trojkolke, kolobežke, podľa možností v ktoromkoľvek ročnom období plávanie.

Kolektívne činnosti - kolektívne hry spojené s nácvikom chôdze a behu.

Loptové hry – gúľanie, podávanie.

Hudobno–pohybové hry - riekanky, detské pesničky spojené so symbolizáciou pohybov a aktivít.

Koordináčné a relaxačné cvičenia - uvedomovanie si telesnej schémy.

PROCES

Aktivity organizujeme tak, aby sa ich zúčastňoval aj ďalší žiak spolu so svojim učiteľom.

Aktivity sa zameriavajú na upevňovanie už nadobudnutých zručností, kde sa zdôrazňuje spolupráca s učiteľom, len s občasnou krátkou kooperáciou so spolužiakom (5-10min.).

Aktivity majú imitačný a kooperačný charakter, spoločné pohybové aktivity sa navodzujú pomocou nácviku napodobňovania.

Pri frontálnych inštrukciách učiteľ stojí pred žiakmi a druhý učiteľ stojí za chrbtom oboch žiakov, pripravený poskytnúť podľa potreby fyzický prompt.

2. ROČNÍK – 3. úroveň

CIELE

- Rozvíjať expresívnu zložku reči prostredníctvom vizualizovania jednotlivých pohybových aktivít,
- uplatnenie sociálne prijateľnej formy kooperácie so spolužiakom,
- rozvoj preverbálnych schopností,
- funkčné používanie komunikačných prostriedkov,

- rozvoj verbálnych schopností,
- učenie prijatia fyzického kontaktu,
- učenie prijatia pravidiel,
- učenie kooperácie, rozvoj interakčnej kooperácie,
- vytváranie sebakontroly,
- učenie prispôsobenia sa k požiadavkám skupiny,
- učenie poradovosti,
- rozvoj koordinácie oko - ruka.

OBSAH

Výber telovýchovných aktivít zameriavame na tie, ktoré vedú k rozvíjaniu uvedomovania si telesnej schémy, na rozvíjanie schopnosti imitovať spolužiaka, ktorý vykonáva navodenú jednoduchú pohybovú aktivitu, na rozvíjanie schopnosti dodržiavať pravidlá hry a na schopnosť realizovať jednoduchú pohybovú interakciu na základe verbálnych a vizuálnych inštrukcií.

Zaraďujeme hry orientované na kooperáciu s učiteľom, ako aj hry orientované na koordináciu pohybov končatín napodobňovaním učiteľa.

Zdravotné cvičenia - zamerané na posilňovanie, uvoľňovanie a preťahovanie jednotlivých svalových skupín, na získavanie návykov správneho držania tela, jazda na rehabilitačnom bicykli.

Kondičné cvičenia - zamerané na chôdzu, beh, skoky, lezenie, hádzanie a chytanie.

Chôdza – správne držanie tela pri chôdzi, chôdza určeným smerom, chôdza po čiare, lane, hadici, nácvik rytmickej chôdze, chôdza v zástupe za učiteľom.

Beh – nácvik dvíhania nôh, ohýbanie v kolenách, beh po celej ploche miestnosti, beh v zástupe za učiteľom.

Skok – poskoky na mieste znožmo, skok cez čiaru.

Lezenie dopredu ľubovoľným spôsobom vizuálne vyznačenou trasou, preliezanie vhodných prekážok – preliezačky, nízky rebrík.

Hádzanie a chytanie – nácvik v chytaní lopty, guľajúcej sa po zemi, hodenej alebo podanej učiteľom, nácvik nadhadzovania lopty obidvoma rukami. Hodenie/podávanie lopty učiteľovi.

Hodenie/podávanie lopty spolužiakovi.

Manipulácia s rôznymi drobnými predmetmi – zbieranie, podávanie, upratovanie, skladanie, prenášanie.

Cvičenia s využitím lavičky – výstup na lavičku, prechod po lavičke, zostup z lavičky vizuálne znázornenou trasou.

Základy akrobatických cvičení – sed roznožný s predklonom, rovnovážny postoj na jednej nohe. Aktivity na rozvoj rovnováhy, laterality a koordináciu pohybov (napr. niektoré jednoduché one brain cvičenia).

Sezónne činnosti v zimnom období hry na snehu, nácvik chôdze po klzkej ploche, sánkovanie sa na miernom svahu, v jarnom a v letnom období turistika,

jazda na trojkolke, kolobežke, podľa možností v ktoromkoľvek ročnom období plávanie.

Kolektívne činnosti - kolektívne hry spojené s nácvikom chôdze a behu.

Loptové hry – gúľanie, podávanie.

Kontaktné hry, zrkadlo, imitácia.

Hudobno-pohybové hry - riekanky, detské pesničky spojené so symbolizáciou pohybov a aktivít.

Koordináčné a relaxačné cvičenia, hry zamerané na telesnú schému (napr.: hlava, ramená, kolená,...) vo frontálnom učebnom procese.

Aktivity na rozvoj rovnováhy, lateralitu a koordináciu pohybov (napr.: niektoré jednoduché one brain cvičenia).

PROCES

Zaraďované aktivity majú imitačný a kooperačný charakter. Pri pohybových aktivitách treba zaradiť krátke interakcie žiaka so spolužiakom vo frontálnej učebnej situácii (učiteľ stojí pred žiakmi). Pri frontálnych inštrukciách učiteľ stojí pred žiakmi a druhý učiteľ stojí za chrbtom oboch žiakov, pripravený poskytnúť podľa potreby fyzický prompt. Učiteľ sa postupne snaží dosiahnuť aktívnu spoluprácu medzi žiakom a učiteľom pri čoraz väčšom počte pohybových aktivít.

3. ROČNÍK

3. ROČNÍK – 1. úroveň

CIELE

- Rozvíjanie osvojených a upevnených sociálnych a komunikačných schopností v aktívnej interakcii s prostredím, ktoré je aktuálne pri telesnej výchove,
- rozvoj kooperácie so spolužiakom,
- rozvoj expresívnej zložky reči prostredníctvom vizualizovania jednotlivých pohybových aktivít,
- rozvoj preverbálnych schopností,
- funkčné používanie komunikačných prostriedkov,
- rozvoj verbálnych schopností,
- učenie prijatia fyzického kontaktu,
- prijímanie pravidiel,
- učenie kooperácie, rozvoj interakčnej kooperácie,
- vytváranie sebakontroly,
- učenie prispôsobenia sa k požiadavkám skupiny,
- vedenie k napodobňovaniu,
- učenie poradovosti.

OBSAH

Vzhľadom na nutnosť upevňovania aktivít nacvičovaných v druhom ročníku výber telovýchovných aktivít vychádza z jeho obsahu a odporúčaných aktivít.

Vo väčšej miere zaraďujeme riekanky, detské piesne spojené so symbolizáciou pohybov, rolové hry, kontaktné hry, zrkadlo, imitovanie pohybov.

PROCES

Orientácia sa uskutočňuje v prospech upevňovania si uvedomovať telesnú schému, rozvíjať koordináciu pohybov pri jednoduchých telovýchovných aktivitách, pričom vytvárať pohybové interakcie s dieťaťom na dobu 10-15 min. Aktivity majú imitačný a kooperačný charakter.

Podľa potreby sa používa pomoc aj ďalšieho učiteľa, ktorý stojí za chrbtom žiaka a poskytuje mu fyzický prompt. Predovšetkým sa používajú primárne motivačné činitele. Pri realizácii každej aktivity veľký dôraz sa kladie na rozvoj preverbálnej vývinovej úrovne.

3. ROČNÍK – 2. úroveň

CIELE

- Upevňovanie správneho držanie tela prostredníctvom cielených cvikov,

- rozvíjanie sociálnej interakcie so spolužiakmi prostredníctvom pohybových hier,
- učenie dodržania pravidiel pri skupinovej aktivite,
- rozvoj preverbálnych schopností,
- funkčné používanie komunikačných prostriedkov,
- rozvoj verbálnych schopností,
- učenie prijatia fyzického kontaktu,
- učenie prijatia pravidiel,
- učenie kooperácie, rozvoj interakčnej kooperácie,
- vytváranie sebakontroly,
- prispôsobovanie sa požiadavkám skupiny,
- uplatňovanie napodobňovania pri spoločných pohybových aktivitách,
- uplatňovanie poradovosti,
- rozvoj koordinácie oko - ruka
- požiadanie o pomoc učiteľa sociálne prijateľným spôsobom.

OBSAH

Zameriavame sa na rozširovanie už zvládnutých pohybových zručností - chôdze a behu, na kondičné cvičenia na rozvíjanie a posilňovanie fyzickej zdatnosti. Realizujeme aj zdravotné cviky, jednoduché akrobatické cvičenia, ktoré pomáhajú prekonávať strach.

Zdravotné cvičenia - zamerané na posilňovanie, uvoľňovanie a preťahovanie jednotlivých svalových skupín, na získavanie návykov správneho držania tela. Chôdza po akupresúrnom chodníku. Jazda na rehabilitačnom bicykli.

Kondičné cvičenia - zamerané na chôdzu, beh,, skoky, lezenie, hádzanie a chytanie.

Chôdza – správne držanie tela pri chôdzi, chôdza určeným smerom, chôdza po čiare, lane, chôdza v zástupe za učiteľom. Nácvik rytmickej chôdze. Prekračovanie nízkych prekážok pri chôdzi – kocky zo stavebnice, škatule od topánok a pod.

Beh – nácvik dvíhania nôh, ohýbanie v kolenách, beh po celej ploche miestnosti, beh v zástupe za učiteľom alebo za spolužiakom.

Skoky – poskoky na mieste znožmo a striedavo na jednej, druhej nohe, skoky z miesta, skok cez čiaru, zoskok z výšky 10-15 cm s dopadom do stoja, do drepu.

Lezenie dopredu ľubovoľným spôsobom vizuálne vyznačenou trasou, preliezanie vhodných prekážok – preliezačky, nízký rebrík, lavičky, švédske debny, obruče na stojanoch.

Hádzanie a chytanie – nácvik v chytaní lopty gúľajúcej sa po zemi, hodenej/podanej učiteľom/spolužiakom. Hádzanie do terča, do cieľa, nácvik nadhadzovania lopty obidvoma rukami. Podávanie lopty učiteľovi (1-3 min.). Podávanie lopty spolužiakovi (1-3 min.).

Manipulácia s rôznymi drobnými predmetmi – zbieranie, podávanie, upratovanie, skladanie, prenášanie.

Cvičenie použitím lavičky, švédskej debny. Výstup na lavičku, prechod po lavičke, zostup z lavičky. Sed na švédskej debne, preliezanie jednotlivých dielov švédskej debny.

Základy akrobatických cvičení – sed roznožný s predklonom, rovnovážny postoj na jednej nohe, poskoky znožmo, kotúľanie sa („váľanie sudov“) z mierne naklonenej roviny (na svahu). Aktivity na rozvoj rovnováhy, laterality a koordináciu pohybov (napr.: niektoré jednoduché one brain cvičenia).

Sezónne činnosti v zimnom období hry na snehu, nácvik chôdze po klzkej ploche, sánkovanie sa na miernom svahu, v jarnom a v letnom období turistika, podľa možností v ktoromkoľvek ročnom období plávanie.

Kolektívne činnosti - kolektívne hry spojené s nácvikom s nácvikom chôdze a behu.

Loptové hry – gúľanie, podávanie lopty.

Hudobno–pohybové hry - riekanky, detské pesničky spojené so symbolizáciou pohybov a aktivít. Pohybové vyjadrenie pojmu ticho, hlasno.

Koordináčn é a relaxačné cvičenia - uvedomovanie si telesnej schémy. Uvedomelý pohyb končatín aj so zatvorenými očami.

PROCES

Pri telovýchovných aktivitách treba zaradiť už aj krátke interakcie so spolužiakom vo frontálnej učebnej situácii - učiteľ stojí pred žiakmi, s možnosťou využitia pomoci druhého učiteľa, ktorý podáva fyzický prompt zozadu.

3. ROČNÍK – 3. úroveň

CIELE

- Aktívna spolupráca s učiteľom pri vykonávaní pohybových aktivít,
- sociálne prijateľná forma kooperácie so spolužiakom,
- rozvoj preverbálnych schopností,
- funkčné používanie komunikačných prostriedkov,
- rozvoj verbálnych schopností,
- prijímanie fyzického kontaktu,
- prijímanie stanovených pravidiel,
- sebakontrola,
- prispôsobenia sa požiadavkám skupiny,
- spoločné pohybové aktivity pomocou napodobňovania,
- zvládanie poradovosti,
- rozvoj kreativity a improvizáčnej schopnosti,
- rozvoj generalizačnej schopnosti.

OBSAH

Zdravotné cvičenia - zamerané na posilňovanie, uvoľňovanie a preťahovanie jednotlivých svalových skupín, na získavanie návykov správneho držania tela. Chôdza na akupresúrnom chodníku. Jazda na rehabilitačnom bicykli.

Kondičné cvičenia - zamerané na chôdzu, beh, skoky, lezenie, hádzanie a chytanie.

Chôdza – správne držanie tela pri chôdzi, chôdza určeným smerom, chôdza po čiare, lane, chôdza v zástupe za učiteľom. Nácvik rytmickej chôdze. Prekračovanie nízkych prekážok pri chôdzi – kocky zo stavebnice, škatule od topánok a pod.

Beh – nácvik dvíhania nôh, ohýbanie v kolenách, beh po celej ploche miestnosti, vyznačenej plochy na ihrisku, beh v zástupe za učiteľom alebo za spolužiakom.

Skoky, poskoky - na mieste znožmo, striedavo na jednej, druhej nohe, skoky z miesta, skok cez čiaru, zoskok z výšky 10-15 cm s dopadom do drepu.

Lezenie dopredu ľubovoľným spôsobom vizuálne vyznačenou trasou, preliezanie vhodných prekážok – preliezačky, nízky rebrík, lavičky, švédske debny, obruče na stojanoch.

Hádzanie a chytanie – nácvik chytania lopty gúľajúcej sa po zemi, hodenej/podanej učiteľom/spolužiakom. Hádzanie do terča, do cieľa, nácvik nadhadzovania lopty obidvoma rukami. Podávanie lopty učiteľovi (1-3 min.). Podávanie lopty spolužiakovi (1-3 min.).

Manipulácia s rôznymi drobnými predmetmi – zbieranie, podávanie, upratovanie, skladanie, prenášanie.

Cvičenie s použitím lavičky, švédskej debny. Výstup na lavičku, prechod po lavičke, zostup z lavičky. Sed na švédskej debne, preliezanie jednotlivých dielov švédskej debny.

Základy akrobatických cvičení:

Sed roznožný s predklonom, rovnovážny postoj na jednej nohe, poskoky znožmo, kotúľanie sa („váľanie sudov“) z mierneho svahu. Aktivity na rozvoj rovnováhy, laterality a koordináciu pohybov (napr. niektoré jednoduché one brain cvičenia).

Sezónne činnosti v zimnom období hry na snehu, nácvik chôdze po klzkej ploche, sánkovanie sa na miernom svahu, v jarnom a v letnom období turistika, podľa možnosti v ktoromkoľvek ročnom období plávanie.

Kolektívne činnosti - kolektívne hry spojené s nácvikom chôdze a behu.

Loptové hry – gúľanie, podávanie lopty. Loptové hry zamerané na rozvoj preverbálnej formy komunikácie a na rozvoj expresívnej zložky reči.

Kontaktné hry, zrkadlo, imitácia.

Hudobno-pohybové hry - riekanky, detské pesničky spojené so symbolizáciou pohybov a aktivít. Pohybové vyjadrenie pojmu ticho, silno.

Koordináčne a relaxačné cvičenia - hry zamerané na telesnú schému (napr.: hlava, ramená, kolená,...) vo frontálnom učebnom procese, uvedomelý pohyb končatín aj so zatvorenými očami.

Aktivity na rozvoj rovnováhy, lateralitu a koordináciu pohybov (napr.: niektoré jednoduché one brain cvičenia).

PROCES

Pri telovýchovných aktivitách sa rozvíja schopnosť žiakov realizovať jednoduchú pohybovú interakciu na základe vizuálnych aj verbálnych inštrukcií. Zameranie je na rozvíjanie schopnosti imitovať spolužiaka, ktorý vykonáva jednoduchú pohybovú aktivitu, dodržiavať pravidlá hry – rešpektovať postupnosť, vedieť čakať, kedy príde na žiaka rad. Žiaci úlohy vykonávajú samostatne, z možnou prítomnosťou druhého učiteľa, ktorý by im mohol v prípade potreby poskytnúť zozadu fyzický prompt.

Kooperačné úlohy sa realizujú vo frontálnej interakcii s možnosťou poskytovania verbálneho aj fyzického promptu. Pohybové hry na vizualizovanej trase sa môžu kombinovať a realizujú sa napodobňovaním pohybov učiteľa.

4. ROČNÍK

4. ROČNÍK – 1. úroveň

CIELE

- Aktívna spolupráca žiaka s učiteľom pri vykonávaní pohybových aktivít,
- sociálne prijateľná forma kooperácie so spolužiakom,
- funkčné používanie komunikačných prostriedkov,
- rozvoj verbálnych schopností,
- učenie prijatia fyzického kontaktu,
- učenie prijatia pravidiel,
- učenie kooperácii, rozvoj interakčnej kooperácie,
- vytváranie sebakontroly,
- učenie prispôsobenia sa k požiadavkám skupiny,
- spoločné pohybové aktivity pomocou napodobňovania,
- učenie poradovosti,
- rozvoj koordinácie oko - ruka.

OBSAH

Pohybové hry zamerané na uvedomenie si telesnej schémy vo frontálnom učebnom procese. Loptové hry, zamerané na rozvoj preverbálnej formy komunikácie a na rozvoj expresívnej zložky reči.

Aktivity na rozvoj rovnováhy, laterality a koordináciu pohybov (niektoré jednoduché one brain cvičenia).

Pohybové aktivity realizované na vizualizovanej trase, uskutočňované skupinovo v zástupe za učiteľom.

Riekanky, detské pesničky spojené so symbolizáciou pohybov a aktivít.

Rolové hry, kontaktné hry, zrkadlo, imitovanie.

Sezónne činnosti - v zimnom období hry na snehu, nácvik chôdze po klzkej ploche, sánkovanie sa na miernom svahu, v jarnom a v letnom období turistika, podľa možnosti v ktoromkoľvek ročnom období plávanie.

PROCES

Pri telovýchovných aktivitách sa vytvára u žiakov schopnosť realizovať jednoduchú pohybovú interakciu na základe vizuálnych aj verbálnych inštrukcií, schopnosť imitovať spolužiaka, ktorý vykonáva jednoduchú pohybovú aktivitu. Žiaci sa učia dodržiavať pravidlá hry, zachovávanie postupnosti (vedieť čakať, kedy príde na žiaka rad). Žiaci úlohy vykonávajú samostatne, s možnou prítomnosťou druhého učiteľa, ktorý by im mohol zozadu poskytnúť fyzický prompt.

Kooperačné úlohy sa realizujú vo frontálnej interakcii s možnosťou poskytovania verbálneho aj fyzického promptu. Pohybové hry na vizualizovanej

trase sa môžu kombinovať podľa rozhodnutia učiteľa, realizujú sa napodobňovaním pohybov učiteľa.

4. ROČNÍK – 2. úroveň

CIELE

- Zvýšenie miery sociálne prijateľnej formy kooperácie s jedným alebo s viacerými spolužiakmi,
- zvýšenie samostatnosti pri vykonávaní pohybových aktivít,
- zvýšenie miery samostatnosti pri vykonávaní hygienických návykov,
- prijatie zmeny v počte účastníkov pohybových hier,
- rozvoj preverbálnych schopností,
- funkčné používanie komunikačných prostriedkov,
- rozvoj verbálnych schopností,
- prijatie fyzického kontaktu,
- prijímania pravidiel,
- kooperácia, rozvoj interakčnej kooperácie,
- vytváranie sebakontroly,
- prispôsobenie sa požiadavkám skupiny,
- uplatniť napodobnenie pri spoločných pohybových aktivitách,
- zachovávanie poradovosti.

OBSAH

Rozvíjanie schopnosti hrať sa naučenú pohybovú hru v interakcii s jedným spolužiakom, bez aktívneho zasahovania učiteľa (5-10 min.).

Vytváranie schopnosti iniciovať sociálnu interakciu prostredníctvom pohybovej hry s jedným spolužiakom, bez aktívneho zasahovania učiteľa.

Upevňovanie už zvládnutých pohybové zručnosti - chôdzu a beh v rôznych obmenách, lezenie, skákanie.

Zdravotné cvičenia - zamerané na posilňovanie, uvoľňovanie a pret'ahovanie jednotlivých svalových skupín, na získavanie návykov správneho držania tela. Chôdza na akupresúrnom chodníku. Jazda na rehabilitačnom bicykli.

Kondičné cvičenia - zamerané na chôdzu, beh,, skoky, lezenie, hádzanie, chytanie a gymnastické cvičenia.

Chôdza – správne držanie tela pri chôdzi, chôdza určeným smerom, chôdza po čiare, nepriamočiarno stočenom lane, chôdza v zástupe za učiteľom. Návčik rytmickej chôdze.

Prekračovanie nízkych prekážok pri chôdzi – kocky zo stavebnice, škatule od topánok a pod.

Návčik chôdze po schodoch hore a dolu striedavo ľavou, pravou nohou.

Beh – nácvik dvíhania nôh, ohýbanie v kolenách, beh po celej ploche miestnosti alebo vyhradenej časti ihriska, beh v zástupe za učiteľom alebo za spolužiakom.

Skoky – poskoky na mieste znožmo, striedavo na jednej, druhej nohe, skoky z miesta, skok cez čiaru, lano, položené na zem.

Lezenie dopredu ľubovoľným spôsobom vizuálne vyznačenou trasou, preliezanie vhodných prekážok – preliezačky, nízky rebrík, lavičky, švédske debny, obruče na stojanoch.

Upevňovanie lezenia dopredu po kolenách.

Hádzanie a chytanie – nácvik v chytaní lopty kotúľajúcej sa po zemi, po šikmej ploche, lopty hodenej/podanej učiteľom/spolužiakom. Hádzanie lopty do terča, do cieľa, nácvik nadhadzovania lopty obidvoma rukami. Podávanie lopty učiteľovi (1-3 min.). Podávanie lopty spolužiakovi (1-3 min.).

Manipulácia s rôznymi drobnými predmetmi – zbieranie, podávanie, upratovanie, skladanie, prenášanie.

Gymnastické cvičenia - chôdza po šikmej ploche, napr. po lavičke zavesenej na najnižšej priečke ribstola.

Základy akrobatických cvičení - poskoky znožmo, kotúľanie sa („váľanie sudov“) z mierneho svahu.

Aktivity na rozvoj rovnováhy, laterality a koordináciu pohybov (napr. niektoré jednoduché one brain cvičenia).

Sezónne činnosti v zimnom období hry na snehu, nácvik chôdze po klzkej ploche, sánkovanie sa na miernom svahu, v jarnom a v letnom období turistika, podľa možností v ktoromkoľvek ročnom období plávanie.

Kolektívne činnosti - loptové hry s jednoduchými pravidlami s využitím nacvičených činností - gúľaním, podávaním lopty.

Hudobno-pohybové hry - rytmizovaná chôdza, beh v rôznom tempe udávanom učiteľom – ich zmena je signalizovaná zvukom píšťalky. Riekanky, detské pesničky spojené so symbolizáciou pohybov a aktivít.

Koordináčne a relaxačné cvičenia - uvedomovanie si telesnej schémy. Uvedomelý pohyb končatín aj so zatvorenými očami.

PROCES

Pri upevňovaní zručností rozvíjaných v predchádzajúcich ročníkoch a ich rozširovaní postupujeme obdobne ako v treťom ročníku na príslušnej úrovni.

4. ROČNÍK – 3. úroveň

CIELE

- Zvýšiť mieru sociálne prijateľnej formy kooperácie s jedným alebo s viacerými spolužiakmi,
- zvýšiť samostatnosť pri vykonávaní pohybových aktivít,
- prijatie zmeny v počte účastníkov pohybových hier,

- zvyšovanie miery aktívnej spolupráce s učiteľom pri vykonávaní pohybových aktivít,
- funkčné používanie komunikačných prostriedkov,
- rozvoj verbálnych schopností v spojení s rozširovaním aktívnej slovnej zásoby pri telovýchovných aktivitách,
- prijímanie fyzického kontaktu,
- prijímanie a uplatňovanie pravidiel,
- sebakontrola,
- prispôsobenie sa požiadavkám skupiny,
- uplatňovanie poradovosti,
- rozvoj kreativity a improvizáčnej schopnosti, rozvoj generalizačnej schopnosti.

OBSAH

Pri výbere telovýchovných aktivít sa okrem cvičení slúžiacich na správny rozvoj telesnej stavby a kondície žiaka sústreďujeme na činnosti, ktoré sú využiteľné na aktívne vyplňanie jeho voľného času.

Zdravotné cvičenia - zamerané na posilňovanie, uvoľňovanie a preťahovanie jednotlivých svalových skupín, na získavanie návykov správneho držania tela. Chôdza po akupresúrnom chodníku. Jazda na rehabilitačnom bicykli.

Kondičné cvičenia - zamerané na chôdzu, beh, skoky, lezenie, hádzanie, chytanie a gymnastické cvičenia.

Chôdza – správne držanie tela pri chôdzi, chôdza určeným smerom, chôdza po čiare, lane nepoloženom priamočiaro, chôdza v zástupe za učiteľom. Nácvik rytmickej chôdze.

Prekračovanie nízkych prekážok pri chôdzi – kocky zo stavebnice, škatule od topánok a pod.

Nácvik chôdze po schodoch nahor a dolu so striedaním ľavej a pravej nohy.

Beh – nácvik dvíhania nôh, ohýbanie v kolenách, beh po celej ploche miestnosti, vyhradenej časti ihriska, beh v zástupe za učiteľom alebo za spolužiakom.

Skoky, poskoky na mieste znožmo, striedavo na jednej, druhej nohe, skoky z miesta, skok cez čiaru, lano položené na zem.

Lezenie dopredu po vizuálne vyznačenej trase ľubovoľným spôsobom, preliezanie vhodných prekážok – preliezačky, nízky rebrík, lavičky, švédske debny, obruče na stojanoch.

Upevňovanie lezenia po kolenách. Prekonávanie jednoduchej prekážkovej dráhy v zástupe za učiteľom.

Hádzanie a chytanie – nácvik v chytaní lopty gúľajúcej sa po zemi, po šikmej ploche, lopty hodenej/podanej učiteľom/spolužiakom. Hádzanie do terča, do cieľa, nácvik nadhadzovania lopty obidvoma rukami. Podávanie lopty učiteľovi (1-3 min.). Podávanie lopty spolužiakovi (1-3 min.).

Manipulácia s rôznymi drobnými predmetmi – zbieranie, podávanie, upratovanie, skladanie, prenášanie.

Gymnastické cvičenia - chôdza po šikmej ploche, napr. po lavičke zavesenej na najnižšej priečke ribstola.

Základy akrobatických cvičení - poskoky znožmo, kotúľanie sa („váľanie sudov“) z mierneho svahu. Aktivity na rozvoj rovnováhy, laterality a koordináciu pohybov (napr. niektoré jednoduché one brain cvičenia).

Sezónne činnosti v zimnom období hry na snehu, nácvik chôdze po klzkej ploche, sánkovanie sa na miernom svahu, v jarnom a v letnom období turistika, podľa možností v ktoromkoľvek ročnom období plávanie.

Kolektívne činnosti - loptové hry – gúľanie, podávanie. Loptové hry s jednoduchými pravidlami.

Kontaktné hry, zrkadlo, imitácia, odovzdávanie.

Hudobno–pohybové hry - rytmizovaná chôdza a beh v rôznom tempe udávanom učiteľom; ich zmena je signalizovaná zvukom píšťalky. Riekanky, detské pesničky spojené so symbolizáciou pohybov a aktivít.

Koordináčné a relaxačné cvičenia - uvedomovanie si telesnej schémy. Uvedomelý pohyb končatín aj so zatvorenými očami.

PROCES

Všetci zúčastnení žiaci musia byť pred začatím skupinovej aktivity rozvíjaní individuálne. Zo žiakov zúčastnených na jednej vyučovacej jednotke telesnej výchovy je vhodné vytvoriť homogénnu skupinu z hľadiska ich vedomostí a schopností. Do vybudovanej a ustálenej činnosti postupne vnášame zmeny spočívajúce vo zvyšovaní sa počtu zúčastnených žiakov.

Jeden učiteľ môže rozvíjať maximálne štyroch žiakov, v prípade potreby je pri nich možné využiť pomoc druhého učiteľa.

U žiakov sa dosahuje najmä schopnosť realizovať naučenú pohybovú hru v interakcii s jedným spolužiakom, bez aktívneho zasahovania učiteľa v trvaní 5 až 10 minút a snaha iniciovať a udržať sociálnu interakciu prostredníctvom pohybovej hry s jedným alebo s viacerými spolužiakmi, len s občasným zasahovaním učiteľa v rozsahu 5 – 10 minút.

6. ROČNÍK

6. ROČNÍK – 1. úroveň

CIELE

- Zvýšiť mieru sociálne prijateľnej formy kooperácie s jedným alebo s viacerými spolužiakmi,
- prijať a dodržiavať pravidlá jednoduchých aj zložitejších pohybových aktivít,
- prijať zmenu v počte účastníkov pohybových hier,
- upevniť sociálne prijateľnú formu komunikácie medzi učiteľom a spolužiakmi prostredníctvom pohybových aktivít,
- funkčné používanie komunikačných prostriedkov,
- dokázať prijať fyzický kontakt,
- vedieť prijať uplatnenie pravidiel,
- interakčná kooperácia v aktivitách v kooperácii s učiteľom, so spolužiakom,
- základy sebakontroly,
- dokázať sa prispôbiť požiadavkám skupiny,
- napodobňovanie pri spoločných pohybových aktivitách,
- uplatňovanie poradovosti.

OBSAH

Výber telovýchovných aktivít sleduje stanovené ciele telesnej výchovy, vychádza z ich repertoáru realizovaného v predchádzajúcom ročníku. Z nich najmä:

- uprednostňovanie loptových hier s jednoduchými pravidlami,
- prekonávanie jednoduchej prekážkovej dráhy v chôdzi, behu, lezení v zástupe za učiteľom.

PROCES

Žiak je postupne vedený k realizácii naučenej pohybovej hry v interakcii s jedným spolužiakom bez aktívneho zasahovania učiteľa (3-5 min.). Rozvíjame schopnosť žiakov iniciovať sociálnu interakciu prostredníctvom pohybovej hry s jedným alebo s viacerými spolužiakmi, bez aktívneho zasahovania učiteľa. Žiak je vedený k akceptácii zmeny – dokázať sa prispôbiť zmenenej pracovnej situácii v prípade pribúdania počtu ďalších žiakov.

6. ROČNÍK – 2. úroveň

CIELE

- Rozšíriť nadobudnuté zručností v predchádzajúcich ročníkoch,

- upevniť nadobudnuté schopnosti a zručnosti pri vykonávaní pohybových aktivít s dôrazom na generalizáciu týchto zručností v zmenenom vonkajšom prostredí, na zmenu formy vykonávanie aktivity a na personálnu zmenu,
- upevniť dodržiavanie pravidiel hrových a pohybových aktivít,
- funkčne používať komunikačné prostriedky,
- prijatie fyzického kontaktu,
- prijatie stanovených pravidiel,
- aktívna kooperácia s učiteľom, spolužiakom,
- sebakontrola,
- vedieť sa prispôbiť požiadavkám skupiny,
- využívať napodobňovanie pri pohybových aktivitách,
- akceptovanie poradovosti,
- generalizácia (prenos) naučenej aktivity.

OBSAH

Výber telovýchovných aktivít sleduje stanovené ciele telesnej výchovy, vychádza z ich repertoáru realizovaného v predchádzajúcom ročníku.

Zdravotné cvičenia - zamerané na posilňovanie, uvoľňovanie a preťahovanie jednotlivých svalových skupín, na získavanie návykov správneho držania tela. Chôdza po akupresúrnom alebo pohyblivom chodníku. Chôdza na stepperi. Jazda na rehabilitačnom bicykli.

Kondičné cvičenia - zamerané na chôdzu, beh, skoky, lezenie, hádzanie, chytanie a gymnastické cvičenia.

Chôdza – upevňovanie správneho držania tela pri chôdzi, chôdza daným smerom, chôdza po čiare, stočenom lane alebo hadici, chôdza v zástupe za učiteľom. Návnik rytmickej chôdze.

Prekračovanie nízkych prekážok pri chôdzi – kocky zo stavebnice, škatule od topánok a pod.

Návnik chôdze po schodoch nahor a dolu so striedaním ľavej a pravej nohy. Návnik chôdze vo dvojiciach s držaním sa za ruky. Postupné rytmizovanie chôdze s udávaním tempa vytlieskavaním, bubnovaním. Chôdza a prekračovanie nízkej prekážky s ľahkým predmetom v ruke.

Beh – prehľbovanie návniku pohybov nôh a ramien pri behu, beh určeným smerom, beh v zástupe za učiteľom alebo za spolužiakom, samostatné prebehnutie vizuálne vyznačenej trasy na zemi. Vybehnutie na daný signál zo stoja, drepu.

Skoky a poskoky na mieste i z miesta znožmo a striedavo na jednej, druhej nohe, skok cez čiaru, lano položené na zem. Preskok prekážky vysokej max. 15 cm, zoskok z výšky 20 – 30 cm na mäkkú podložku, podľa možností do drepu. Návnik skoku do diaľky.

Lezenie - upevňovanie lezenia po kolenách smerom dopredu. Lezenie po vizuálne vyznačenej trase, preliezanie vhodných prekážok – preliezačky, nížky rebrík max. 1 m, lavičky, švédske debny, obruče na stojanoch. Spúšťanie sa na

klzáčke. Podliezanie a preliezanie vhodných prekážok - švédske lavice, švédske debny.

Hádzanie a chytanie – nácvik chytania lopty gúľajúcej sa po zemi, po šikmej ploche, lopty hodenej/podanej učiteľom/spolužiakom. Hodenie lopty učiteľovi, spolužiakovi. Hádzanie do terča, na cieľ, nácvik nadhadzovania lopty obidvoma rukami. Prehadzovanie nízkych prekážok. Nácvik hodu lopty do diaľky.

Gymnastické cvičenia - prechod cez lavičku s obratom. Chôdza po šikmej ploche, napr. po zavesenej lavičke. Výskok maximálne na 2 diely švédskej debny.

Základy akrobatických cvičení - prevaľovanie sa bokom v ľahu na rovnej podložke – s vystretými nohami, kolíska na chrbte z drepu spojného.

Aktivity na rozvoj rovnováhy, lateralitu a koordináciu pohybov (napr. niektoré jednoduché one brain cvičenia).

Sezónne činnosti - v zimnom období hry na snehu, nácvik chôdze po klzkej ploche, sánkovanie sa na miernom svahu, v jarnom a v letnom období turistika, podľa možností v ktoromkoľvek ročnom období aj plávanie.

Kolektívne činnosti - loptové hry s jednoduchými pravidlami. Naháňačky.

Hudobno-pohybové hry - rytmizovaná chôdza, beh v rôznom tempe udávanom učiteľom, so zmenou signalizovanou zvukom píšťalky. Riekanky, detské pesničky spojené so symbolizáciou pohybov a aktivít. Nácvik točenia sa vo dvojiciach – učiteľ a žiak. Prísuný krok bokom, nácvik prísuného kroku vpred, nácvik cvalu bokom.

Koordináčne a relaxačné cvičenia - upevňovanie cvikov z predchádzajúcich ročníkov.

PROCES

Pri jednotlivých aktivitách sa snažíme najmä iniciovať sociálnu interakciu prostredníctvom aktivít so spolužiakom/spolužiakmi bez aktívneho zasahovania učiteľa (3-5 min.), využívať naučenú pohybovú hru na interakciu so spolužiakom/spolužiakmi bez aktívneho zasahovania učiteľa (5-10 min.), bez väčších ťažkostí učiť žiaka, aby sa dokázal prispôbiť zmenenému prostrediu a personálnej zmene. Treba rozširovať repertoár a obmeny doteraz zvládnutých pohybových zručností - chôdze a behu, prvky atletických disciplín, rozvíjanie a posilňovanie fyzickej zdatnosti formou kondičných cvičení, koordinačných a relaxačných cvičení.

6. ROČNÍK – 3. úroveň

CIELE

– Upevňovanie už nadobudnutých schopností a zručností pri vykonávaní pohybových aktivít s dôrazom na generalizáciu týchto zručností v zmenenom

vonkajšom prostredí, na zmenu formy vykonávanie aktivity a na personálnu zmenu,

- podpora pohybových zručností a návykov potrebných pre pracovné a spoločenské začlenenie žiakov s autizmom do majoritnej spoločnosti,
- dodržiavanie pravidiel pri hre a pri pohybových aktivitách s možnosťou poskytnutia maximálne verbálneho promptu.
- funkčné používanie komunikačných prostriedkov,
- rozvoj verbálnych schopností súvislosti s pohybovými aktivitami,
- prijímanie fyzického kontaktu,
- akceptovanie a uplatňovanie stanovených pravidiel,
- kooperácia, rozvoj interakčnej kooperácie,
- sebakontroly,
- kreativita a improvizácia schopnosť,
- generalizácia (prenos) nadobudnutých pohybových zručností.

OBSAH

Zdravotné cvičenia - zamerané na posilňovanie, uvoľňovanie a preťahovanie jednotlivých svalových skupín, na získavanie návykov správneho držania tela. Chôdza na akupresúrnom lebo pohyblivom chodníku. Chôdza na stepperi. Jazda na rehabilitačnom bicykli.

Kondičné cvičenia - zamerané na chôdzu, beh,, skoky, lezenie, hádzanie, chytanie a gymnastické cvičenia.

Chôdza – upevňovanie správneho držania tela pri chôdzi, chôdza daným smerom, chôdza po čiare, stočenom lane alebo hadici, chôdza v zástupe za učiteľom. Nácvik rytmickej chôdze. Prekračovanie nízkych prekážok pri chôdzi – kocky zo stavebnice, škatule od topánok a pod.

Nácvik chôdze po schodoch na hor a dole striedavo ľavou, pravou nohou. Nácvik chôdze vo dvojiciach s držaním, postupné rytmizovanie chôdze s udávaním tempa – vytlieskavanie, bubnovanie. Chôdza a prekračovanie nízkej prekážky s ľahkým predmetom v ruke.

Beh – prehlbovanie nácviku pohybov nôh a ramien pri behu, beh daným smerom, beh v zástupe za učiteľom alebo za spolužiakom, prebehnutie vizuálne vyznačenej trasy na zemi. Vybehnutie na daný signál: zo stoja, drepu. Beh – vybehnutie na dohodnutý signál, beh v zástupe za spolužiakmi po vizuálne vyznačenej trase. Beh cez nenáročnú prekážkovú dráhu.

Skoky – poskoky na mieste i z miesta znožmo a striedavo na jednej, druhej nohe, skoky z miesta, skok cez čiaru, lano, hadicu položenú na zem. Preskok prekážky vysokej max. 15 cm, zoskok z výšky 20 - 30 cm na mäkkú podložku podľa možností do drepu, nácvik skoku do diaľky.

Lezenie - upevňovanie lezenia v pred po kolenách. Lezenie v pred danou vizuálne vyznačenou trasou, preliezanie vhodných prekážok – preliezačky, nízký rebrík max. 1 m, švédske lavičky, švédske debny, obruče na stojančekoch. Spúšťanie sa na kĺzačke.

Podliezanie a preliezanie vhodných prekážok - švédske lavice, švédske debny. Lezenie na nízky rebrík – cielene – motivovať žiaka/žiacov s primárnymi motivačnými činiteľmi.

Hádzanie a chytanie – nácvik chytania lopty guľajúcej sa po zemi, po šikmej ploche, lopty hodenej/podanej učiteľom/spolužiakom. Hodenie lopty učiteľovi, spolužiakovi. Hádzanie do terča, do cieľa, nácvik nadhadzovania lopty obidvoma rukami. Prehadzovanie nízkych prekážok. Nácvik hodú lopty do diaľky.

Gymnastické cvičenia - prechod cez lavičku s obratom. Chôdza po šikmej ploche, napr. po zavesenej lavičke. Výskok max. na 2 diely švédskej debny

Základy akrobatických cvičení - prevaľovanie bokom v ľahu na rovnej podložke – napnutými nohami, kolíska na chrbte z drepu spojeného. Aktivity na rozvoj rovnováhy, lateralitu a koordináciu pohybov (napr.: niektoré jednoduché one brain cvičenia).

Sezónne činnosti - v zimnom období hry na snehu, nácvik chôdze po klzkej ploche, sánkovanie sa na miernom svahu, v jarnom a v letnom období turistika, podľa možností v ktoromkoľvek ročnom období plávanie.

Kolektívne činnosti - loptové hry s jednoduchými pravidlami. Naháňačky.

Hudobno–pohybové hry - rytmizovaná chôdza a beh v rôznom tempe udávaného učiteľom, ktorého zmena je signalizovaná zvukom píšťalky. Riekanky, detské pesničky spojené so symbolizáciou pohybov a aktivít. Nácvik točenia sa vo dvojiciach – učiteľ a žiak. Prísuný krok bokom, nácvik prísuného kroku vpred, nácvik cvalu bokom.

Koordináčne a relaxačné cvičenia - využívanie cvikov z predchádzajúcich ročníkov.

PROCES

Výber telovýchovných aktivít sleduje stanovené ciele telesnej výchovy, vychádza z ich repertoáru realizovaného v predchádzajúcom ročníku.

Pri realizácii jednotlivých pohybových aktivít treba navodzovať situácie najmä na imitáciu pohybových aktivít učiteľa, spolužiaka/spolužiacov s cieľom prispôbiť sa skupinovej aktivite; spontánne využívanie naučenej pohybovej hry na interakciu so spolužiakom/spolužiakmi s možnosťou minimálneho zasahovanie učiteľa; spontánne iniciovanie sociálnej interakcie prostredníctvom aktivít so spolužiakom alebo viacerými spolužiakmi, s možnosťou minimálneho zasahovanie učiteľa; prispôsobovanie sa zmenenému prostrediu; prispôsobovanie sa personálnej zmene.

